

Revista ECONOMICĂ

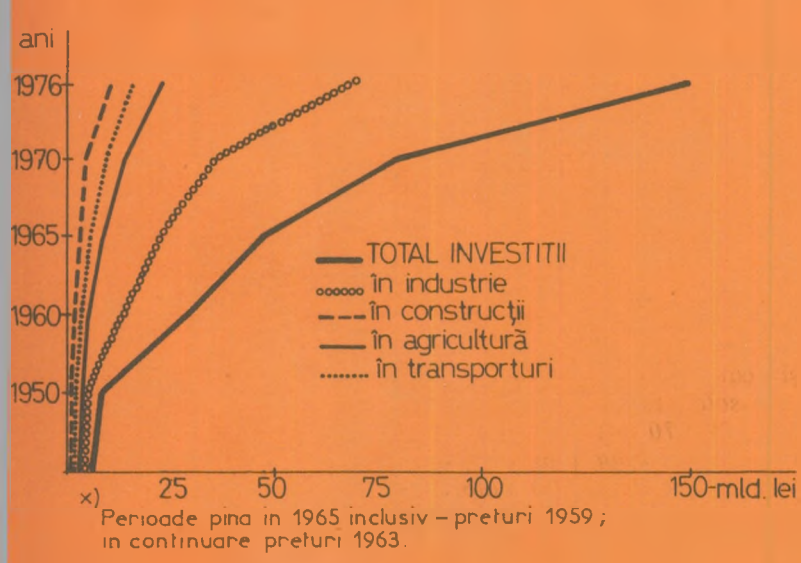
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UN FACTOR
DE BAZĂ
PENTRU
CREȘTEREA
EFICIENȚEI

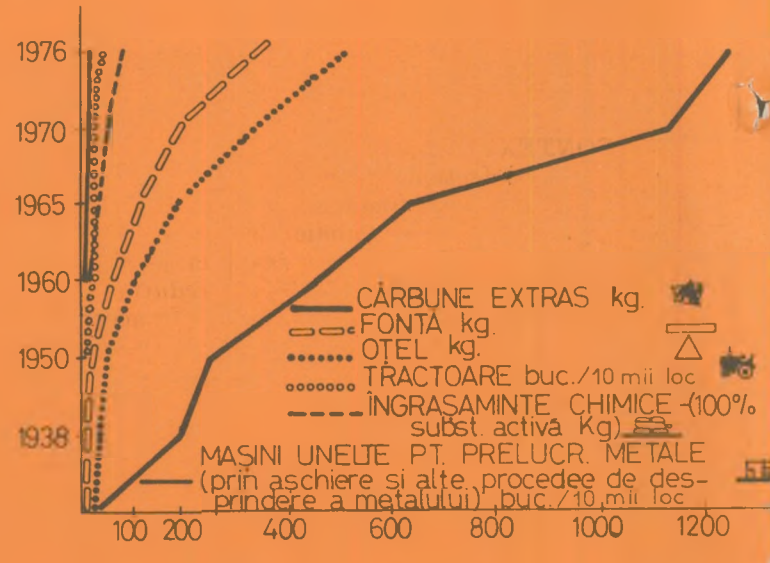

**GOSPODĂRIREA
RAȚIONALĂ
A METALULUI**

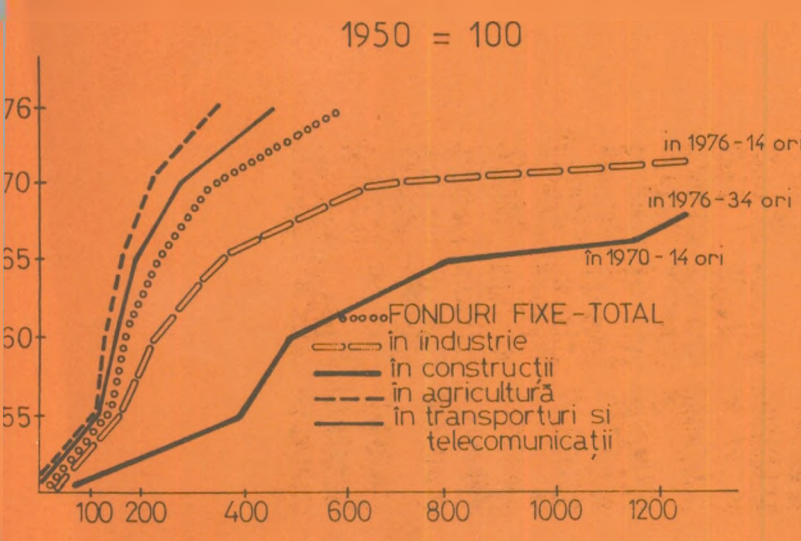
REPERE ALE FĂURIRII ȘI DEZVOLTĂRII BAZEI TEHNICO-MATERIALE

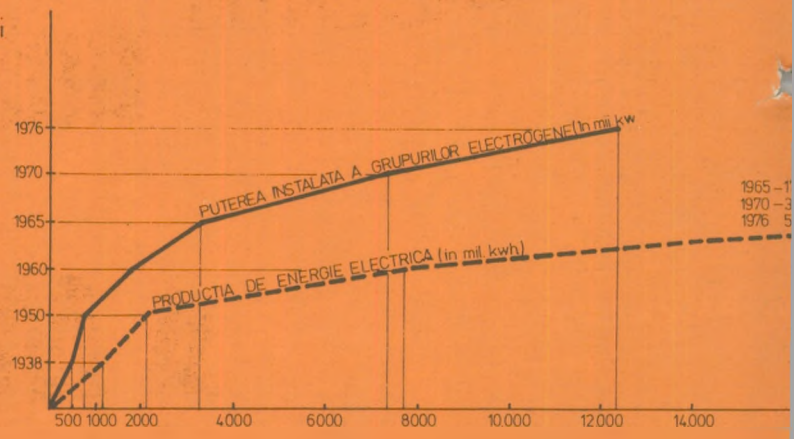
**Dinamică accentuată
a programului de investiții**

**Expresii ale forței productive
a economiei
în accentuat proces de modernizare**

**Capacitatea de producție a economiei
în continuă creștere**

Sporirea bazei energetice

**Un factor de bază pentru creșterea eficienței,
pentru reducerea cheltuielilor materiale**

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ A METALULUI

● Cum se poate asigura o producție suplimentară de 1 milion tone laminate anual ● Orientare spre producerea oțelurilor de calitate superioară ● Înalta eficiență a tehnologiilor moderne

ÎN CONTEXTUL aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, atragerea în circuitul economic a tuturor rezervelor interne din întreprinderi prezintă o deosebită importanță pentru îndeplinirea planului la producția fizică și netă, a celorlalți indicatori. Pentru întreprinderile siderurgice, gospodăria rațională a metalului, ridicarea gradului de valorificare a acestuia în toate fazele de fabricație — de la elaborarea propriu-

zisă pînă la producția de laminate — poate aduce nu numai un important surplus de producție din aceeași cantitate de materii prime, ci și o contribuție însemnată la reducerea cheltuielilor materiale.

În acest an, de pildă, sporirea cu un singur procent a indicelui de scoatere din aceeași cantitate de metal lingou se poate solda lunar cu un plus de cel puțin 60—70 mii tone laminate finite. Ținând seama de marile rezerve disponibile în acest sens, orice pas înainte în va-

lorificarea metalului lingou contribuie la mai buna aprovizionare cu laminate a economiei, în condițiile creșterii eficienței. Dacă la toate acestea adăugăm și faptul că materia primă de bază pentru elaborarea metalului provine — în marea ei majoritate — din import, pentru care se plătesc din bugetul țării mari sume de bani sub formă de devize, ne este și mai clar de ce unitățile siderurgice trebuie să valorifice la un grad tot mai înalt întreaga producție de metal.

Nivelul indicelui de scoatere

AU TRECUT mai bine de 2 ani de cînd, pe baza indicațiilor partidului, în toate unitățile industriei siderurgice au fost întocmite planuri de măsuri speciale în vederea ridicării indicelui de scoatere a metalului dintr-o tonă lingou de la 78—79%, în 1975 la cel puțin 85% în actualul cincinal. Între acestea se numără : creșterea la 60% a ponderii oțelurilor necalmate și semicalmate în totalul producției ; reproiectarea și optimizarea formatelor de lingotiere în fiecare unitate, corespunzător sortimentelor de laminate ; extinderea utilizării prafurilor exoterme la turnarea oțelurilor aliate și calmate ; îmbunătățirea tehnologiilor de încălzire și laminare a lingourilor ; optimizarea debitării țagtelor la laminoarele de semifabricate ; îmbunătățirea calității cilindrilor de laminare ; recuperarea metalului prin relaminarea secțiunilor neterminate ; instalarea de minilaminoare în marile unități siderurgice ; valorificarea în întregime a capetelor scurte de laminate și ștraifurilor de tablă ș.a.

Din investigația întreprinsă în principalele unități siderurgice am putut desprinde faptul că indicele de scoatere a înregistrat o creștere continuă față de 1975. La Combinatul siderurgic Hunedoara, de pildă, evoluția indicelui de scoatere se prezintă astfel :

1975	1976	1977	1978 (9 luni)
78,65%	79,14%	80,75%	82,17%

O asemenea evoluție a avut înfățișări favorabile asupra indicatorilor economici și financiari ai combinatului (tabelul nr. 1). La temelia acestor rezultate au stat, între altele extinderea utilizării prafurilor exoterme de

turnare a oțelului, care a permis reducerea șutajelor cu peste 20%, optimizarea formatelor de lingotiere în funcție de cerințele de masă ale producției de laminate, șutarea rațională la fiecare marcă de oțel la laminorul bluming, recuperarea metalului prin relaminarea secțiunilor neterminate etc. Trebuie adăugată, de asemenea, punerea în funcțiune în acest an a unui minilaminor de bole care valorifică capetele de laminare, cît și a unei instalații de sudare a sîrmelor și laminatelor subțiri care permite readucerea în circuitul economic a unei importante cantități de metal care înainte se rețopea.

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori la C. S. Hunedoara
(9 luni din 1978)

Indicator	U. M.	Dif. ± față de plan
Producția netă	mii lei	+ 38407
Producția marfă	"	+ 47990
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	lei	- 3.0
din care :		
— cheltuieli materiale	"	- 4.6
Fontă brută	t	+ 60917
Oțel brut	t	+ 38575
Laminate finite pline	t	+ 29476
Țagte relaminare	t	+ 8066
Blumuci relaminare	t	+ 12362

Rezultate pozitive au fost obținute și la întreprinderea „Oțelul roșu“, unde schimbarea vechii tehnologii de elaborare a metalului prin introducerea turnării continue a permis o creștere considerabilă a indicelui de

scoatere — de la 78% în 1975 la 86,7% pe primele 9 luni din 1978.

Rezultatele pe ansamblul industriei siderurgice sînt departe însă de a fi satisfăcătoare, mai ales dacă ținem seama de condițiile tehnice create și de experiența colectivelor de muncă. Indicii scăzuți de scoatere obținuți în majoritatea unităților (tabelul nr. 2) fac ca o parte însemnată de metal să ia calea retopirii. Este elocvent faptul că dacă marile combinate siderurgice ar fi ridicat în acest an indicele de scoatere cu 2—3 procente față de anul trecut — lucru pe deplin posibil — producția de laminate s-ar fi soldat cu un plus pe 9 luni de peste 300 000 tone, mai ales că planul la oțel lingou a fost depășit în această perioadă cu peste 60 000 tone. Nerealizarea la nivelul planului a producției de laminate afectează, desigur, buna aprovizionare a economiei și, în mod deosebit, a industriei construcțiilor de mașini.

Tabelul nr. 2
Indicele de scoatere realizat dintr-o tonă de oțel lingou în 1978 (%)

Unitatea	Cumul pe 8 luni	Iulie	August
Combinatul siderurgic Galați	80,5	82,3	81,8
Combinatul siderurgic Reșița	80,7	81,2	81,1
Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviste	79,2	79,1	80,5
Întreprinderea „Oțelul roșu“	85,7	88,3	85,4
„Industria sîrmei“ Cîmpia Turzii	83,6	83,7	82,8
„Laminorul“ Brăila	79,5	78,2	77,3
Laminorul de tablă Galați	73,3	73,9	73,7
Întreprinderea de țevi			
„Republica“ București	83,3	80,7	78,8

Situația prezentată pune în evidență faptul că s-a acționat insuficient de către întreprinderi, centrale și minister pentru traducerea în viață a programului întocmit în urmă cu peste 2 ani, a cărui îndeplinire ar fi adus economiei naționale un plus de producție de laminate de cel puțin 250 000—280 000 tone lunar prin ridicarea indicelui de scoatere pe ansamblul industriei siderurgice, de la 81% cît este în prezent, la 85% cît a fost stabilit.

De ce întirzieri în realizarea programelor de măsuri ?

ESTE CUNOSCUT că reducerea consumurilor specifice de metal în industrie este nemijlocit legată nu numai de livrarea produselor siderurgice în sortimentele comandate de beneficiari, ci și în dimensiunile și grosimile reclamate de necesitățile reale ale producției acestora. Așa că, odată cu lărgirea cadrului livrărilor de laminate la lungimi fixe sau multiple — măsură care are în vedere valorificarea maximă, pe întreaga filieră a metalului produs, gospodărirea sa rațională la nivelul economiei naționale — au crescut inerent și cantitățile de capete de metal și ștraifurile de tablă rămase la furnizor. La acestea se adaugă, în funcție de calitatea produsului, cantitățile rebutate, declassate etc.

Volumul total al acestor produse formează partea din metalul lingou nevalorificată care diminuează, așadar, indicele de scoatere. Desigur, aceste așa-zise „pierderi“ sînt într-un fel, recuperabile. Toate capetele și ștraifurile care nu se încadrează în dimensiunile prevăzute în contractele de livrări încheiate cu unitățile industriale, reprezentînd metal bun, pot și trebuie valorificate și nu retopite. De altfel, acest lucru era prevăzut și în programele fiecărei unități, centrale și chiar,

pe minister. Din păcate, măsurile, deși valoroase, nu au fost traduse în viață decît în parte.

O măsură prevăzută pentru valorificarea acestora era aceea de a se **construi noi minilaminatoare**. Pînă în prezent au fost puse în funcțiune doar 3 asemenea instalații (la Cîmpia Turzii, Brăila și recent la Hunedoara), altele aflîndu-se în stadiul de prevederi. Întîrzierile în acest domeniu, determinate de insuficiența preocupare pentru obținerea și realizarea investițiilor necesare, de o anume lipsă de receptivitate la unii producători, au privat economia națională de valorificarea unei însemnate cantități de capete de laminate. O altă măsură se referea la **valorificarea coordonată a capetelor de laminate** din toate întreprinderile siderurgice. În acest scop se avea în vedere specializarea unei baze de aprovizionare care, preluînd capetele și ștraifurile de metal, trebuia să le sorteze și să le livreze pe bază de repartiții tuturor beneficiarilor care nu au nevoie de metal în lungimi fixe. Pînă în prezent această măsură — una din cele mai puțin costisitoare — este încă tîrăgănată datorită lipsei de decizie a organelor coordonatoare, respectiv a M.I.M. și M.A.T.M.G.F.F. Din această cauză unele unități siderurgice valorifică, fără repartiții, capetele de laminate la diferiți beneficiari din industrie și agricultură. În alte cazuri, furnizorul obligă pur și simplu pe beneficiari, ca, alături de metalul solicitat la dimensiuni fixe sau multiple, să preia o cîtă parte de laminate cu dimensiuni mici, respectiv capete, ștraifuri etc.

Sînt stabilite și alte măsuri, atît de natură tehnologică, cît și organizatorică, a căror realizare este, din diferite motive, întîrziată. Astfel, **turnarea continuă**, aplicată la „Oțelul roșu“ și la C.S. Galați, nu este extinsă la nivelul prevăzut, deoarece unele obiective specifice de investiții au întîrziat să fie puse în funcțiune la termenul fixat. Dată fiind economicitatea acestei tehnologii, ar trebui stabilite măsuri de extindere a ei, astfel încît și combinatele siderurgice din Hunedoara și Reșița să beneficieze de avantajele sale.

De o deosebită importanță în acțiunea de valorificare maximă a metalului este și **abordarea mai hotărîtă a necesității realizării de oțeluri necalmate și semicalmate**. Cum în prezent ponderea principală a producției de oțeluri o dețin cele calmate, a căror tehnologie determină pierderi mai mari, este imperios necesar să se treacă la creșterea volumului producției de oțeluri necalmate și semicalmate, care asigură o scoatere mai mare cu cel puțin 1,5%. Pe de altă parte, se face simțită, totodată, necesitatea de a se acționa în toate unitățile pe linia întăririi responsabilităților pentru respectarea disciplinei tehnologice — element hotărîtor în ridicarea calitativă a producției de metal, valorificarea eficientă a acestuia.

Acum, cînd ne aflăm în pragul celui de al 4-lea an al cincinalului și cînd industriei siderurgice îi revin sarcini sporite, se impune **amplificarea preocupărilor pentru aplicarea cît mai grabnică a măsurilor menite să ducă la creșterea indicelui de scoatere a metalului, la obținerea a cel puțin 1 milion tone de laminate din aceeași cantitate elaborată de oțel lingou**. Dispunem de toate condițiile pentru realizarea acestui obiectiv cu influențe pozitive pentru reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, realizarea în bune condițiuni a indicatorului producție netă și asigurarea unei mai bune aprovizionări a economiei naționale cu laminate.

V. BOESCU
Gh. DRĂGHICI

O importantă sursă de economisire a materiilor prime

CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A DEȘEURILOR

COMPONENTĂ DE BAZĂ în procesul trecerii la o calitate nouă, superioară, economisirea materiilor prime are ca o latură deosebit de importantă — într-o economie eficientă — valorificarea în grad înalt a materialelor secundare și a deșeurilor din industrie și de la populație. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., indicațiile prețioase ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază faptul că, pe ansamblul economiei naționale, extinderea colectării și a valorificării deșeurilor reprezintă o sursă valoroasă de dezvoltare și economisire mai intensă a bazei de materii prime, materiale și combustibil, de creștere a eficienței economice, un obiectiv esențial spre care trebuie să se îndrepte mai consecvent și mai eficient eforturile de creativitate ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii. Reintroducerea acestora în circuitul productiv, într-o proporție substanțial mai mare ca pînă în prezent, reprezintă o sarcină de mare răspundere pentru fiecare întreprindere, ca o premisă a diminuării costurilor cu care se realizează produsele, a satisfacerii mai diverse și mai complete a cerințelor beneficiarilor.

Prin creșterea cu 10% a volumului de materiale secundare și deșeuri prelucrate, la nivelul economiei naționale s-ar obține anual materii prime suplimentare în valoare de circa 150 milioane lei.

Economia națională dispune în acest cîncinal de importante cantități de materiale secundare — resturi de materii prime care rezultă din procesele tehnologice de prelucrare (conținute în apele reziduale, halde miniere, nămoluri și zguri etc.), precum și de un potențial însemnat de deșeuri — apărute din casarea mijloacelor fixe și a altor mijloace materiale, din materialele și obiectele uzate de toate categoriile rezultate din gospodăriile individuale, din reziduurile menajere, stradale și uzinale.

Pentru îmbunătățirea activității în domeniul atragerii și reintroducerii deșeurilor în circuitul economic, a fost elaborat un Program special privind colectarea și valorificarea materialelor secundare și a deșeurilor care face parte inte-

● Strategia de creștere a gradului de utilizare a deșeurilor și componentele sale ● În sarcina cercetării : elaborarea și definitivarea mai operativă a unor tehnologii specifice ● Pentru utilizarea integrală a produselor uzate din cauciuc : pe lingă reșapare, valorificare complexă prin pirogenare ● Prin extinderea rețelelor de recuperare a deșeurilor de la populație : un punct de colectare la 20 de mii locuitori

grantă din planul național unic de dezvoltare economică și socială a țării, în care au fost cuprinse sarcini de colectare, predare și valorificare a acestor resurse, defalcate pe ministere, centrale și unități economice. Realizarea prevederilor a însemnat un aport important la echilibrarea balanțelor materiale.

Prin valorificarea deșeurilor s-a asigurat, în anul 1977, obținerea a circa 42% din producția de oțel; deșeurile au reprezentat 37% din resursele pentru producția internă de cupru, 32% din resursele de plumb, circa 19% din totalul consumului de lemn pentru celuloză, 20% din totalul materiei prime pentru producția de hirtii-cartonc.

Ceea ce trebuie semnalat este că în general, ca urmare a măsurilor adoptate, valorificarea materialelor secundare și a deșeurilor cu-

noaște însemnate creșteri continue de la an la an (tabelul).

ACESTE ECONOMII importante au fost și vor fi obținute în continuare, în acest cîncinal, ca urmare a acțiunilor desfășurate concomitent în trei direcții principale :

1 Perfecționarea proceselor tehnologice, care să conducă la creșterea indicilor de utilizare a materiilor prime și a materialelor, prin reducerea deșeurilor, rebuturilor și a pierderilor tehnologice în procesul de fabricație. Evident, valorificarea deșeurilor nu constituie un scop în sine, ci reprezintă un subobiectiv în cadrul strategiei de economisire a materiilor prime.

În toate întreprinderile din țară au fost depuse eforturi sporite în vederea accelerării ritmului de asimilare a unor noi tehnologii de mare precizie, care să diminueze volumul deșeurilor tehnologice : matrițarea în forme multiple a unor piese, turnarea în cochile, turnare în forme ușor fuzibile a pieselor mărunte și cu configurație complexă, turnarea sub vid a oțelului lichid și altele. Trebuie semnalat totodată că reduceri substanțiale ale cantităților de deșeuri s-ar putea obține printr-un apel mai susținut în toate întreprinderile la o serie de perfecționări organizatorice : croirea combinată a reperelor din tablă, organizarea debitării centralizate a laminatelor, a livrării laminatelor de către întreprinderile siderurgice la lungimi fixe sau multiple etc.

2 Valorificarea superioară a materialelor secundare și a deșeurilor în prezent insuficient sau total neutilizate. Este vorba de stabilirea unor tehnologii complexe de valorificare a haldelor de zgură de la întreprinderile metalurgice, pentru recuperarea fierului conținut (circa 100 mii t) și utilizarea zgurilor deferate ca material de construcție, a tehnologiei de exploatare și valorificare a iazurilor și a haldelor miniere cu conținut de substanțe minerale utile. Tre-

buie subliniat însă că, alături de rezultatele bune obținute, există încă în anumite întreprinderi inerție, lipsă de operativitate sau de interes în găsirea tehnologiilor adecvate care să permită utilizarea pe scară și mai largă a deșeurilor sau în generalizarea celor aplicate cu rezultate bune în unitățile de profil similar. Existența unor **însemnate rezerve**

Dinamica valorificării resurselor de materiale secundare și deșuri în cincinalul 1976—1980

	1976=100			
	1977	1978	1979	1980
Total industrie din care :	106	117	131	149
— industria metalurgică	103	106	116	127
— industria extractivă	114	127	158	231
— industria chimică	143	238	293	341
— industria lemnului	109	112	118	123
— industria materialelor de construcții	117	146	168	206
— industria celulozei și hârtiei	99	114	127	144
— industria ușoară	113	132	153	182
— industria alimentară	114	132	172	202

de deșuri care stau încă nefolosite face necesare preocupări mai energice și perseverente în **utilizarea resurselor insuficient valorificate în prezent, constituite în special din :**

● **produsele din cauciuc și masele plastice folosite și scoase din uz.** Procedul clasic de reșapare a anvelopelor uzate prelungeste durata de utilizare a acestora cu 50%, în prezent reșapându-se circa 80% din anvelopele uzate care se pretează acestui procedeu. Dar astfel se prelungeste doar viața anvelopelor, problema valorificării cauciucului uzat din aceste anvelope și alte produse din cauciuc nefiind încă soluționată în întregime. Aceasta deoarece prin procedul clasic al cauciucului regenerat și al pudreței de cauciuc — care intră în amestecul de cauciuc necesar fabricării anvelopelor noi, a unor articole tehnice și bunuri de consum — se utilizează doar aproximativ 10-12% din cantitatea anuală de cauciuc uzat.

Pentru valorificarea integrală a acestei importante resurse, cercetările efectuate au stabilit modul de valorificare integrală și complexă a cauciucului uzat prin pirogenare. Există preocupări pentru aplicarea procedurii de pirogenare și la deșeurile de mase plastice la care, în prezent, rămân neutilizate resurse considerabile. Odată tehnologia de recuperare stabilită, importantă este trecerea mai operativă la implementarea instalațiilor necesare pe lângă unitățile de reșapare existente sau pe lângă cele în curs de execuție, extinderea mai accentuată a rezultatelor bune deja obținute ;

● **deșeurile chimice de fosfogips, sterilul de mină, zgură, cenușile de termocentrale, deșeurile textile și de piele ș.a.** Ele pot fi și trebuie folosite în mult mai mare măsură ca în prezent, în cantitate de materii prime pentru fabricarea cimentului, producerea și diversificarea sortimentului de materiale fono și termoizolante pentru construcții ;

● **reziduurile menajere și stradale (metalice, de sticlă, hârtie, textile, mase plastice).** Cuantumul lor este impresionant :

anual, în mediul urban, se elimină circa 2—3 mil. tone reziduuri care conțin în medie 3—6% metale feroase și neferoase, 2—4% deșuri textile, 10% hârtie-carton, 2—5% sticlă, 40—60 materii organice. Pentru valorificarea acestora a fost elaborat un program de cercetare și de investiții care să conducă la valorificarea reziduurilor menajere în principalele 10 orașe ale țării, acțiune care se va materializa în însemnate economii de combustibil.

Anul trecut a fost realizată o stație prototip de ardere cu auto-combustie, urmînd ca astfel de instalații să fie produse în număr corespunzător.

3 **Perfecționarea organizării activității de colectare,** îndeosebi de la populație a deșeurilor de metal, textile, hârtie, sticlă etc. În acest an Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele economice și consiliile populare au stabilit măsuri care să conducă la extinderea rețelelor de colectare a deșeurilor de la populație, în așa fel încît să existe un punct de colectare la circa 20 000 locuitori.

Măsurile adoptate de valorificare mai înaltă a deșeurilor au prevăzut o eficiență ridicată, deoarece analizele efectuate re-

cent au demonstrat că în economia noastră sînt, în continuare, mari rezerve alît în ce privește cuantumul surselor neutilizate de materii secundare și deșuri, cît și gradul în care este mobilizată în acest scop inteligența tehnică de masă. Pentru transformarea eficienței scontate în realitate este necesar ca, în fiecare întreprindere, centrală industrială și minister să se acționeze mai intens pentru realizarea la termen a obiectivelor de prelucrare a deșeurilor prevăzute în plan. În acest context, trebuie arătată **răspunderea deosebită ce revine anumitor unități din chimie pentru valorificarea completă a deșeurilor de cauciuc și mase plastice, a unităților specializate din industria ușoară pentru utilizarea completă a întregii game de materiale secundare și deșuri textile.** Punerea în valoare a haldelor și iazurilor miniere existente a devenit o necesitate de mare actualitate pentru aproape fiecare unitate extractivă, iar pentru prelucrarea zgurilor și cenușilor rezultate de la termocentrale se cere realizată o mai eficientă imbinare a cercetării cu producția în cadrul unităților M.E.F.M.C. Totodată, consiliile populare județene și al Municipiului București trebuie să se preocupe mai intens de colectarea și valorificarea complexă a reziduurilor menajere, stradale și a altora din aceeași categorie.

ACTIUNEA de valorificare pe scară din ce în ce mai largă a deșeurilor pune, în primul rînd, în fața institutelor de cercetare și inginerie tehnologică necesitatea de a-și axa în mai mare măsură activitatea pe găsirea soluțiilor, în raport cu fiecare ramură de activitate, de a reduce în circuitul productiv cantități tot mai mari de deșuri care, în prezent, fie că se pierd pur și simplu, fie că sînt insuficient valorificate. Odată terminate cercetările, soluțiile concrete găsite se cer aplicate cît mai operativ.

De altfel, refolosirea deșeurilor constituind o problemă de interes național, ea trebuie să stea în atenția tuturor ministerelor, centralelor industriale, organelor județene în așa fel încît, pretutindeni, să se producă o îmbunătățire substanțială a activității în acest domeniu.

Pompiliu BĂDĂRĂ
M.A.T.M.C.G.F.F.

PRODUȚIA FIZICĂ DE UTILAJE TEHNOLOGICE REALIZATĂ INTEGRAL LA TERMENELE STABILITE

ESTE UN FAPT CUNOSCUT că livrarea la termen sau în devans a utilajelor tehnologice pentru noile obiective de investiții — condiție hotărâtoare pentru punerea în funcțiune a capacităților planificate — depinde de realizarea integrală a indicatorului producției fizice în întreprinderile furnizoare. Mai puțin evident apare faptul că producerea utilajelor tehnologice în sortimente și în ordinea de montaj cerută pe șantier depinde într-o măsură foarte mare și de posibilitățile pe care realizarea producției în această structură le oferă pentru obținerea unei eficiențe ridicate, respectiv pentru îndeplinirea planului producției nete în aceste unități. Simplificând lucrurile, se poate aprecia că realizarea integrală a producției fizice înseamnă satisfacerea intereselor beneficiarilor, iar cea a producției nete pe cele ale furnizorilor; pentru ca necesitățile de ansamblu ale economiei naționale în realizarea planului de investiții să fie satisfăcute, apare necesară adoptarea — în întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice — a unei strategii adecvate, care să îmbine optim aceste două laturi.

O strategie care optimizează corelația dintre interesele producătorilor și ale beneficiarilor

ANALIZA REALIZĂRII PLANULUI la **Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Capitală** — unitate fruntașă în ramura materialelor de construcții prin realizările dobândite — a pus în evidență faptul că aici există o strategie de gândire și acțiune care permite satisfacerea în grad înalt a cerințelor fizice ale beneficiarilor de investiții, cât și a celor de eficiență ale producătorului.

Înfăptuirea obiectivului strategiei: **satisfacerea la termen și în devans a cerințelor beneficiarilor** de utilaje tehnologice necesare pentru punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție — a fost gândită și realizată în întreprinderea analizată printr-o ierarhizare riguroasă a eforturilor pentru atingerea **obiectivelor tactice** stabilite: realizarea producției fizice planificate, îndeplinirea producției nete, precum și fabricarea unor utilaje tehnologice cu caracteristici înalte tehnice și de fiabilitate (schema).

În primul rînd, accentul a fost pus pe fabricarea integrală, la termen, a producției fizice planificate în conformitate cu prevederile din contracte. În primele 8 luni ale anului, planul producției fizice de

utilaje tehnologice a fost depășit cu 63 de tone, iar la piese de schimb cu importante cantități. Îndeplinirea și chiar depășirea planului la utilaje tehnologice și la piesele de schimb a permis întreprinderii să-și onoreze la termenele prevăzute obligațiile asumate prin contractele încheiate cu beneficiarii și, în unele cazuri, să efectueze livrări în avans. Astfel, întreprinderii de poliester armat cu fibră din sticlă de pe platforma „Progresul” din Capitală i-a fost trimisă în avans față de termenul din contract, o linie tehnologică complexă compusă din zeci de utilaje. Tot înainte de termen au fost livrate Combinatului de lianți și azbociment din Medgidia subansamble pentru preîncălzitorul dublu în patru trepte pentru ciment, în greutate de circa 300 tone, iar întreprinderii „Feroemail”-Ploiești utilaje pentru linia tehnologică de sablaj cu alicie care urmau să fie livrate abia în 1979.

În al doilea rînd, trebuie spus că, pentru creșterea cointeresării în fabricarea la termen a utilajelor tehnologice contractate cu beneficiarii, s-a urmărit ca producerea tuturor sortimentelor să se îmbine organic cu realizarea unei eficiențe ridicate la producător, a unor beneficii mari. De aceea, realizarea concomitentă a planului la producția netă a constituit o preocupare esențială a colectivului întreprinderii. Planul pe primele

8 luni ale anului a fost realizat în proporție de 104,20%, fiind create suplimentar noi valori. Spre deosebire de alte întreprinderi, e adevărat puține la număr, în care eficiența este obținută prin realizarea producției nete — și deci este înțeleasă prin prisma intereselor exclusive ale producătorului — chiar dacă sortimentele contractate cu beneficiarii nu se realizează în totalitate, în întreprinderea analizată au fost găsite mijloacele care să permită obținerea simultană a unei eficiențe ridicate atât pentru producător, cât și pentru beneficiari.

Deși este menționată în al treilea rînd, realizarea unor utilaje tehnologice cu caracteristici ridicate, tehnice și de fiabilitate, a constituit o componentă principală în satisfacerea la termen a cerințelor beneficiarilor cu utilajele tehnologice corespunzătoare. Ea se situează pe locul 3, deoarece experiența bogată și realizările de prestigiu din această întreprindere în realizarea constantă, an de an, a unor utilaje cu caracteristici tehnice și funcționale ridicate au făcut posibil și necesar ca eforturile pentru satisfacerea cerințelor beneficiarilor să fie orientate cu prioritate în direcția creșterii productivității muncii și a reducerii cheltuielilor materiale.

Factori de realizare a concordanței: realizări sortimentale — producție netă

MIJLOACELE PRIN CARE a fost îndeplinit integral planul producției fizice, în condițiile realizării valorii nou create planificate la producător cu o eficiență înaltă, s-au concretizat în:

● **structurarea-lunară și pe secții** — a planului producției fizice în cadrul acțiunilor de programare a producției, în așa fel încât să se realizeze, concomitent cu o ritmicitate ridicată în realizarea planului fizic și cu încărcarea într-un grad înalt a capacităților de producție, o **reducere a cheltuielilor materiale** peste prevederile de

plan menite să sporească beneficiul la producător. Ca urmare, în primele 8 luni ale anului planul a fost realizat cu o ritmicitate avântoasă: în medie, în decada I, în proporție de 35,6%, în decada a II-a de 34,4%, iar ultima decadă cu 30%;

● **creșterea productivității muncii și sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție, privite ca acțiuni cu dublă finalitate:** sporirea producției fizice realizate în unitatea de timp, cât și creșterea valorii nou create. În perioada analizată, productivitatea muncii a sporit cu 6,1%, fondul de timp de lucru a fost utilizat în proporție de 96,7%, iar indicele de utilizare a mașinilor și utilajelor, pe total întreprindere, s-a ridicat la 88,3% — mult superior indicelui planificat. Ceea ce trebuie de reținut nu este însă faptul că s-a obținut o depășire la acest indicator la totalul fabricației, deoarece mai există întreprinderi care depășesc productivitatea muncii, dar nu realizează integral sortimentul planificat. Important este că, aici, eforturile de sporire a rodniciei muncii, respectiv resursele umane și tehnice au fost orientate de fiecare dată în strictă conformitate cu prioritățile impuse de realizarea la termenele stipulate în contracte a acelor utilaje care condiționau punerea în funcțiune a noilor obiective, în diferite perioade;

● **reducerea cheltuielilor materiale, ca o componentă principală de diminuare a costurilor de producție, care nu a fost înțeleasă însă**

ca factor de creștere exclusivă a producției nete. Deși corelația apare mai puțin evidentă, totuși, **prin această acțiune s-a urmărit aducerea unei contribuții importante în realizarea integrală a planului fizic — sortimental.** Economiiile obținute (96 t în primele 8 luni ale anului) au permis întreprinderii să realizeze mai multe produse fizice din aceeași cantitate de metal și să acopere, atunci când a fost cazul, anumite lipsuri în aprovizionarea cu această materie primă, care ar fi putut provoca nerealizări ale planului fizic.

Dimensiuni și rezerve în procesul de alocare a resurselor

În realizarea și depășirea planului, atât la producția fizică cât și la cea netă, întreprinderea a reușit să mobilizeze, într-un grad înalt, o gamă variată de resurse.

1. Creșterea productivității muncii și utilizarea la indici înalți a capacităților de producție au fost obținute, în principal, prin **ridicarea calificării, perfecționarea structurii efectivului de muncitori, sporirea cointeresării în muncă, perfecționarea activității de exploatare și întreținere a utilajelor etc.** Astfel, au fost calificați și policalificați în această perioadă zeci de muncitori și s-a întărit considerabil rolul maștrilor. A scăzut ponderea muncitorilor auxiliari (de la 22% în 1977, la 17,2%) și a fost perfecționată acti-

vitatea de întreținere și reparare a utilajelor (în sensul că echipele de întreținere au fost repartizate în toate cele 3 schimburi pentru a putea interveni operativ la înlăturarea grabnică a defecțiunilor mecanice și electrice); remunerația în acord global a fost extinsă la 79% din totalul muncitorilor, față de numai 64% la sfârșitul anului trecut. Analizând gradul în care au fost mobilizate resursele menționate, trebuie arătat că în întreprindere există, în continuare, **rezerve** însemnate de creștere a productivității muncii, care pot fi și trebuie mai larg valorificate. Există posibilități de creștere în ritm mai înalt a ponderii muncitorilor calificați în totalul personalului muncitor, de întărire a rolului maștrilor, de creștere a competențelor cu care aceștia își exercită responsabilitățile ce le revin în în toate secțiile de producție.

2. În reducerea cheltuielilor materiale și economisirea într-un grad înalt a metalului **au fost larg mobilizate resursele de creativitate** ale întregului colectiv. S-a trecut la reproiectarea, constructivă și tehnologică a unor utilaje și piese de schimb, în vederea reducerii gabaritelor acestora și diminuării adausurilor de prelucrare. Au fost elaborate fonte și oțeluri cu caracteristici superioare, fapt ce a determinat încorporarea unor cantități mai mici de metal în produse, reducerea unor norme de consum.

Desigur, posibilitățile de valorificare mai înaltă a metalului nu sînt nici pe departe epuizate. Este vorba despre o **mai accentuată micșorare a adausurilor de prelucrare la unele piese turnate sau forjate, cât și o mai largă utilizare a deșeurilor**, în așa fel încît din acestea să se poată confecționa mai multe repere mici decît în prezent.

Studierea aspectelor desprinse din experiența valoroasă acumulată în această întreprindere și, în general, în unitățile care au rezultate bune în realizarea integrală a planului, poate aduce o contribuție importantă la îndeplinirea în bune condițiuni și cu eficiență sporită a amplului program de investiții din acest an.

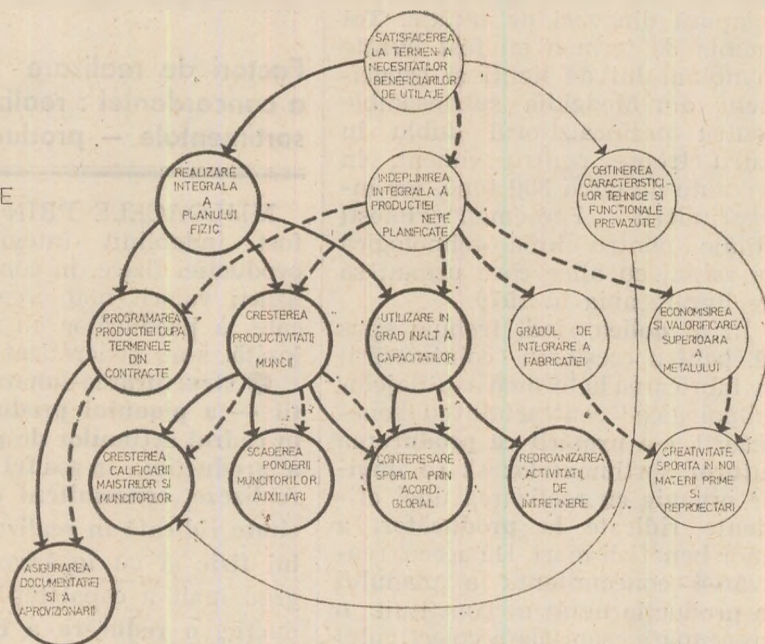
**B. PADURE
L. ȚINTEA**

OBIECTIV PRINCIPAL

SUBOBIECTIVE

MIJLOACE

RESURSE

Radiografia strategiei de optimizare a corelației producție fizică—producție netă

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

Prețul - instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic

Devansarea valorii de întrebuințare față de cheltuieli

ASIMILAREA cuceririlor științifice și tehnice, creșterea potențialului cantitativ și calitativ al producției, adâncirea diviziunii sociale a muncii și intensificarea legăturilor de cooperare atribuie sarcini sporite sistemului de prețuri în legătură cu măsurarea și stimularea eficienței întregului lanț : știință-proiectare, producție, consum. Înfăptuirea acestei cerințe este condiționată de elaborarea modalităților de măsurare și reflectare în prețurile produselor noi a efectului util ce se va obține în procesul utilizării lor. Repartizarea planificată a resurselor de producție și totodată a cheltuielilor în fiecare perioadă de plan pe diferite ramuri, subramuri și tipuri de produse reprezintă o etapă fundamentală a activității de determinare a prețurilor. Dar, din punct de vedere al întreprinderilor beneficiare și al economiei naționale, prețurile nu se pot limita la rolul de măsurător al cheltuielilor de producție, ci trebuie să exprime și eficiența produselor în consum. Creșterea în mai mică măsură a efectului util al unor produse în consum decât prețurile acestora înrăutățește indicatorii activității în întreprinderile consumatoare de astfel de produse, diminuează eficiența fondurilor de producție, duce la creșterea chel-

tuielilor de exploatare, avind consecințe negative pentru economia națională.

Toate acestea demonstrează că luarea în considerare a condițiilor de consum, a efectului util al produselor la stabilirea prețurilor are o importanță tot atât de mare ca și luarea în considerare a condițiilor de producție, a mărimii cheltuielilor de fabricație. Numai astfel prețul poate contribui la armonizarea structurii producției cu structura consumului social și poate servi în mod eficient la reducerea valorii sociale a unității de produs, asigurând în acest mod o creștere a valorii de întrebuințare în economie superioară creșterii valorii.

Problema sporirii eficienței progresului tehnico-științific nu se pune deci neapărat în sensul reducerii absolute și permanente a valorii și a prețului mijloacelor de muncă, subansamblelor sau produselor finale, ci, de regulă, în sensul ieftinirii relative a acestora. Evaluarea eficienței progresului tehnico-științific la nivelul economiei naționale ar putea fi realizată prin adoptarea indicatorului „gradul de ieftinire relativă a produselor”. Cu ajutorul acestuia s-ar putea urmări reducerea cheltuielilor de muncă pe unitate de valoare de întrebuințare.

Analiza proceselor de mișcare a costurilor de producție în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane reliefează creșterea

PROGRAMUL adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. vizează măsuri menite să asigure trecerea la o nouă calitate a activității economice prin perfecționarea continuă a conducerii și planificării economico-financiare, stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor materiale și umane. Adoptarea ca indicatori de bază ai planului — producția netă și producția fizică — precum și perfecționarea celorlalți indicatori economico-financiar vor impulsiona preocupările colectivelor de oameni ai muncii în direcția asimilării și fabricării unor mașini și utilaje cu performanțe tehnico-economice superioare, introducerea pe toate căile a cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane.

Iată de ce, pornind de la cerințele îmbinării organice a cuceririlor științifico-tehnice contemporane cu obiectivele majore ale dezvoltării economiei românești, Partidul Comunist Român promovează o politică consecventă de dezvoltare a cercetării științifice, de introducere accelerată a progresului tehnic în toate sectoarele economico-sociale.

absolută a acestora determinată de sporirea complexității tehnicii noi. De aceea, este necesar să se urmărească evoluția raportului dintre sporul de cheltuieli și efectul suplimentar ce se obține în procesul de utilizare a noilor produse, astfel încât să se asigure devansarea valorilor de întrebuințare față de cheltuieli, cerință ce derivă din însăși realitatea epocii contemporane, epoca revoluției științifico-tehnice.

Prevenirea posibilității de apariție a unor consecințe nedorite necesită respectarea consecventă a principiului elasticității prețurilor și adoptarea unei metodologii de determinare a acestora care să corespundă pe deplin cerințelor perfecționării mecanismului economico-financiar. În prezent, elasticitatea sistemului de prețuri se manifestă pregnant în cazul produselor noi și modernizate și este aproape inexistentă în cazul produselor în fabricație. O asemenea situație denotă că în practică are loc o aplicare parțială a unui principiu general, ceea ce duce la scumpirea produselor în totalitatea lor, evident pe seama celor de tehnică nouă, frînând astfel interesul beneficiarilor în utilizarea realizărilor tehnice cele mai moderne. Apare clar că o corelare cit de corect făcută atât pe costuri, cât și pe valoare de întrebuințare, nu este în măsură să asigure pătrunderea în consum a progresului tehnic dacă prețurile efective nu respectă nivelele obiective impuse

de condițiile concrete de producție.

Ținând seama de ritmul realizărilor științifico-tehnice, al scurtării perioadei până la aplicarea lor în producție, precum și de diminuarea cheltuielilor de fabricație aferente produselor ce ating gradul de maturitate, considerăm necesar să se asigure o punte de legătură mai largă între planificarea prețurilor la produsele avansate din punct de vedere tehnic și limitarea prin preț a produselor de referință învechite.

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare atribuie sistemului de prețuri noi valențe în legătură cu măsurarea eficienței economice a produselor noi și modernizate ce se obține în producerea și utilizarea acestora, precum și cu stimularea și repartizarea întregului efect economic între producătorii și consumatorii de tehnică nouă. Întărirea autogestiei economico-financiare, sporirea răspunderii întreprinderilor pentru întocmirea și îndeplinirea planului de producție și a indicatorului valoarea producției nete presupun întărirea funcțiilor prețurilor, creșterea rolului lor ca instrument de dimensionare și normare socială, precum și de armonizare a deciziilor macroeconomice cu cele microeconomice.

Prețul, ca pîrghie ce intră în legătură directă cu producția netă, pe care o include de altfel în structura sa, va trebui să asigure unităților economice productive obținerea unor cantumuri mai mari de producție netă la produsul nou, comparativ cu cel ce se va realiza din livrarea produsului interschimbabil, fabricat anterior, cu parametri tehnico-funcționali inferiori. De asemenea, prețul noului produs trebuie astfel stabilit încît rezultatele economico-financiare, cît și beneficiul și rentabilitatea să depășească nivelele realizabile la produsele de referință, contracarînd și eventualele influențe negative pe care introducerea progresului tehnic le-ar putea avea asupra indicatorului producției nete. În mod concret, **propunem ca reactualizarea prețului produsului etalon să se facă tocmai pe această bază, pornindu-se de la costul analizat critic și de la o rentabilitate care să se situeze la nivelul sarcinii de plan pe întreprindere, respectîndu-se totodată cantumul pre-**

levărilor pentru societate din valoarea producției nete.

Desigur că prețul produsului nou nu trebuie să garanteze în mod automat realizarea producției nete, ci numai în măsura în care aceasta exprimă efortul propriu al întreprinderii finale și a celor care cooperează la realizarea produsului.

Totodată, nu este firesc ca prețul să influențeze modificarea structurii producției în sensul obținerii numai de produse convenabile prin prisma noilor indicatori valorici, un rol important din acest punct de vedere revenind indicatorului producție fizică. Ceea ce subliniem însă este că perfecționarea în continuare a sistemului de prețuri, mai ales în legătură cu progresul tehnic, este o componentă esențială și în același timp o cerință a noului mecanism economico-financiar.

Cheltuielile cu cercetarea științifică – element distinct în costurile produselor noi

EVOLUȚIA corespunzătoare a raportului dintre cheltuieli și sporul de parametri presupune amplificarea activității de **cercetare științifică**, de creație, și mai ales sporirea continuă a eficienței acesteia.

Pornind de la faptul că știința constituie factorul primordial al progresului, al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, cercetarea științifică a căpătat o amploare deosebită. Transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție îi conferă acesteia sarcina de a contribui din plin la realizarea obiectivelor prevăzute în Programul partidului, în planurile cincinale de dezvoltare economico-socială. Diversificarea cercetărilor științifice, creșterea lor calitativă și imprimarea unor ritmuri rapide de dezvoltare duc însă la creșterea cheltuielilor cu activitatea de cercetare cît și la creșterea ponderii acestora în valoarea producției finale.

Alocarea unor fonduri materiale și bănești tot mai mari pentru cercetare impune urmărirea criteriului eficienței și în acest domeniu pe baza analizei comparative evoluției cheltuielilor și aportului cercetării în ce privește diversificarea și modernizarea producției. În legătură cu aceasta se ridică

însă o problemă de stringență actualitate, nerezolvată încă, referitoare la **exprimarea deplină și reală în prețuri a cheltuielilor ocazionale de cercetarea științifică**. Desigur, ne referim la acele cercetări îndreptate nemijlocit spre crearea de produse noi și de tehnologii moderne, cercetări cu un pronunțat caracter productiv ce determină o modificare accentuată a nivelului și structurii valorii, și în consecință a prețului.

Includerea în prețurile produselor a cheltuielilor cu știința presupune soluționarea problemei legate de exprimarea acestor cheltuieli în costurile produselor noi și modernizate, rezultat al cercetărilor. Depășirea dificultăților ce decurg din alocarea obiectiv diferențiată a fondurilor pentru cercetare științifică pe ramuri impune intensificarea preocupărilor pentru elucidarea aspectelor ce decurg din reflectarea în costurile produselor noi și a celor modernizate a cheltuielilor cu știința ca un element distinct. O asemenea modalitate este de natură să ofere elemente de analiză judicioasă privind eficiența economico-socială a cercetării, aportul acesteia în sporirea valorii de întrebuințare a fiecărui produs.

O premisă de bază pentru sporirea eficienței economice a produselor noi o constituie determinarea **prețurilor plafon** încă din faza de proiectare, ținîndu-se seama de îmbunătățirile ce se vor aduce parametrilor tehnico-funcționali, de tehnologia ce se preconizează și de prețul pieței externe. Pentru a-și îndeplini rolul de pîrghie eficace în ridicarea eficienței economice a produselor noi, prețurile plafon trebuie stabilite pe baza celei mai economicoase variante de fabricație a produselor noi, în condițiile atingerii capacităților de producție. În scopul asigurării eficienței produselor noi cu destinație productivă este necesar ca tema tehnică de proiect să conțină și calcule de determinare a indicatorului „**cost de proiect**”. Lansarea produsului în fabricație se va face numai dacă raportul dintre prețul plafon și costul de proiect este mai mare decît la produsul de comparație.

**Andrei PINCU
Marin POPESCU**

*Institutul de finanțe,
circulație monetară și prețuri*

Partea a II-a a articolului va apare într-unul din numerele viitoare ale revistei

În sprijinul lucrătorilor din agricultură

ECONOMIA SISTEMELOR ZONALE

Elemente de bază pentru sporirea eficienței

COMPONENTA TERITORIALĂ joacă în cadrul agriculturii un rol primordial, pământul (solul) fiind principalul mijloc de producție al acestei ramuri. Diferențierea sa zonală, deseori foarte accentuată, implică la rândul său evaluări și măsuri economice diferențiate în substanța și forma lor, capabile să conducă la rezultate de producție și de eficiență superioare.

Definim **sistemul zonal de agricultură** ca un complex de structuri de producție, sisteme de cultură, tipuri de intensificare, tehnici și tehnologii agricole, diferențiate pe teritoriu în raport cu condițiile naturale și economice. Le denumim sisteme zonale de agricultură, deoarece ele se delimitează pe teritoriu, în cuprinsul unor areale agro-geografice purtând amprenta unor caracteristici, naturale și economice, distincte.

În istoria dezvoltării agricole, sistemele de agricultură s-au caracterizat prin rolul hotărîtor al unui factor tehnic de producție, ogorul liber, un anumit tip de asolament etc. În etapa actuală, cînd agricultura cunoaște un proces de intensificare continuă și pe scară tot mai largă, aportul mijloacelor economice de producție devine hotărîtor — astfel încît, în raport cu specificitatea și funcționalitatea lor distinctă pe teritoriu, în funcție de condițiile naturale date, s-au conturat sisteme zonale de agricultură, determinate de **împietirea caracteristicilor cadrului natural cu mijloacele economice de ridicare a potențialului productiv al pămîntului**.

Astfel, în raport de modalitatea reglării factorului apă, necesitatea aducțiunii sale prin lucrări de irigație pe suprafețele cu ariditate a solului și atmosferică a impus cuprinderea unor mari teritorii în sistemul de **agricultură irigată**; în zonele înalte sau depresionare ale țării, excesul de umiditate pe solurile argilo-îluviale, grele, umede și reci a solicitat un sistem distinct de agricultură în zona **solurilor podzolice**, axat pe necesitatea eliminării surplusului de apă. Pe teritoriile cu un grad ridicat de frămîntare a terenului, cu o înclinație puternică a acestuia, cu soluri erodabile sau erodate, s-a instaurat un sistem de agricultură al **terenurilor în pantă**, vizînd un complex de măsuri cu caracter antierozional. În spațiul celor mai înalte teritorii agricole ale țării, dominat de ecosistemul pajiștilor naturale, preponderanța pășunilor și fînețelor naturale a determinat profilul de dezvoltare agricolă (creșterea animalelor), care, împreună cu necesitatea efectuării unor lucrări ameliorative de mari proporții pe pajiști, a condus la delimitarea unui sistem de agricultură **pastoral intensiv** în zonele submontane și montane ale țării. La granița acestor sisteme specifice se instalează un **sistem comun** de agricultură, caracteristic îndeosebi teritoriilor de cîmpie înaltă, care în general nu reclamă măsuri specifice de corectare a acțiunii neprielnice a factorilor naturali și nu se află sub impactul prezenței unor categorii de folosință obligate.

SISTEMELE DE AGRICULTURĂ se caracterizează în principal prin **structurile de producție și sistemele de cultură**, acestea din urmă cuprinzînd sistemul de lucrări agricole, de fertilizare, de amendare, de cultivare a unor plante amelioratoare etc. Structurile de producție vizează, sub aspect tehnic, constituirea unor asolamente corespunzătoare condițiilor naturale specifice, iar sub aspect economic, o astfel de proporționare a ramurilor și culturilor care să satisfacă o serie de exigențe cu privire la: eficiența economică a producției; importanța produselor respective pentru economia națională; solicitarea lor în contextul amplasării industriei alimentare și ușoare, a centrelor de consum; accesibilitatea și posibilitatea mecanizării; situația forței de muncă; mutațiile antrenate de efectele diferite ale mijloacelor economice ce definesc un sistem de agricultură dat.

Prezentăm, în continuare, cîteva din sistemele de agricultură ce s-au conturat în țara noastră.

● **SISTEMUL DE AGRICULTURĂ IRIGATĂ.** La determinarea structurii culturilor se îmbină criteriul promovării culturilor productive în condiții de irigație, care au perioadă lungă de vegetație — porumbul, soia, sfecla de zahăr — cu cele după care pot urma, în același an, culturi duble — după grâu, orz, seară — precum și a culturilor leguminoase amelioratoare.

În cadrul sistemului de cultură propriu-zis, subsistemul de lucrări cuprinde, în afară de lucrările de irigație specifice acestui sistem de agricultură, un număr mai mare de lucrări de întreținere și de protecție, ca efect al irigațiilor. Sistemul de fertilizare se caracterizează prin solicitarea cu precădere a îngrășămintelor azotoase, urmate de cele fosfatice, necesitatea îngrășămintelor potasice resimțîndu-se doar pe solurile brune. Este de reținut faptul ca **toate culturile irigate valorifică bine îngrășămintele organice** (gunoi de grajd sau resturi vegetale tocate) în prezența îngrășămintelor chimice în doze moderate.

● **SISTEMUL DE AGRICULTURĂ PE SOLURILE ÎN PANTĂ.** Avîndu-se în vedere complexitatea acestui sistem de agricultură și dimensiunile mari ale efortului de muncă socială necesară, specialiștii preconizează următoarea **eșalonare în timp a perfecțării acestui sistem de agricultură**, în raport cu eficiența antierozională și posibilitățile practice de efectuare: îmbunătățirea structurii culturilor, aplicarea unui program adecvat de utilizare a îngrășămintelor, introducerea sistemului de cultură antierozional, aplicarea unor metode speciale de lucru al solului.

Ca sistem de cultură, alături de arăturile pe curba de nivel și cultura în fișii succesive, pantele mai mari de 10 la sută solicită benzi inierbate; pe cele cu înclinație mai mare de 20 la sută sînt necesare agrotetase, iar pe pantele peste 30 la sută — pajiști cultivate sau plantații silvice. La fertilizare se impune folosirea mai largă a îngrășămintelor chimice și organice.

Tabelul nr. 1

Structura culturilor în perioada 1971—1975, și prevederile lucrării de zonare a producției agricole în 1980 (%)

Sistemele de agricultură	Județele	Grâu		Porumb		
		1971-1975	Zonare 1980	1971-1975	Zonare 1980	
Irigat	Constanța	33,3	24,2	22,4	36,2	
	Ialomița	23,4	18,5	29,0	37,4	
	Ilfov	24,0	20,1	35,0	41,0	
	Brăila	25,6	20,5	34,8	40,0	
	Dolj	25,2	22,5	32,0	39,4	
	Teleorman	28,9	23,3	29,8	37,8	
	Timiș	27,1	26,7	28,3	34,6	
	Pe terenuri în pantă (erodabile și erodate în proporții mari)	Bacău	26,6	32,9	43,6	56,6
		Caras-Severin	27,2	30,6	32,2	41,4
		Gorj	21,9	25,0	54,7	54,6
Sălaj		24,7	28,2	27,4	30,2	
Vaslui		26,6	28,8	32,1	40,6	
Vilcea		26,0	24,4	50,9	54,2	
Pe soluri podzolice	Argeș	20,3	29,7	34,2	35,6	
	Bistrița-Năsăud	25,6	26,1	33,4	34,0	
	Brașov	20,3	24,6	6,8	8,0	
	Harghita	20,4	26,4	7,4	8,4	
	Covasna	20,6	20,7	5,3	5,5	
	Maramureș	13,2	16,7	31,9	34,5	
	Hunedoara	31,4	30,3	35,0	35,0	

● SISTEMUL DE AGRICULTURĂ PE SOLURILE

PODZOLICE. Avîndu-se în vedere necesitatea ameliorării regimului hidric din sol și, în final, ameliorarea solurilor argilo-iluviale, la determinarea structurii culturilor și a sistemului de cultură veriga hotărîtoare o constituie **introducerea în proporțiile necesare a unei plante amelioratoare.** Sub acest aspect se preconizează tipuri de asolamente ca : 33,5 la sută grâu, 16,5 la sută leguminoase boabe, 16,5 la sută trifoi, 33,5 la sută porumb ; 40 la sută grâu, 20 la sută trifoi, 20 la sută porumb, 20 la sută leguminoase boabe ; 33 la sută grâu 33 la sută porumb, 17 la sută trifoi, 17 leguminoase anuale + plante tehnice.

În cadrul sistemului de fertilizare și ameliorare a însușirilor fizice, chimice și biologice ale solului se cuprind : utilizarea îngrășămintelor chimice la toate culturile, calcarizarea urmată în primul an de cultura grîului, aplicarea îngrășămintelor organice urmată de cultura porumbului.

● În SISTEMUL DE AGRICULTURĂ DIN ZONA

MONTANĂ A PAJIȘTILOR se au în vedere cultura fărîmitată, parcelară a unor culturi ca : cartofi, orzoaică, ovăz și leguminoase furajere perene, efectuarea lucrărilor agricole cu tracțiune animală și forță de muncă manuală, fertilizarea preponderentă cu îngrășăminte organice ; ponderea cea mai mare din fondul de timp este destinată culturii finețelor, **creșterea animalelor constituind principala activitate în cadrul acestui sistem de agricultură.**

SĂ URMĂRIM CUM SE REFLECTĂ sistemele zonale de agricultură în practica curentă și în cadrul lucrărilor de zonare a producției agricole.

Față de exigențele tehnice privitoare la structura culturilor în sistemele de agricultură menționate, este important de analizat această reflectare în cazul **principalelor culturi cerealiere** (tabelul nr. 1).

În practica curentă a producției agricole nu se remarcă tendința de diversificare a proporției culturii grîului și a porumbului pe cele trei sisteme de agricultură menționate. La orizontul anului 1980, lucrările de zonare a producției agricole prevăd, în sistemul de agricultură irigat, o pondere mai scăzută a culturii grîului și una mai ridicată a porumbului, față de situația din 1971—1975. Situația se inversează în sistemele de agricultură pe terenurile în pantă și pe solurile podzolice, lucrarea de zonare preconizînd proporții mai mari la cultura grîului.

În colaborare cu stațiunile de cercetări agricole, s-a efectuat un **studiu privind determinarea ponderii maxi-**

me a culturilor, punct de la care s-a pornit pentru a calcula structura culturilor în conformitate cu opțiunea cercetării tehnice de specialitate (tabelul nr. 2).

Se constată că, pornind de la sistemele irigate de agricultură către cele de pe terenurile în pantă pe soluri podzolice și din zonele montane, în sensul ascendent orografic, în timp ce ponderea cerealelor păioase crește, scade proporția culturilor prășitoare. O astfel de relație între principalele grupe de culturi în cadrul sistemelor de agricultură se explică prin opțiunea de a se lăsa tot mai mult loc porumbului, soiului, sfeclei de zahăr și florii-soarelui în zonele cele mai fertile, în care aceste plante valorifică cel mai bine irigațiile — urmînd ca grîul, orzoaica, orzul și ovăzul să ocupe ponderi mai mari pe teritoriile mai înalte, cu un potențial relativ mai redus al pămîntului, însă care poate fi ameliorat în mod substanțial prin fertilizare și amendare.

Deosebit de semnificativă este creșterea evidentă a **proporției plantelor furajere** — în cadrul cărora legu-

Tabelul nr. 2

Structura culturilor pe grupe de culturi pe sistemul de agricultură și pe subunități teritoriale naturale (%)

Sisteme zonale de agricult.	Unități terit. naturale	Subunități teritoriale naturale	Cereale păioase	Culturi prășit.	Legum. boabe	Culturi textile	Planta furajere	
Irigat	Cîmpia Română	Lunci-terase ale Dunării	13,8	56,5	10,9	2,2	16,6	
		Cîmpie joasă	16,4	53,0	10,0	2,9	17,7	
	Cîmpia Tisei	Cîmpie înaltă	20,3	49,9	7,2	2,2	21,4	
		Nisipuri	22,3	45,4	4,4	1,5	20,4	
	Cîmpia Tisei	Lunci,terase	14,3	57,1	9,0	-	19,6	
		Cîmpie joasă	14,3	52,5	7,8	4,3	21,4	
	Podișul Dobrogei și podiș	Cîmpie înaltă	16,9	50,0	7,4	3,7	22,0	
		Nisipuri	17,9	44,7	5,0	4,5	28,1	
	Pe terenuri în pantă	Podișul Moldovei	Lunci	26,9	45,3	4,7	2,3	20,8
			Deal	29,7	40,7	4,3	5,0	20,3
Podișul Transilvaniei		Deal înalt	35,8	34,3	3,7	5,1	21,1	
		Deal înalt	40,0	28,9	3,0	3,0	22,3	
Cîmpia Vestic		Lunci	25,2	42,5	3,2	3,1	25,9	
		Deal înalt	32,2	32,9	3,0	4,6	28,2	
Pe soluri podzolice	Cîmpia Piemont	Coline	40,8	26,4	-	3,2	30,0	
		Coline	38,9	23,8	1,6	3,9	31,8	
	Cîmpia Vestic	Lunci	37,6	32,0	1,6	4,0	28,8	
		Deal înalt	42,0	22,6	1,6	4,9	28,9	
	Subcarp. Meridionali	Deal piemont.	41,7	23,6	0,8	2,4	31,3	
		Deal înalt	41,3	21,5	0,8	-	37,4	
	Zona montană a pajiștilor naturale	M-ții Carpații Merid.	34,6	22,3	-	-	41,1	
		M-ții Orientali	33,4	25,0	-	-	41,6	
	Sistemul comun de agricult.	M-ții Benetuzul	29,2	25,0	-	-	45,1	
		M-ții Apuseni	27,2	27,3	-	-	45,5	
Sistemul comun de agricult.	Cîmpia Română	Deal înalt	32,0	25,7	-	-	42,8	
		Lunci	25,2	46,2	7,4	2,2	18,2	
	Cîmpia Tisei	Cîmpie joasă	27,4	46,1	6,4	2,1	18,0	
		Cîmpie înaltă	29,5	44,0	5,0	1,4	20,1	
	Cîmpia Tisei	Cîmpie înaltă	32,2	39,2	3,5	1,5	21,6	
		Nisipuri	31,2	36,0	4,0	-	28,8	
	Cîmpia Tisei	Cîmpie joasă	23,9	48,4	4,6	0,8	22,3	
		Lunci,terase	27,7	40,7	3,1	3,7	23,4	
	Cîmpia Tisei	Nisipuri	37,4	39,1	3,2	1,6	26,2	
		Nisipuri	37,4	39,1	3,2	1,6	29,0	

minoasele perene au ponderea majoră — de la sistemele de agricultură irigate spre cele de pe terenuri în pantă, pe solurile podzolice și din zonele montane, dat fiind rolul lor multiplu, antierozional, de îmbunătățire a structurii solului, de fertilizant biologic și de participant la echilibrarea aportului energetic și a celui proteic în hrana animalelor, pe terenurile erodate cu soluri sărace și în condițiile în care alte plante furajere bogate în proteină nu sint accesibile.

Considerăm necesar și posibil ca lucrările de planificare curentă și de prognozarea a repartizării pe teritoriu a producției agricole să se desfășoare — într-o primă etapă — pe fundalul acestor sisteme de agricultură, conturate în studiul amintit, cu evaluări și modificări impuse de condițiile specifice ale unităților agricole.

dr. N. BRAȘOVEANU

Din experiența Întreprinderii de vagoane Arad

CREȘTEREA VALORII PE TONA DE MĂRFURI EXPORTATE — UN INDICATOR SINTETIC AL EFICIENȚEI EXPORTURILOR

Pe piața mondială, criza energetică reamintește eficiența transportului feroviar

DEȘI CONTROVERSAT și de multe ori privit cu scepticism — „boom“-ul în domeniul transporturilor feroviare nu s-a lăsat așteptat; pe piața mondială există azi o continuare și susținută cerere de material rulant, atât în țările dezvoltate industrial, cât și în cele în curs de dezvoltare, fiind semnificativ faptul că pe piața capitalistă exporturile au sporit valoric de peste 3 ori în intervalul 1970 — 1976.

La această situație conjuncturală au contribuit o serie de factori, printre care un loc important ocupă următorii:

— opțiunea unanimă pentru dezvoltarea economică — care presupune implicit și amplificarea infrastructurii, comunicații, — problemă acută mai ales în cazul tinerelor state care tind să depășească stadiul subdezvoltării economiei;

— problemele ridicate de dezvoltarea continuă a fluxurilor comerțului internațional, de creșterea interdependenței în economia mondială și-au găsit de multe ori soluția optimă, în transportul feroviar, datorită caracterului de masă al acestuia, progreselor tehnice înregistrate în domeniu¹ (soluții tehnice accesibile economic și operaționale totodată) ca și datorită creării unor ample sisteme de transport combinat, în care cel feroviar nu poate fi evitat;

— soluționarea problemelor legate de economisirea energiei, în sectorul marelui consumator pe care-l reprezintă transporturile, a făcut ca lumea să redescopere avantajele pe care le oferă calea ferată, consemnând vocația sa la arie universală, alternativele neclasice neoferind pentru viitorul apropiat soluții viabile, de înlocuire a sa.

Cererea acestor produse pe piața mondială este satisfăcută azi prin oferta producătorilor tradiționali, între care, România, Polonia, R.D. Germană sînt pe primele locuri într-un pluton din care fac parte țări industrializate, ca Franța, Japonia, R.F. Germania, Austria.

I.V.A. — un mare producător mondial de vagoane

Întreprinderea de vagoane — Arad (I.V.A.) unitate de bază a economiei românești — beneficiază de o tradiție neîntreruptă de 87 de ani în construcția de material rulant, fiind recunoscută drept una din cele mai mari întreprinderi constructoare de vagoane din lume. Volumul producției sale anuale a ajuns la 7 000 vagoane de marfă (convenționale) și 500 vagoane de călători; în ceea ce privește gama de fabricație, în prezent se produc 30 tipuri de vagoane de marfă, din care 14 tipuri destinate exportului, și 15 tipuri de vagoane de călători, din care 8 se exportă.

I.V.A. exportă mai mult de jumătate din producția sa, prin aceasta plasîndu-se pe primul loc în ramura construcțiilor noastre de mașini. Precizînd că exportul a reprezentat, în 1977, 82,5% din numărul total de vagoane marfă (echivalent 4 osii) și 24% din numărul total de vagoane călători produse, putem avea o imagine generală asupra capacității tehnice și economice a întreprinderii, a competitivității produselor sale.

Peste douăsprezece mii de oameni ai muncii intră zilnic pe porțile întreprinderii, pentru ca, unindu-și forțele și valorificîndu-și cunoștințele tehnico-profesionale, să facă cunoscută în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, din Extremul Orient, în R.P.D. Coreeană, pînă la altitudinile de 4 800 m în Cordilierii Americii de Sud, în Peru, și din Extremul Nord, în Uniunea Sovietică, unde temperaturile coboară la -40 C, pînă în jungla din Sri Lanka sau în Indonezia — capacitatea economiei românești de a produce și livra într-un sector extrem de disputat al pieței mondiale, sector în care sîntem recunoscuți și apreciați printre marile firme din lume, producătoare și exportatoare de material rulant.

Aceste aspecte, și altele asupra cărora nu ne-am oprit, vor constitui în continuare, încă multă vreme, motive temeinice pentru a considera industria noastră de vagoane ca un sector în expansiune, în plin proces de modernizare și de sporire continuă a eficienței sale.

Oferta de produse cu performanțe ridicate, la baza creșterii valorii exportului

INDUSTRIA CONSTRUCȚIEI DE VAGOANE cu o îndelungată tradiție și experiență în țara noastră, și-a diversificat continuu în cele trei decenii ale dezvoltării planificate a economiei socialiste, tipurile de vagoane produse în mod corespunzător crescînd și oferta de export. Astfel, dacă în 1948 se fabricau 5 tipuri de vagoane de marfă, din care numai un tip se exporta, în acest an se produc 45 de tipuri, din care 22 pentru export. Astfel, se produc vagoane de marfă acoperite și descoperite, vagoane basculante de 25-40 m.c., vagoane tanc de 30, 50, 60 și 90 m.c., vagoane de persoane divizate în compartimente sau necompartimentate, vagoane de dormit, vagoane-restaurant, vagoane de poștă și coletărie, vagoane speciale (cum sînt cele pe 20 de osii, pentru transporturi agabaritice, ș.a.m.d. Această diversificare puternică a gamei de fabricație s-a produs concomitent cu creșterea eficienței exporturilor după cum rezultă din tabel. Astfel, creșterea de peste 5 ori a volumului exporturilor în expresie valorică, în intervalul 1970—1978 a avut loc în condițiile unor creșteri de circa 2 ori a volumului fizic. Saltul calitativ a fost deosebit de puternic (după cum reiese din grafic) odată cu lansarea la export a vagoanelor de călători, produse de o complexitate mai ridicată, care valorifică mai bine materialele și munca încorporată. Spre exemplu la o creștere a consumului de metal de maximum dublu, valoarea de export a vagonului de călători este de minim 4-5 ori mai mare ca cea a vagonului de marfă (echivalent). Toate aceste evoluții reliefează în mod sintetic creșterea valorificării materiei prime și implicit a eficienței exporturilor prin sporirea ponderii produselor cu o tehnicitate și un grad de prelucrare mai mare.

Tabelul nr. 1

Dinamica exportului de vagoane și indicele de valorificare

Indicator	— % —								
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Volumul valoric	100	126,4	117,4	148,5	227,5	264,7	465,9	443,8	536,1
Volumul fizic	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— vag. marfă	100	139,0	125,0	142,5	213,0	177,6	276,2	267,6	248,8
— vag. călători	—	—	—	—	—	100,0	66,9	33,7	193,1
Indice de valorificare mediu pe vagon	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— de călători	—	—	—	—	—	100	127,3	198,7	—
— de marfă	100	—	—	—	—	137,3	160,6	159,4	—

Pentru a exporta material rulant în 25 de țări a fost necesar ca Întreprinderea de vagoane Arad să-și însușească și să se alinieze unor norme și practici specifice fiecărei administrații de cale ferată, să organizeze ample relații de cooperare pentru realizarea produselor sale cu un mare număr de întreprinderi din țară și firme din străinătate. Importurile au o pondere în general ne semnificativă la majoritatea vagoanelor de marfă, iar la vagoanele de călători rareori depășesc 15%. Este deci evident că pentru a realiza însemnatul volum de producție destinată exportului, întreprinderea trebuie să mobilizeze importante sectoare ale economiei naționale, în special prelucrătoare de metal.

Răspunzând cu multă flexibilitate cererilor de pe piața externă, oferim la export în condiții competitive, atât produse comandate în serii mari, de 1 000 până la 2 000 de vagoane marfă sau 100-150 de vagoane de călători de un singur tip constructiv, dar și în serii mici, de câteva vagoane și chiar unicate.

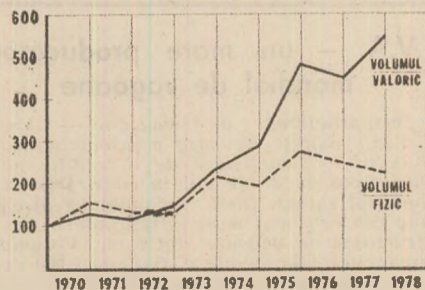
Dintre partenerii comerciali importanți, ce posedă în parcurile lor feroviare mii de vagoane românești, putem menționa: R.D. Germană, Iran, U.R.S.S., Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, Brazilia, Cuba, Indonezia ș.a. Orientările actuale ale comerțului nostru exterior spre extinderea relațiilor comerciale și de cooperare cu tot mai multe țări în curs de dezvoltare se reflectă și în acest sector al exportului. Astfel, în prezent exportăm cantități importante de vagoane în Algeria, Bangladesh, Egipt, Filipine, Gabon, Peru, Siria, Sri Lanka.

Exigențe ale menținerii și consolidării poziției pe piața internațională

UNUL DIN OBIECTIVELE ESENȚIALE care condiționează hotărâtor menținerea prestigiului întreprinderii, a piețelor cistigate și creșterea portofoliului de comenzi la export îl constituie ridicarea necontenită a calității, inclusiv a nivelului tehnic al produselor. De aceea, întreprinderea

— și întreaga industrie românească, cu care este strâns interconectată — trebuie să facă un continuu efort de adaptare la evoluția rapidă a cererii externe, astfel încât toate sectoarele și întreprinderile subfurnizoare să poată răspunde prompt și pe deplin exigențelor calitative actuale.

Un prim factor de care depinde calitatea producției de vagoane este concepția fabricației — începând cu cercetarea și proiectarea, continuând cu asigurarea capacita-

Dinamica comparată a volumului valoric și fizic al exporturilor de vagoane

ților, în special cu utilaje specializate, capabile să asigure o producție de înaltă eficiență și terminând cu modul de desfășurare a activității de service. Eforturile făcute pe linie de concepție și innoire sînt evidențiate de faptul că într-un interval relativ scurt, de numai 4 ani, am trecut la exportul unui număr relativ mare de tipuri de vagoane de călători, ceea ce marchează un profund salt calitativ în valorificarea potențialului tehnic și uman al întreprinderii. Concomitent au fost abordate noi tipuri, din ce în ce mai complexe, de vagoane de marfă.

Nu putem însă omite faptul că alături de nivelul tehnic, calitativ al produselor, trebuie să asigurăm **prețuri competitive și termene prompte de livrare**. În acest sens soluțiile tehnice trebuie să se îndrepte către tehnologii simple și eficiente, răspunzând cerințelor de tipizare și modulară, care să confere o mare elasticitate producției, fără a necesita un consum prea mare de timp pentru concepție, să asigure **utilizarea eficientă a metalului și celorlalte materii și materiale** și un consum relativ redus de manoperă.

În domeniul organizării produc-

ției am promovat și sînt necesare în continuare măsuri hotărîte pentru asigurarea fabricării în condiții de eficiență a seriilor mici de vagoane de marfă și călători, printr-o rapidă convertibilitate a capacităților de producție, astfel încît să se fabrice în aceleași spații atît vagoane de marfă, cît și vagoane de călători, în funcție de portofoliul de comenzi. De asemenea, trebuie să trecem la organizarea unor linii de fabricație integrate pentru subansamble sau familii de piese etc.

În **domeniul tehnologiilor**, am acționat ferm și cu toată energia pentru a realiza indicațiile primite din partea secretarului general al partidului, care, cu ocazia vizitei în întreprindere, în ianuarie 1977, a cerut să se treacă de urgență la înfăptuirea unui program de reutilizare a întreprinderii menit să conducă la modernizarea fabricației și la situarea ei permanentă la nivelul tehnicii mondiale și al unei înalte eficiențe. Corespunzător acestor dotări, care conduc pînă la aproape dublarea volumului fondurilor fixe, efortul propriu al întreprinderii va trebui să fie concretizat în creșterea complexității produselor fabricate, în sensul abordării unor produse cu performanțe tehnice superioare, al valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, în special a metalului, precum și în sensul creșterii productivității muncii.

Cooperarea — un factor cheie pentru competitivitatea exportului de produse complexe

ÎN CONDIȚIILE creșterii ponderii vagoanelor de mare complexitate în volumul total al producției, respectiv al exportului, lupta pentru calitate impune o îmbunătățire substanțială a activității de cooperare internă, care devine tot mai complexă.

Cooperarea cu subfurnizorii trebuie să aibă în vedere existența unor contracte externe cu termene de livrare precis stabilite; astfel că pornind de la ciclul destul de lung de asimilare a unor subansamble realizate în cooperare (boghiuri, osii, tablouri de comandă electrică, grupuri motor-generator, ferestre, echipament electric și electronic), sînt necesare o planificare și o organizare pe

Mihai SCORȚEANU

director export
Întreprinderea de vagoane-Arad
(Continuare în pag. 14)

„SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI“

Sporirea depunerilor la C.E.C., expresie a ridicării nivelului de trai al populației

PE FONDUL succeselor dobândite de poporul nostru în traducerea în viață a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, acțiunea de economisire a înregistrat o dezvoltare ascendentă, izvorită din creșterea an de an a venitului național și, pe această bază, a veniturilor bănești ale populației. Cu cât venitul național crește mai rapid, cu atât societatea dispune de mijloace sporite pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru.

Rezultatele remarcabile obținute în actualul cincinal au dus la creșterea avuției naționale, a forței economice a României socialiste și, implicit, la măsurile luate de conducerea partidului de majorare în cincinalul actual a retribuției medii reale cu peste 32% față de circa 20% cât se prevăzuse inițial.

Încheierea cu trei luni mai devreme a primei etape de majorare a retribuției oamenilor muncii a avut ca urmare sporirea capacității de economisire a populației, creșterea volumului economiilor bănești destinate unor utilizări viitoare, depuse spre păstrare la Casa de Economii și Consemnațiuni.

FĂRĂ SĂ CONSTITUIE prin el însuși un scop, procesul de economisire organizată este o cale eficientă prin care populația își dozează utilizarea în timp a veniturilor sale bănești în vederea diversificării consumului și orientării în măsură din ce în ce mai mare spre procurarea de bunuri de valoare mare și folosință îndelungată necesare unui nivel de trai tot mai ridicat.

Statul nostru asigură, prin plan, un volum important și în continuă creștere de asemenea bunuri. Astfel, în corelație cu dezvoltarea economică a țării și cu nevoile populației se vor construi circa un milion de apartamente fizice, din care o parte însemnată se vor realiza din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție, la care se mai adaugă circa 250.000 de locuințe construite de cetățeni, îndeosebi la sate.

Cetățenilor care doresc să construiască sau să cumpere din fondul de stat locuințe proprietate personală și nu dispun de fondurile necesare, Casa de Economii și Consemnațiuni le acordă creditele de care au nevoie. În anul 1977 s-au acordat 77.151 împrumuturi în valoare de 3.659,9 milioane lei, iar în perioada 1 ianuarie — 1 octombrie a. c. s-au acordat 71.719 împrumuturi în valoare de 3.875,3 milioane lei. Soldul total al creditelor acordate populației la data de 1 octombrie 1978 a fost de 23.476,3 milioane lei.

Din economiile realizate de populație la C.E.C. s-au virat, numai în perioada 1 ianuarie — 1 octombrie a. c., peste 1.160 milioane lei pentru construirea de locuințe proprietate personală și pentru cumpărarea de locuințe din fondul de stat. Prin acordarea de credite populației din mijloacele atrase de C.E.C. se realizează o redistribuire temporară a veniturilor acesteia.

De asemenea, s-au creat condiții din ce mai prielnice pentru creșterea interesului față de acțiunea de economisire prin fabricarea și punerea la dispoziția populației, prin comerțul socialist, a unui volum mereu sporit de bunuri cu valoare ridicată, care nu sînt cumpărate, de regulă, din veniturile curente. Orientarea crescîndă a cererii de consum a populației spre procurarea de mobilă, frigider, televizoare, aparate de radio, autoturisme a avut ca rezultat creșterea numărului cetățenilor care utilizează serviciile C.E.C. în legătură cu păstrarea și fructificarea economiilor lor bănești pînă la folosirea acestora pentru realizarea scopurilor propuse.

În acest scop, grăitoare sînt opțiunile populației spre depunerile pe libretele cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme. La 30 iunie a. c. existau asupra populației peste 3.220 mii de astfel de librete, iar soldul depunerilor reprezenta 23,5% din soldul economiilor depuse la Casa de Economii și Consemnațiuni. Numai în acest an, pînă la 1 octombrie, au fost virate, din economiile populației la C.E.C., peste 2.700 milioane lei pentru procurarea de autoturisme. Ca urmare, o parte din ce în ce mai în-

semnată din cheltuielile populației pentru procurarea de bunuri de valoare mare și folosită îndelungată este acoperită cu ajutorul sumelor adunate treptat în acest scop la C.E.C.

INTERESUL din ce în ce mai mare al populației de a apela la serviciile Casei de Economii și Consemnațiuni este atestat prin graiul convingător al unor indicatori sintetici. La sfîrșitul anului 1977 soldul permanent al economiilor populației a înregistrat o creștere de 37% față de cel existent la finele anului 1975 și de 18,1% față de cel existent la finele anului 1976. De la 1 ianuarie la 1 octombrie a. c. soldul economiilor a crescut cu 14%. Pe primii doi ani ai actualului cincinal, economiile populației la C.E.C. au cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 17,1%, ceea ce demonstrează că, odată cu creșterea veniturilor bănești și ridicarea nivelului de trai al populației — și paralel cu creșterea volumului desfacerilor de mărfuri către populație — procesul de economisire a cunoscut o puternică dezvoltare.

În același timp, a sporit și gradul de pătrundere a acțiunii de economisire. Astfel, la 30 iunie a. c. populația țării noastre deținea 14,4 milioane librete de economii active, cu 0,9 milioane mai mult decît la finele anului precedent, revenind un libret la 1,5 locuitori, față de un libret la 1,6 locuitori la sfîrșitul anului 1977 și față de un libret la 1,7 locuitori la sfîrșitul anului 1976.

Acțiunea de economisire a continuat să se dezvolte și în mediul rural, ca urmare a creșterii veniturilor bănești ale populației de la sate. Numărul libretelor de economii emise de unitățile C.E.C. din mediul sătesc pînă la 30 iunie 1978 s-a ridicat la 3.798,1 mii, un libret revenind la 3 locuitori, iar soldul permanent al economiilor reprezenta 24,3% din soldul economiilor populației la C.E.C.

Extinderea relațiilor cu populația s-a împlinit pe calea perfecționării formelor și instrumentelor de economisire, popularizării permanente și concrete a avantajelor

economisirii la C.E.C., extinderii serviciilor efectuate pentru depunători.

DEPUNĂTORII care își păstrează economiile bănești la C.E.C. beneficiază anual de importante dobânzi, care se ridică la sute de milioane de lei, precum și de câștiguri în autoturisme, excursii în străinătate și altele. Numai în anii 1977 și 1978 s-au acordat depunătorilor pe obligațiuni C.E.C. 187.085 câștiguri în valoare totală de 176,5 milioane de lei, la libretele de economii cu dobândă și câștiguri — 68.312 câștiguri în valoare totală de 85,2 milioane lei, iar la libretele de economii cu dobândă și câștiguri în autoturisme — 6.243 autoturisme în valoare totală de peste 437 milioane lei.

Pe lângă avantajele materiale, depunătorii beneficiază și de alte importante drepturi și avantaje: garanția statului, păstrarea secretului asupra numelui depunătorilor și a depunerilor, scutirea de

impozite și taxe a depunerilor, a dobânzilor și a câștigurilor, dreptul de testare și de moștenire asupra depunerilor, dreptul de a dispune oricând de sumele depuse.

Fără îndoială că dezvoltarea acțiunii de economisire este stimulată și de îmbunătățirea organizării și perfecționării activității Casei de Economii și Consemnațiuni, instituție cu tradiție și prestigiu în rindurile populației. Propagarea spiritului de economisire se realizează printr-o unitate deplină între interesele populației și acelea ale societății, care în timpul cât depunătorii păstrează economiile la C.E.C. le utilizează pentru creditarea populației și pentru alte nevoi privind dezvoltarea economiei naționale. Esența acestei unități izvoarește din multipla însemnătate a economiilor bănești ale populației, care, la scara economiei naționale, se manifestă ca mijloc de creștere economică și de ridicare a nivelului de trai al poporului.

Pentru dezvoltarea în viitor a acțiunii de economisire, o importanță covârșitoare prezintă, în primul rând, creșterea veniturilor populației, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului. După cum se știe, în anul viitor urmează să înceapă a doua etapă de majorare a retribuițiilor personalului muncitor din țara noastră, a pensiilor de asigurări sociale de stat, a alocației de stat pentru copii și a fondurilor sociale. În aceste condiții, rolul acțiunii de economisire sporește în mod susținut. Casa de Economii și Consemnațiuni este chemată să contribuie în măsură tot mai mare la consolidarea sistemului bănesc al țării, la întărirea puterii de cumpărare a monedei noastre naționale, la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, în domeniul finanțelor și creditului.

Mircea POPOVICI

Creșterea valorii pe tona de mărfuri exportate

(Urmare din pag. 12)

termen lung a relațiilor de cooperare. Se vor evita astfel situațiile ca vagoanele aproape terminate să aștepte sosirea unor echipamente de completare, sau ca echipamente livrate în avans să nu aibă pe ce să fie montate.

Faptul că unele uzine metalurgice nu au manifestat întotdeauna destulă receptivitate față de cererile noastre privind asimilarea unor laminate — table și profile — din oțel sau din aluminiu, care pot contribui într-o măsură esențială la creșterea eficienței folosirii metalului și forței de muncă, duce la consumuri specifice mai mari, la extinderea importurilor de completare.

Deși întreprinderea și-a fundamentat o fermă politică de integrare a fabricației, sînt totuși necesare unele cooperări cu întreprinderi de profil pentru a asigura echipamentul electric al vagoanelor de călători (mai ales partea de comandă) proiectat conform standardelor din țară fiecărui beneficiar; aceasta duce uneori la serii scurte de echipamente, pentru care nu există un interes deosebit la marile întreprinderi producătoare de aparataj și echipament electric, organizate pentru producție de mare serie sau pentru instalații mult mai complexe, cu cicluri lungi de fabricație. Or, cum

deseori competitivitatea unei dutei depinde de stabilirea unor termene de livrare scurte, cca. 10 luni, timp în care astfel de instalații trebuie să fie proiectate, testate, omologate și produse prin conlucrare între: Institutul de cercetări și proiectări pentru vagoane-Arad — proiectantul vagonului; Institutul de proiectări pentru automatizări — proiectantul specializat al tabloului de comandă; Întreprinderea „Automatică” — executantul tabloului de comandă; Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice — organismul autorizat să testeze și să certifice unele caracteristici ale echipamentului, rezultă dimensiunile reale ale problemelor de cooperare în promovarea exportului de produse complexe.

O activitate de ameliorat: importurile de completare

DEȘI. AȘA CUM ARĂTAM, importurile de completare sînt destul de reduse ca volum, ele au totuși o însemnătate deosebită pentru realizarea la timp a obligațiilor externe. Nesosirea la timp a citorva subsansamble sau piese care condiționează realizarea unor echipamente poate compromite grav încadrarea în termenele de livrare. Iată de ce considerăm necesară simplificarea metodologiei de aprobare a unor astfel de importuri. Ne

aflăm uneori în fața unor situații când întreprinderile sau institutele de specialitate, nu pot da avizele de import, deoarece au capacitatea tehnică pentru a realiza ele însele produsele respective, dar nu pot accepta termenele de livrare cerute ori au, la rîndul lor, nevoie de unele importuri.

Pe de altă parte, unele întreprinderi de comerț exterior însărcinate cu asigurarea importurilor nu au acționat întotdeauna cu promptitudinea convenită pentru aducerea în timp util a echipamentelor de completare. Faptul că întreprinderea de comerț exterior care încheie și derulează contractul de export de vagoane nu este singura care procură și importurile, face să nu fim aprovizionați destul de prompt. Uneori, chiar când importurile sînt făcute de aceeași întreprindere de comerț exterior care a contractat exportul de vagoane, obligațiile sale de import nu sînt corelate cu cele de furnizor de vagoane.

Pentru a face față la nivelul exigențelor actuale cererilor atît de diverse ale beneficiarilor, ca și imperativului de a asigura dezvoltarea exportului este necesar un efort de organizare și coordonare a resurselor umane și materiale, atît ale întreprinderii noastre cît și ale unei serii de alte unități chemate să-și aducă aportul la realizarea exporturilor noastre de complexitate ridicată.

Spre o integrare cât mai eficientă cu cercetarea și producția

LEGEA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI, al cărei proiect a fost pus în discuție publică reflectă grija deosebită pe care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, o manifestă față de instruirea și educația tinerei generații, formarea și perfecționarea cadrelor. corespunzător actualelor exigențe ale etapei pe care o parcurge țara noastră, de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare spre comunism. Generalizând experiența școlii românești cu valoroase tradiții, dar care și-a găsit împlinirea plenară abia în anii construcției socialiste, legea pune în evidență caracterul profund democratic al învățămîntului, deschis tuturor fiilor și fiicelor poporului nostru, fără nici o deosebire de naționalitate. Legea definește cu claritate misiunea învățămîntului „de a asigura însușirea de către tinerile generații a cunoștințelor științifice, tehnice și culturale, a deprinderilor necesare exercitării unor profesii utile societății, formarea lor în spiritul concepției materialist dialectice și istorice despre natură și societate, al umanismului socialist, al ideologiei și politicii Partidului Comunist Român, al principiilor eticii și echității socialiste, cultivarea în rîndurile acestora a dragostei față de patrie, partid și popor, față de idealurile de pace și progres social”.

Între numeroasele virtuți ale acestei legi notabil este și caracterul de continuitate în învățămînt, de perfecționare prin învățare, posibilitate și cerință permanentă pentru toți oamenii muncii.

Legea statuează caracterul revoluționar, novator al învățămîntului românesc, dezvoltarea sa într-o concepție unitară, în strînsă legătură cu cerințele dinamice ale vieții, ale producției, și cercetării cu care este integrat organic. Politehnizarea învățămîntului, legarea sa strînsă cu producția și cercetarea, caracterul său modern în conținut și metodică îi conferă acestuia o înaltă eficiență. În ultimii ani și facultatea de comerț a obținut unele succese însemnate pe linia pregătirii unor economiști cu profil larg, capabili să acționeze cu mobilitate și competență în diversele domenii ale circulației mărfurilor. De asemenea, au fost realizați pași însemnați în integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică. Dar toate aceste realizări constituie începuturi pe care sintem hotărîți să le dezvoltăm considerabil în viitor.

Exprimîndu-ne deplina adevărată față de atenția pe care legea învățămîntului o acordă politehnizării învățămîntului, integrării sale cu producția și cercetarea, considerăm că ea ar putea să fie îmbunătățită sub aspectul precizării mai complete a competențelor și obligațiilor care revin în această privință atât școlii cît și întreprinderilor. Tot în direcția unei integrări cît mai eficiente a învățămîntului cu practica social-economică, a îmbinării armonioase a dezideratului formării unor specialiști cu un profil larg, dar care să fie capabili să acționeze cu competență încă din primele zile după repartizarea în producție sugerăm introducerea în învățămîntul superior a **prerepartiției, înainte de anul terminal**. Pe această bază, ultimul an de studii poate deveni și un an de specializare dedicat cu precădere întocmirii lucrării de diplomă și unor discipline legate organic de viitorul loc de muncă.

De asemenea, avînd în vedere ridicarea calitativă a procesului instructiv-educativ din învățămîntul nostru, integrarea sa tot mai accentuată cu practica social-economică, considerăm că ar putea să devină posibil ca repartizarea absolvenților învățămîntului superior să se facă fără stagiu în producție sau cu un stagiu de un an de zile și în domenii cum sint învățămîntul, cercetarea, domenii în care tineretul nostru poate aduce, alături de cadre cu experiență, suflul înnoitor, creator necesar progresului.

Adoptarea legii învățămîntului va constitui fără îndoială un moment de fermă mobilizare pentru toți cei care activăm în învățămînt, pentru întregul nostru popor care, într-un fel sau altul, este angrenat în vasta operă de învățare, de autoperfecționare și construcție a unei societăți noi, de înflorire a patriei noastre socialiste.

prof. dr. **AL. PUIU**
decanul Facultății de comerț
Academia de Studii Economice

Educația revoluționară a tinerei generații

BENEFICIIND de concepția profund științifică a partidului nostru, potrivit căreia învățămîntul trebuie să se integreze organic cu producția, cercetarea științifică și practica social-politică, putem aprecia cu toată convingerea că în anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului, ca de altfel în toate domeniile vieții sociale, în învățămîntul nostru s-au produs schimbări revoluționare, cu implicații deosebit de pozitive, sub raportul pregătirii și educării viitorilor specialiști. Această nouă concepție, care a deschis perspective nebănuite formării cadrelor în strînsă legătură cu dezvoltarea economico-socială a patriei și care reprezintă, de fapt, actul energic de identificare a școlii cu idealurile întregii națiuni, este creația tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului nostru.

Pornind de la asemenea rațiuni fundamentale proiectul Legii învățămîntului exprimă principiile de bază ale politicii partidului în domeniul instrucției și educației, consfințește obiectivele deșinătorii ale școlii de toate gradele înscrise în Programul partidului.

Legea învățămîntului se constituie ca un act normativ cu profunde semnificații politice, sociale și culturale, ce vizează activitatea unui domeniu care cuprinde aproape un sfert din populație stabilind, totodată, în mod unitar cadrul juridico-pedagogic al pregătirii multilaterale a cadrelor necesare ramurilor economiei naționale și sectoarelor vieții sociale, formării și educării omului nou, ridicării nivelului general de cultură și cunoaștere a poporului.

Un loc important în noul cadru legislativ al învățămîntului îl ocupă **activitatea politico-educativă și studiul științelor sociale**, de natură a conferi un caracter complex și modern procesului instructiv-educativ, educării comuniste a tinerei generații. În acest context, creșterea și afirmarea plenară a funcției politice a învățămîntului este însoțită de cerința ca fiecare unitate de învățămînt să devină un puternic centru de educație comunistă a copiilor și tinerilor de vîrstă școlară. Astfel, legea stabilește bazele unei educații multilaterale, eficiente, al cărei fond îl constituie concepția revoluționară a clasei muncitoare, materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, gîndirea științifică pusă în slujba noului, a cunoașterii umane.

Cu multă claritate, proiectul Legii stipulează că educarea comunistă a tineretului reprezintă o îndatorire socială și etică fundamentală a fiecărui cadru didactic, indiferent de specialitatea sa. Experiența ne demonstrează că de fapt contribuția cadrului didactic la educația politică înseamnă exemplul personal, efortul de a introduce treptat, diferențiat și eficient în viața colectivului de tineri suflul înnoitor al transformărilor revoluționare pe care le cunoaște societatea noastră, și tocmai asupra acestor aspecte va trebui să insistăm în procesul educativ. Deosebit de important, școala trebuie să educe tîna generație în spiritul de proprietari, producători și beneficiari ai muncii lor, și în această triplă calitate, în care tinerii de azi vor fi chemați să adopte deciziile competente necesare bunului mers al economiei, este necesar ca în procesul de învățămînt să li se formeze mentalitatea de buni gospodari și în același timp să li se transmită și cunoștințele politice și economice necesare pentru aceasta.

Includerea în proiectul de Lege a unui capitol distinct consacrat activității politico-educative și studiului științelor sociale în învățămînt relevă, prin însuși acest fapt, importanța care se acordă, alături de latura instructivă, celei educative, celei de formare a unui om cu o conștiință înaintată. Se răspunde astfel celui adevărat exprimat de secretarul general al partidului că „**între cunoștințele tehnico-profesionale și cele politico-ideologice există o strînsă interdependență. Nu se poate considera suficient, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. din iulie 1978, dacă cineva cunoaște bine o meserie; fără o înțelegere politică corespunzătoare a problemelor, chiar dacă are cunoștințe tehnice sau de specialitate bune, nu va reuși să-și îndeplinească corespunzător sarcinile în conducerea activității economico-sociale!**” În acest mod, îmbinînd deci armonios pregătirea temeinică, profesională, științifică și culturală a tuturor tinerilor, cu educarea lor comunistă, revoluționară, școala românească asigură formarea acestora ca oameni noi, multilaterali dezvoltăți, constructori conștienți și devotați ai socialismului și comunismului.

prof. Ioan **BONCOTA**
inspector general în Ministerul
Educației și Învățămîntului

Tehnici și metode moderne în conducerea științifică

CONSTRUCȚIA MODULARĂ A SISTEMELOR INFORMAȚIONALE

Importante avantaje scontate prin aplicarea metodei

PERFECTIONAREA sistemului informațional prin aplicarea metodelor și tehnicilor pe care le oferă știința conducerii, cibernetica etc., precum și găsirea și utilizarea unor metode, tehnici și procedee eficiente de culegere, transmitere, prelucrare și valorificare a volumului mare de date cu care trebuie să se opereze în prezent constituie o cerință stringentă a activității de conducere în actualul stadiu de dezvoltare a economiei și societății noastre.

Realizările obținute în acest domeniu se referă, în marea majoritate, la sistemul informațional din industrie. Pentru celelalte ramuri și subramuri ale economiei naționale este necesar să se efectueze studii prin care, în funcție de particularitățile reale, să se realizeze — prin metode științifice stabilite — sisteme informaționale adecvate.

Logica structurilor și avantajele modulelor

ÎN ACEST SENS au fost întreprinse cercetări referitoare la silvicultură — ramură care gospodărește peste 6 milioane hectare de pădure, realizând, cu un personal muncitor de circa 52 000 de oameni, un volum anual de peste 70 000 ha de împăduriri, precum și alte activități importante pentru economia națională. S-au identificat și precizat astfel condițiile necesare elaborării și utilizării unei concepții unitare cu privire la analiza și proiectarea sistemului integral al departamentului și inspectoratelor silvice județene.

S-a constatat că elaborarea unui sistem informațional pentru toate unitățile din ramura silviculturii este posibilă numai prin construcția lui modulară. Astfel, activitățile și subactivitățile existente în întreprinderile din ramură constituie părți din sistem, care la rândul lor sunt alcătuite din module. De exemplu, activitatea generală de producție a fost considerată ca o componentă a sistemului silvic și a fost regăsită în fiecare activitate specifică; în sistemul informațional al acestora s-au stabilit grupe de operații, respectiv module.

PRIN MODUL al sistemului informațional se înțelege un subsistem al acestuia — și anume un grup de operații succesive, interdependente, ale căror conexiuni interne (între elementele modului — subsistemului) și externe (cu celelalte grupuri — subsisteme — ale sistemului informațional) sunt logic structurate. La un modul este esențial a se cunoaște intrările, ieșirile și operații de transformare a intrărilor în ieșiri.

Metoda de modularizare aplicată în procesul de perfecționare a sistemului informațional prezintă o serie de avantaje și anume:

- construcția modulară facilitează micșorarea efortului de proiectare
- menținere în funcțiune și perfecționare a sistemelor informaționale implementate, deoarece se creează posibilitatea

standardizării grupelor de acțiuni, pe de o parte, și a specializării personalului, pe de altă parte;

- proiectarea unui modul comun costă mult mai puțin decât în cazul în care am proiecta toate modulele existente în fiecare unitate organizatorică și activitate specifică a silviculturii;

- cunoscându-se costul, performanțele și condițiile de funcționare a fiecărui modul în parte, se pot estima mai ușor cele aferente sistemului în ansamblul său.

Proiectarea sistemului informațional modular pentru planificarea, programarea, lansarea, execuția, urmărirea și raportarea producției activităților specifice silvice a permis să se fundamenteze posibilitățile combinării de module și, deci, posibilitățile introducerii elementelor tipizate în acest sistem.

Pentru a se putea realiza toate combinațiile necesare funcționării sistemului informațional al activităților specifice silviculturii, existente în fiecare unitate din ramură, gruparea operațiilor (acțiunilor) în module s-a făcut pentru fiecare activitate, în flux continuu de la cel mai mic până la cel mai mare nivel organizatoric. În felul acesta a rezultat un număr de module mai mare decât numărul activităților specifice silvice pentru care s-au efectuat cercetările.

De exemplu, în afara câte unui modul de bază, pentru diferitele activități s-au stabilit ca module: la recoltarea și conservarea semințelor forestiere — prognoza fructificației, uscătorii de conuri, rezervații de semințe și plantație, transfer de semințe; la pepiniere — necesarul de finete, semințe și bulași, calamități, executarea mecanizată a lucrărilor; la împăduriri — elaborarea planului cincinal, situația pregătirii terenului pentru împăduriri, situația culturilor irigate de plop, răchită și arbuști fructiferi, calamități, executarea mecanizată a lucrărilor etc.

Întrucât în silvicultură, din punct de vedere informațional activitățile sunt aproape identice în unitățile cu aceeași structură, numărul modulelor pentru o activitate este mai mic decât în cazul industriei. Această situație facilitează combinarea modulelor și, deci, organizarea sistemului informațional din fie-

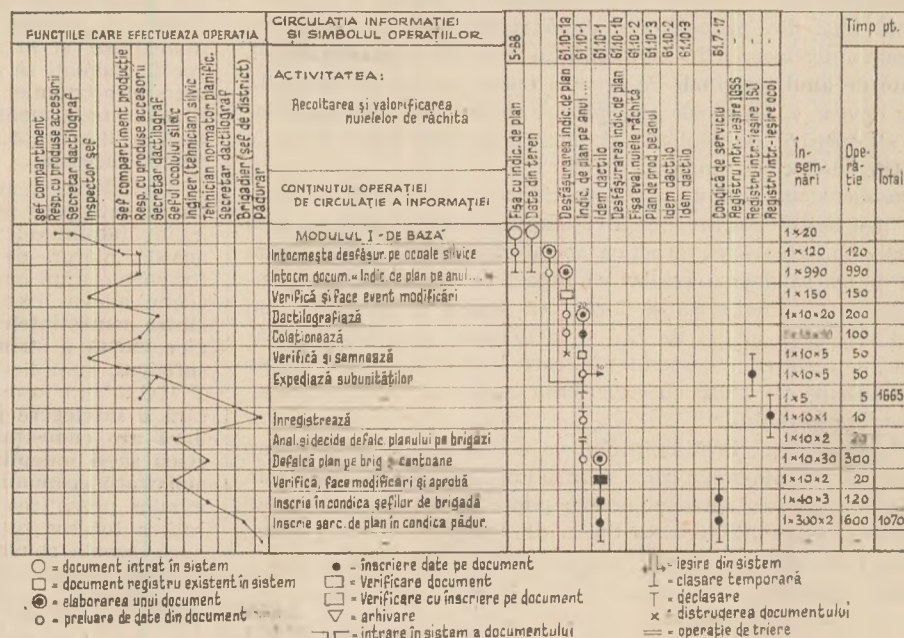

Fig. 1: Reprezentarea grafică verticală a circuitului informațional

care unitate. Astfel, dacă un ocol sau inspectorat silvic județean nu are răchitării, uscătorii de conuri, plantație etc., în sistemul său informațional nu apar modulele respective.

Concluzia ce se desprinde de aici este că **analiza și proiectarea sistemului informațional în concepție unitară pentru întreaga ramură a silviculturii trebuie să se facă în cele mai complexe unități, pe toate verigile organizatorice.**

Deoarece nu s-a găsit o unitate în care să existe toate modulele din activitățile silvice, analiza a cuprins sistemele informaționale a 8 activități silvice, la mai multe inspectorate și ocoale, identificându-se 3 grupe de factori care, prin combinații diverse, determină modulele din sisteme:

1. REZULTATUL GRUPULUI DE OPERAȚII (produsul) — care influențează nu atât prin calitatea sau cantitatea lui, cât prin caracteristicile sale definitorii (semințe recoltate, puieți, plantații, semințe uscate, plantații irigate, devize etc.);

2. TEHNOLOGIA — care influențează prin: caracteristicile etapelor tehnologice prin care trec lucrările pentru obținerea rezultatului final (produsul); operațiile efectuate; restricțiile tehnologice de așteptare între operații; modul de organizare a fluxului tehnologic (continuu, discontinuu) etc. În cazul fluxului tehnologic s-au constatat grupe de operații ce se regăsesc numai într-un număr de unități organizatorice silvice sau numai ocazional; ele au constituit, de asemenea, module informaționale distincte în sistemele proiectate;

3. CARACTERISTICILE EXECUTĂRII LUCRĂRILOR (execuția produselor) influențează prin numărul de utilaje sau instalații folosite, prin gradul de mecanizare sau automatizare, prin circulația obiectivelor între operații sau a utilajelor la locul operațiilor.

Subliniem că asupra stabilirii modulelor nu influențează numai un singur factor, ci ansamblul lor, grupați în diferite combinații. Gruparea acestor factori se poate face și în cadrul grupelor de acțiuni, în subgrupe = submodule.

Pe baza acestor principii s-au stabilit modulele și s-au proiectat noile sisteme informaționale ale activităților silvice.

Reducerea costurilor de funcționare: sporirea eficienței

MODUL ESENȚIAL DE PREZENTARE a acestor sisteme este „**descrierea funcționării sistemului informațional**” al fiecărei activități silvice și „**reprezentarea grafică verticală a circuitului informațional proiectat**” (fig. 1).

Eficiența analizelor efectuate se poate exprima sintetic prin diferența dintre costul de funcționare al sistemelor existente și cel al sistemelor proiectate. Costul total de funcționare este format din costuri directe și costuri indirecte. Cele directe reprezintă totalitatea cheltuielilor efectuate cu oamenii și echipamentele care asigură funcționarea sistemului. Costul indirect reprezintă consecințele, exprimate în lei, asupra rezultatelor generale ale sistemului total (întreprindere); de exemplu penalizări, stocuri supranormative, procente relativ mici de nereușită a plantațiilor,

pagube materiale relativ mici produse prin incendii, atacuri de dăunători etc.

Cauzele unor consecințe negative sau pozitive pot fi în afara sistemului analizat, după cum consecințele unor cauze din interiorul sistemului analizat se pot manifesta în afara acestuia (a întreprinderii); de exemplu, dificultăți privind aprovizionarea, influența fenomenelor naturale etc. Din acest motiv, în cazul sistemelor din silvicultură este dificil ca eficiența indirectă să fie exprimată în lei. Datorită acestei situații s-a stabilit ca eficiența sistemelor proiectate să se exprime prin cele mai importante elemente ale lor — printre care reducerea volumului de muncă și a cantității de hirtie — principalul mijloc folosit ca suport al informațiilor în această ramură.

● Cu privire la **volumul de muncă** s-a luat în calcul:

— în cazul documentelor de intrare, timpul pentru: înregistrarea și înaintarea la conducere; analiza și luarea deciziilor de către conducere privind modul de tratare; transmiterea în compartiment; introducerea în fișier sau ieșirea din sistem;

— în cazul documentelor elaborate în sistem, timpul pentru: colectarea datelor (telefonice, interfon, teleconferință, din alte documente, observații directe, măsurători etc.); inserierea datelor primare; prelucrarea acestora; inserierea datelor prelucrate (ciorne, note de calcul, dactilografii, retrascriptii pe curat etc.); colafionarea și corectarea; transportul la conducere și eventualele explicații sau susținerea datelor înscrise; verificarea datelor, efectuarea eventualelor modificări și semnarea documentului de către cei în drept; multiplicarea (dacă e cazul) și setarea; înregistrarea și transmiterea documentului; distrugerea sau introducerea documentului în fișier.

În toate cazurile s-a luat în calcul și timpul consumat pentru „așteptări” (pentru colectarea datelor, semnături etc.), dacă acestea îl împiedică pe operator să execute alte lucrări. Însumând timpul consumat pentru elementele menționate (stabilit în cele mai multe cazuri prin estimare, iar uneori prin cronometrare), s-a obținut **timpul unitar consumat pentru documentul respectiv**. Din înmulțirea acestuia cu frecvența anuală a documentului a rezultat **volumul de muncă total consumat** (ce se va consuma) pentru acel document, exprimat în ore-om/an în cadrul aparatului propriu al Departamentului silviculturii și în ore-om/an ramură pentru inspectoratele silvice județene și unitățile subordonate lor.

● **Consumul de hirtie** s-a calculat (în echivalență coli A4 — 4g) numai pentru documentele care se elaborează (se vor elabora) în sistemul analizat, determinându-se necesarul pentru: înscrucerea datelor primare; prelucrarea datelor (note de calcul etc.); inserierea datelor prelucrate (ciorna); concepte (ciorne) pentru documente de natura rapoartelor, informărilor, indicațiilor, memoriilor etc.; dactilografii, multiplicare, retrascriptii manuală pe curat etc.; transmiterea documentului (plicuri, dosare, mape, ambalaje etc. aferente documentului). Însumând hirtia consumată pentru elementele menționate, s-a obținut **consumul unitar de hirtie** pentru documentul respectiv, iar prin înmulțirea acestuia cu numărul de exemplare la o întocmire și cu frecvența anuală a documentului s-a stabilit **cantitatea de hirtie total consumată**

pentru acel document, exprimată în kg/an.

P RIN SISTEMUL proiectat s-a creat posibilitatea de creștere a operativității în conducerea unităților silvice și de reducere a costului sistemului, folosind numai **informațiile necesare și suficiente**, cu suportii, canalele și circuitele raționale ale acestora.

Față de un total de 570 purtători de informații, prin analize s-au eliminat 150 și s-au raționalizat (prin unificare, tipizare, reducerea formatelor etc.) peste 80% din cei rămași. S-au eliminat paralelismele în culegerea, înscrierea, prelucrarea, stocarea și circulația informațiilor, precum și circulația greoaie a unor date (suportii) din cauza așteptărilor și a circuitelor neraționale.

Economii de 1 milion om-ore/an și creșterea calității sistemului informațional-decizional

ASTFEL, prin aplicarea noilor sisteme informaționale modulare proiectate pentru 8 activități silvice, **volumul de muncă se reduce în total cu circa un milion de ore-om/an (47%) față de cel actual, iar consumul de hirtie cu aproximativ 9 tone/an.**

În afara acestor elemente cuantificabile ale eficienței, sint de reținut și alte avantaje importante ale noului sistem:

— coborîrea nivelului de luare a deciziilor acolo unde li se asigură fundamentarea și operativitatea corespunzătoare, ceea ce facilitează **apropierea sistemului decizional de sistemul operațional** și creșterea gradului de responsabilitate a oamenilor muncii;

— crearea unui sistem informațional unitar pentru **toate unitățile organizatorice** din ramura silviculturii, care să asigure informațiile necesare conducerii sistemelor date (activităților unităților silvice), începînd de la departament pînă la cantonul silvic; posibilitatea de a asigura **calitatea informațiilor** prin virstă cît mai mică, continuitate, oportunitate, pertinență, verificabilitate, fiabilitate, precizie etc.;

— **circulația rațională** a informațiilor și suportilor de date (documentelor), scurtarea unor circuite informaționale prin eliminarea unor semnături, aprobări, avizări;

— **simplificarea sistemului de legături**, atât pe verticală (între nivelele organizatorice ierarhice), cît și pe orizontală (între compartimentele fiecărei unități);

— posibilitatea îmbunătățirii muncii cadrelor de conducere și a specialiștilor din unități prin **sporirea timpului afectat conducerii directe** a procesului de producție, creației tehnico-științifice.

Toate acestea contribuie, într-o măsură esențială, la perfecționarea planificării și conducerii activităților silvice, la creșterea productivității și a calității muncii în unitățile acestei ramuri. **Sistemul informațional perfecționat, experimentat în unitățile din care s-au cules datele, este în faza de generalizare în toate unitățile de producție silvice.**

Pompiliu ALIU

IN CONTINUAREA dezbaterii referitoare la procesul circular activ de concepere a complexelor de producție pentru valorificarea integrală a materiilor prime și materialelor, a energiei, publicăm studii și cercetări ale specialiștilor din diverse domenii de activitate fundamentând această ipoteză, relevând aspecte și direcții în care pot fi realizate aplicații practice ale acestei concepții.

Soluții tehnice și organizatorice generatoare ale economisirii energiei

ASA CUM ESTE CUNOSCUT, dezvoltarea economiei mondiale în ultimele decenii a generat o creștere spectaculoasă a consumului de energie sub toate formele, creștere înmagazinată, în mare măsură, în dezvoltarea fără precedent și pe o scară foarte largă a tehnicii și științei și în ameliorarea calității vieții. În perioada 1950—1975 consumul mondial de energie primară a crescut de 3 ori, de la 2,9 mld. tcc în 1950 la 8,6 mld. tcc în 1975. Evoluția rapidă a cererilor de energie a fost însă frînată de criza energiei din 1973; aceasta a determinat schimbarea ritmului de dezvoltare a consumului de energie de la 5,4% în perioada 1962—1972 la 0,2% în perioada 1974—1975. Calculele de prognoză efectuate de specialiștii energeticieni întrevăd continuarea creșterii consumului de energie, însă cu ritmuri mai moderate decât înainte de criză (3,1% în perioada 1975—1990 și 2,1% în perioada 1990—2000), ajungându-se în anul 1990 la un consum mondial de 13,5 mld tcc iar la sfârșitul secolului (anul 2000) la cca 16,5 mld. tcc.

Restructurări ale producției și consumului de energie în economia mondială

CREȘTEREA CONSUMULUI DE ENERGIE PRIMARĂ a fost însoțită de importante mutații în structura consumului de purtători de energie. În perioada 1950—1975 cota parte a petrolului în total consum a crescut de la 23,8% la 44%, cea a gazelor naturale de la 9,0% la 19%, iar cea a cărbunelui a scăzut de la 54,1% la 30%. Criza energetică a scos însă la iveală o realitate de care trebuie urgent să se țină seama și anume că acest consum masiv de hidrocarburi (63% din total consum în 1975) se bazează pe rezerve foarte limitate, potrivit estimărilor actuale epuizabile până la sfârșitul secolului 20. Această situație a atenționat omenirea să-și revizuiască tendința de creștere în continuare a consumului de hidrocarburi sau să găsească înlocuitori ai acestora. Se contează astfel pe aducerea în scenă a unor hidrocarburi provenite din cărbunele care se găsește în cantități suficiente, din sisturile bituminoase și nisipuri asfaltice sau obținute din alte materii prime, biomase etc.

O analiză sumară a structurii consumului mondial de energie primară la nivelul anului 1975, pe grupe de țări, ne arată că cca. 52% din consumul mondial de energie primară se consumă în Europa de Vest și America de Nord,

locuite de 14,6% din populația globului. Acestor zone le revine 58,5% din consumul mondial de hidrocarburi, 35% din consumul de cărbune și 86% din energia nucleară. Acoperirea acestui consum se face în proporție de cca. 30% prin import. Pentru Europa de Vest situația este și mai semnificativă deoarece consumul intern este satisfăcut în proporție de 58,5% prin import de resurse energetice iar din consumul intern de petrol 66,6% se importă. În sfârșit menționăm că în Europa de Vest din total import de resurse energetice, hidrocarburi reprezintă cca. 95%.

Dată fiind o asemenea situație, a concentrării consumului de energie primară, în câteva țări puternic industrializate, se cade să evidențiem poziția acestor consumuri de resurse energetice, în special de petrol, față de resursele energetice ale planetei noastre și unde sînt plasate acestea teritorial. Se constată că rezervele de hidrocarburi în marea majoritate aparțin unor zone geografice diferite de cele ale marilor consumatori, ceea ce determină o circulație intensă a lor de la producători spre țările mari consumatoare. Circulația purtătorilor de energie (petrolului și cărbunelui) se face pe căi maritime, fluviale și terestre, scumpind considerabil costul combustibilului. Schimburile comerciale de purtători de energie (inclusiv produse petroliere) au devenit unul din sectoarele cele mai dinamice ale comerțului mondial.

Potrivit calculelor, în 1978, transportul scumpește costul petrolului cu 2,5—8%, funcție de distanța de transport, pe cînd la cărbune costul transportului se ridică pentru distanțe mari cu cca. 48%. În plus, pentru transportul acestor cantități mari de combustibili la distanțe mari se consumă importante cantități de combustibili superiori (carburanți).

Tehnologii ce asigură folosirea economică a resurselor

CRIZA ENERGETICĂ (a petrolului) a scos în relief vulnerabilitatea evidentă a economiilor naționale a țărilor dezvoltate, dependente de piața mondială a petrolului. Ca urmare, țările mari consumatoare și-au îndreptat atenția spre resursele de gaze naturale și cărbune, spre diversificarea surselor de aprovizionare cu energie, ca și spre realizarea de stocuri importante de combustibil pentru a preîntîmpina jocul aleator al posibilităților de aprovizionare. La prima vedere, această vulnerabilitate pare o circumstanță fortuită, temporară, limitată la petrol, dar în fond criza energetică nu a întîrziat

să declanșeze un dezechilibru structural în toată ordinea energetică mondială. Au apărut o serie de aspecte „ascunse” ca neconcordanța între nevoile reale de energie și cerințele efective (risipa încurajată de prețul scăzut al energiei); cerințele crescînde de petrol și rezervele mari de cărbune etc.

În această conjunctură energetică, în economia mondială se relevă probleme noi care constau în necesitatea urgentării cercetărilor pentru aducerea pe scenă a unor cantități importante de energie din surse neconvenționale, dar competitive cu sursele convenționale; intensificarea prospecțiunilor geologice pentru descoperirea de noi resurse energetice clasice, ca și mărirea gradului de recuperare a resurselor clasice din strat; găsirea unor înlocuitori ai petrolului, ca și intensificarea cercetărilor pentru definitivarea soluțiilor tehnice de obținere a petrolului din alte surse decât cele directe și anume din cărbune, sisturi bituminoase și nisipuri asfaltice, alge marine, biogaz etc. Toate acestea solicită fonduri de investiții foarte mari și în același timp consumuri suplimentare de energie. Dacă ne referim numai la faptul că petrolul extras din sisturi bituminoase se ridică la un preț de 2—3 ori mai mare iar obținerea energiei electrice din energie solară costă astăzi de 10—15 ori mai mult, ne dăm seama de efortul de investiții care trebuie făcut în cazul trecerii la alte surse energetice.

Iată de ce se impune ca o necesitate stringentă ca specialiștii să-și unească eforturile pentru a contribui la accelerarea punerii în valoare și aducerii în stadiul de industrializare a tehnologiilor noi, economice, capabile să asigure utilizarea integrală și superioară a resurselor materiale și de energie, să reducă în mod absolut și relativ consumul material și de energie pe unitatea de producție, pentru găsirea și producerea unor înlocuitori pentru petrol, pentru realizarea în condiții economice a unor alte forme de energie. Diminuarea riscurilor de concepție, tehnice și financiare se poate obține numai printr-o strînsă cooperare multidisciplinară și multilaterală la nivel internațional.

Pe această linie, în scopul economisirii combustibilului și energiei, se înscrie pe de o parte desfășurarea astfel, a acțiunilor încît să asigure micșorarea volumului transporturilor de combustibili și în consecință a consumului de combustibil pentru transport, iar pe de altă parte, interconexiunea sistemelor electroenergetice și a rețelelor de combustibil. Această interconexiune ar permite eliminarea rețelelor paralele în două țări interesate, contribuind, totodată, la atenuarea virfurilor

de sarcină în sistemele țărilor interconectate.

Coordonate naționale ale problemei energiei

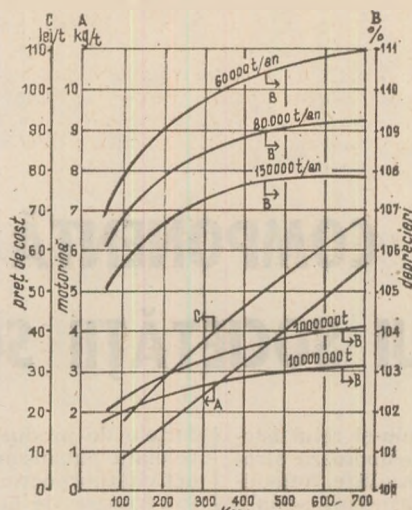
ASPECTELE RELIEFATE la nivel mondial cu privire la tendința de creștere a consumului de energie primară, la caracterul limitat al resurselor energetice clasice și în special al hidrocarburilor, precum și la repartiția neuniformă a resurselor energetice pe teritoriu (zone geografice) sînt aspecte care se regăsesc și în țara noastră. În ultimii 20—25 ani economia națională a cunoscut o dezvoltare rapidă, cu ritmuri dintre cele mai mari înregistrate pe arena mondială. În paralel cu dezvoltarea economiei, consumul intern de energie a marcat o însemnată creștere, atât în ce privește energia primară cât și în ce privește energia electrică.

Analizînd evoluția consumului de energie primară pe purtători de energie se constată că hidrocarburile dețin ponderea importantă — 75% la nivelul anului 1976, din acestea gazele naturale ocupînd 53%. Urmează apoi cărbunele cu 18,3%. În contextul unor rezerve limitate de resurse energetice clasice, în special de hidrocarburi, politica științifică, realistă, de o pronunțată viziune prospectivă a partidului nostru a trasat ca linii directoare, încă înainte de declanșarea crizei energetice din 1973, valorificarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor energetice; utilizarea hidrocarburilor în industria petrochimică și limitarea consumării lor în scopuri energetice; folosirea intensă a combustibililor solizi cu putere calorică scăzută în producerea energiei electrice și termice; utilizarea maximă a potențialului hidroenergetic.

Respectarea acestor direcționări a politicii energetice a partidului nostru se oglindește în mutațiile care au avut loc în structura consumului de energie primară pentru producerea energiei electrice și căldurii în termoficare. Astfel ponderea hidrocarburilor a scăzut de la 72% în 1965 la 53% în 1976.

România, cunoscută ca o țară bogată în resurse energetice, și-a putut acoperi consumul de energie din resurse interne pînă la nivelul anului 1970, de la care balanța energetică a devenit deficitară. Astfel, la nivelul anului 1976 17,4% din consumul total pe țară se importă. Desigur dacă se scade exportul, rămîne că pentru necesități interne a fost necesar cca 5,6% import. În cadrul combustibililor importați, importul de petrol reprezintă cea mai mare parte.

În urma inventarierii rezervelor de purtători de energie primară din țară s-a ajuns la concluzia că resursele interne de hidrocarburi sînt foarte limitate și că pentru acoperirea consumurilor mereu crescînde trebuie să se facă apel la import în cantități din ce în ce mai mari, în special de petrol. Cărbunele se află în cantități mai mari, dar adeseori de o calitate slabă și pune condiții speciale pentru exploatarea lui. Constatăm deci, că problemele care se pun la nivel mondial în legătură cu penuria de energie se identifică în numeroase puncte esențiale și pentru țara noastră. Tocmai din acest motiv în România au fost in-

Evoluția consumului de motorină (A) a deprecierei (B) și a prețului de cost a transportului cărbunelui (C), în funcție de distanța de transport și de cantitatea de cărbune (lignit) transportată

tensificate acțiunile de prospecțiuni geologice pentru găsirea de noi zăcăminte de hidrocarburi, cărbune și ape geotermale, s-au început serioase cercetări pentru valorificarea surselor noi de energie (solară, eoliană, geotermală, deșeuri menajere, biomase etc.), sau pentru obținerea de înlocuitori, pentru hidrocarburi, din diverse surse. Sînt multiple aspecte pe plan energetic pentru care țara noastră este interesată în cooperare tehnico-științifică.

Cum din analizele efectuate cu privire la structura consumului intern de purtători de energie primară se constată că circa 70% din energia primară se consumă în industrie, rezultă că aici trebuie căutate soluțiile de economisire a energiei. În cadrul industriei, la nivelul anului 1976, între cei mai mari consumatori de energie se înscriu: industria chimică, care consumă 34,5% din consumul de energie în industrie; industria metalurgică 23,5%; industria forestieră — 12,6% etc. iar între consumatorii mai mici de energie se relevă industria construcțiilor de mașini — 6,4%, industria alimentară — 4,9%; industria ușoară — 4,2% etc. Subliniem că în consum de energie am cuprins consumul de combustibil ca atare, consumul de energie electrică și termică.

Pe de altă parte analizele efectuate pe purtători de energie scot în evidență că marii consumatori de hidrocarburi sînt în ordinea mărimii: industria energiei electrice și termice 39,3%, industria chimică 36,7%, agricultura și industria alimentară 18,5%, industria forestieră 17,5% etc. Cărbunele se consumă în proporție de 44,3% de către industria energiei electrice și termice și 32,8% în industria metalurgică. Desigur că în stabilirea acestor ierarhizări specificul producției și al tehnologiilor din aceste ramuri de mare însemnătate în economie are un însemnat rol; ierarhizarea respectivă indică, însă unele rezerve potențiale de diminuare a consumurilor energetice.

Analizînd acum proveniența resurselor interne de energie constatăm că 78% din resursele de cărbune sînt comasate în bazinul Olteniei. Resursele de gaze sînt concentrate în Ardeal, iar cele de țiței (petrol) sînt disipate în zona subcarpatică (în principal în Muntenia 64,5%). În ce privește resursele

hidroenergetice putem spune că ele sînt oarecum repartizate în toate zonele țării, în funcție de potențialul hidroenergetic al rîurilor importante.

Făcînd o incursiune în domeniul transportului combustibilului constatăm că pentru a transporta 1 tcc de lignit la distanța de 100—500 km costul cărbunelui se scumpește cu 20—63%. Acest transport înseamnă în plus o depreciere a cărbunelui de 2—11% în funcție de distanța de transport și cantitatea transportată și un consum de combustibil superior de 1—4 kg păcură pentru transportarea unei tone de cărbune la 100—500 km (vezi graficul). Cum cantitățile de combustibili care se vehiculează în toate direcțiile în țară sînt considerabile, ne putem imagina cîtă risipă de energie se face prin transportul acestora.

Bararea oricărui canal de risipă

DIN CELE CÎTEVA ASPECTE reliefate și care privesc economia energetică din țara noastră, rezultă că în actuala conjunctură, așa cum se evidențiază în documentele de partid se impune a chibzui cu maximă exigență și rațiune modul cum este folosită energia sub toate formele ei, depistate toate canalele prin care se scurge risipa și făcut totul pentru ca cerințele de energie în slujba progresului economic și social al țării să nu fie frînate de posibilitățile limitate ale resurselor de energie. În această lumină se impune amplasarea în mai mare măsură a industriilor mari consumatoare de energie în zonele cu disponibil de resurse, vizîndu-se evitarea transportului. Pe de altă parte, în zonele sărace în resurse energetice se pot amplasa cu precădere industrii cu înaltă tehnicitate care solicită consumuri mai mici de energie și necesită în special energie electrică. (Transportul energiei electrice la distanțe peste 100 km devine mai convenabil decît transportul combustibilului solid, inferior).

În scopul satisfacerii consumatorilor îndepărtați de zonele bogate în resurse energetice clasice apare ca necesar totodată să se acționeze cu și mai multă hotărîre și eficacitate pentru valorificarea tuturor resurselor de energie locală, chiar și a acelor cu potențial energetic scăzut. Aceste resurse trebuie folosite pentru acoperirea necesităților de energie locală, rezolvarea multelor probleme de încălzire, apă caldă menajeră, energie mecanică sau electrică, în scopul ridicării economice și sociale a zonei respective.

În acest cadru se cuvine relevat că principiile de organizare și funcționare ale procesului circular activ la nivelul secțiilor de producție, al unităților din economie, materializate în acțiuni și măsuri coroborate, încorporează în totalitate aceste exigențe. Finalmente se vizează utilizarea fiecărei particule de materii prime și materiale, de energie, eliminarea deșeurilor deopotrivă cu utilizarea superioară a acestora, folosirea oricărui rezervă interne în desfășurarea producției, a unor forme de energii mai ieftine, locale.

prof. dr. docent Vasile I. NITU
Constanța TRIFU

CONTROLUL, COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A SISTEMULUI SOCIETĂȚII SOCIALISTE (I)

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, îndeplinindu-și rolul istoric de forță politică conducătoare a societății, elaborează strategia revoluționară a dezvoltării economiei socialiste, organizează și conduce îndeplinirea construcției noii orînduirii sociale. Înfăptuirea acestui obiectiv fundamental concretizat în creșterea avuției naționale și ridicarea continuă, pe această bază, a bunăstării națiunii sînt strîns legate de conducerea științifică a societății, de opțiunile cu caracter strategic adoptate în procesul conducerii societății, al desfășurării activității economice și sociale, opțiuni care își găsesc reflectarea directă și nemijlocită în planurile de dezvoltare a țării.

Plenara C.C. al P.C.R. din 22-23 martie 1978 a dezbătut probleme de importanță deosebită ale perioadei actuale referitoare la perfecționarea conducerii economico-sociale și creșterea rolului politic conducător al partidului, adoptînd hotărîri corespunzătoare, astfel ca metodele de planificare și conducere să deschidă cîmp larg manifestării neîngrădite, active, a tuturor organelor colective, a inițiativei creatoare a maselor de oameni ai muncii.

În cuvîntarea la încheierea lucrărilor plenarei, secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, accentua faptul că „Hotărîrile pe care le-am adoptat astăzi creează condiții pentru perfecționarea activității noastre în toate domeniile, pentru îndeplinirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale. Va trebui să facem totul pentru ca aceste hotărîri să fie realizate în cele mai bune condiții”.

Indicațiile și orientările de o inestimabilă valoare teoretică și practică ale secretarului general al partidului îndeamnă la reflecții menite să contribuie la determinarea unei game cît mai diferite de căi, forme și metode de aplicare în toate sectoarele și domeniile de activitate, a hotărîrilor plenarei.

I. Conducerea științifică a societății. Cibernetica și societatea. Sistemul cibernetic general al economiei naționale

AVÎND LA BAZĂ cuceririle realizate în diferite laturi și domenii ale cunoașterii, precum și experiența practică, știința conducerii utilizează o gamă largă de discipline care se condiționează și se interferează, cum ar fi ramurile moderne ale matematicii, ale științelor economice, ciberneticii, informaticii, automaticii, filozofiei și psihologiei etc.

Activitatea de conducere științifică, planificată, implică urmărirea permanentă, sistematică, a modului în care se realizează obiectivele stabilite, ritmurile și proporțiile prevăzute, în scopul menținerii echilibrului material, financiar, monetar și valutar, al prevenirii apariției unor dereglări în executarea planului și al atingerii, pe această bază, a obiectivelor politicii partidului și statului.

În această viziune, conducerea științifică a societății, deciziile strategice de dezvoltare, impun ca o condiție sine qua non organizarea unui control exigent al clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății, asupra modului în care fiecare unitate socialistă gospodărește fondurile de care dispune, își îndeplinește obligațiile în cadrul planului național unic.

Abordarea în concept sistemic și în viziune cibernetică a societății, în general, și a societății socialiste multilateral dezvoltate în special, înseamnă în primul rînd faptul că societatea se constituie ca un sistem cibernetic general, unitar și complex care definește în mod sintetic dar și în ansamblu, conținutul, esența și caracterul de clasă al societății socialiste în etapa actuală.

În al doilea rînd, societatea cu elementele ei componente —

forțele de producție, relațiile de producție, suprastructura și celelalte subansamble se realizează și se contopesc în totalitatea activităților economice și sociale ce au loc permanent, fără întreruperi, de la un moment la altul, reluate pe plan superior potrivit concepției și politicii partidului.

Îată de ce, în definirea conținutului, al laturilor, componentelor și rolul controlului apare necesar ca economia să fie privită ca un ansamblu de sisteme cibernetice, conectate între ele prin conexiuni directe și inverse, iar societatea socialistă multilateral dezvoltată în viziunea cibernetică, poate fi considerată în mod cuprinzător ca un sistem cibernetic general, iar locul în care gravitează sistemele, ca elemente componente ale acestuia, drept spațiul activității economice și sociale naționale.

Structura sistemului cibernetic general al societății socialiste este deosebit de complexă, avînd un număr mare de componente, ierarhizate atît pe verticală — de la forurile centrale la unitățile de bază — cît și pe orizontală — în profil teritorial.

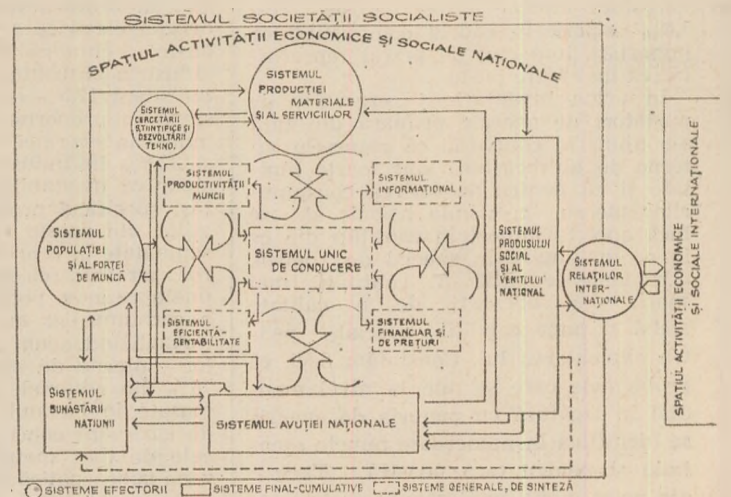
Adoptarea unei viziuni sistemice, evidențierea și clasificarea sistemelor componente, a conexiunilor directe și inverse dintre ele, a modului de comportament și reacție la modificarea diversilor parametri din cadrul sistemelor componente, permit să se caracterizeze cît mai complet procesele ce au loc în spațiul activității economice și sociale naționale.

Avînd în vedere analiza modului de acționare și legătură între sistemele componente, a funcționalității specifice în cadrul mecanismului economico-social, sistemul cibernetic general al societății socialiste poate să fie structurat pe trei mari categorii de sisteme și anume: sisteme economice efectorii, sisteme final-cumulative și sisteme de sinteză.

În cadrul grupei sistemelor de sinteză rolul de bază revine sistemului unic de conducere, care trasează coordonatele fundamentale ale traiectoriilor de evoluție în spațiul activității economice și sociale naționale, obiectivele și sarcinile tuturor componentelor sistemului cibernetic general. În realizarea sarcinilor, sistemul unic de conducere se bazează și acționează și prin celelalte sisteme de sinteză, și anume cel informațional, cel al productivității muncii, cel financiar și de prețuri și cel de eficiență-rentabilitate.

În această accepțiune, la nivel macroeconomic, sistemul unic de conducere nu are numai el conexiuni și fluxuri cu sistemele

Fig. 1

efectorii și final-cumulative ei și celelalte sisteme de sinteză, la rindul lor, pe lângă legăturile firești cu sistemul unic de conducere, au conexiuni și formează fluxuri și cu celelalte sisteme din spațiul activității economice și sociale naționale, căci fiecare din sistemele de sinteză are în același timp legături cu celelalte sisteme și cu cel unic de conducere, de la care primesc comenzi și orientări specifice, atât pentru ele cit și pentru a fi transmise celorlalte sisteme, ca în final să transmită sistemului unic de conducere fluxurile stabilite.

Prezentarea completă a tuturor aspectelor și problemelor referitoare la sistemul cibernetice general al societății socialiste trebuie deci să fie făcută atât în viziune macroeconomică, cit și la nivel microeconomic, deoarece în spațiul activității economice și sociale fluxurile, intrările și ieșirile, conexiunile directe și inverse ce au loc, se împletesc în mod necesar și organic, se completează și se întrepătrund de așa natură, încât o imagine completă poate fi dată numai dacă analiza se face sub aceste două laturi esențiale. Rezultă în mod necesar că fiecare din sistemele efectorii și cumulative la rindul lor au drept componentă de bază, dacă nu chiar ca un subsistem, și atributul de conducere.

În acest mod se asigură o îmbinare armonioasă a măsurilor care converg către întărirea autogestunii economico-financiare și ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, concomitent cu creșterea rolului planului național unic de dezvoltare și al organelor centrale, toate acestea în spiritul hotărârilor complexe adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22-23 martie 1978.

Harta fluxurilor sistemului cibernetice general al societății socialiste în concepția noastră poate fi prezentată prin modul în care sistemul unic de conducere, situat în centrul spațiului activității economice și sociale naționale, radiază și cuprinde în spectrul acțiunii sale întregul ansamblu al proceselor economico-sociale. (vezi Fig. 1).

Aceasta este o reflectare a viziunii partidului nostru potrivit căreia activitatea de conducere cuprinde toate compartimentele și laturile din spațiul activității economice și sociale naționale, neexistând gen de activitate în cadrul sistemului cibernetice general care să scape de sub controlul sistemului unic de conducere. Punând în evidență necesitatea conducerii unice de ansamblu, secretarul general al partidului menționa: „putem spune că dezvoltarea societății în general, și cu atât mai mult a societății socialiste, care este opera creației conștiente a maselor, impune existența unui dirijor multilateral, cu vaste și multiple calități și cunoștințe. De fapt, în cadrul societății de azi acționează un mare număr de dirijori care, la diferite niveluri ale organizării sociale, asigură buna funcționare a mecanismului public, îndrumarea nenumăratelor compartimente de activitate. Dar, la ridul lor, toți acești dirijori trebuie să acționeze în mod unitar, pe baza unei conduceri și dirijări centrale unice. Tocmai în această concepție este necesar să se realizeze conducerea societății noastre socialiste, rolul de dirijor colectiv îndeplinindu-l partidul comunist — forță politică conducătoare a întregii națiuni — statul nostru socialist“¹⁾.

În spiritul politicii generale a partidului și statului nostru, conducerea centrală se îmbină armonis cu lărgirea continuă a participării oamenilor muncii la elaborarea și înlătuirea politicii partidului, cu autonomia fiecărei unități socialiste.

Atributele esențiale ale sistemului unic de conducere se pot sintetiza în trei laturi de bază, și anume: decizia-comanda, controlul și reevaluarea-reglarea.

În prima componentă a sistemului unic de conducere, anume decizia-comanda, se regăsesc două momente distincte care trebuie înțelese în unitatea lor dialectică. Decizia înseamnă în primul rând alegerea dintr-un număr de variante, pe cea mai bună din toate punctele de vedere care, pusă în aplicare, să ducă la realizarea sarcinilor stabilite cu maximum de randament și eficacitate și cu minimum de risc.

Întrucât orice decizie adoptată constituie și un pas spre viitor, la baza acesteia trebuie să stea și studiile de prognoză privind tendințele de evoluție ale principalelor procese și fenomene, atât a celor din spațiul activității economice și sociale naționale, cit și a celor din spațiul mondial.

Odată luată decizia, urmează a se transmite comanda către factorii care trebuie să traducă în viață componentele deciziei. În acest moment nu trebuie pierdute din vedere nici elemente cum sînt căile și modalitățile de transmitere a deciziei, indicațiile pentru cunoașterea și însușirea elementelor deciziei etc.

A doua latură de bază a sistemului unic de conducere o constituie controlul — control asupra întregii activități economice și sociale, ca necesitate obiectivă a însăși esenței oricărui proces al activității umane.

Sensul major, esența acestei funcții trebuie neapărat abordată prin cele două laturi esențiale. În primul rând, aceea de înlăturare a fenomenelor negative și reglarea situației, dar în același timp și sub aspectul dialectic al creșterii, potrivit căruia orice decizie care reglează o abatere de la altă decizie anterioară conține în ea și elemente noi, de creștere cantitativă ori calitativă a conținutului sarcinilor de plan anterioare, în concordanță cu nivelul dezvoltării generale a activității economice și sociale naționale din etapa în care se face reevaluarea, reglarea.

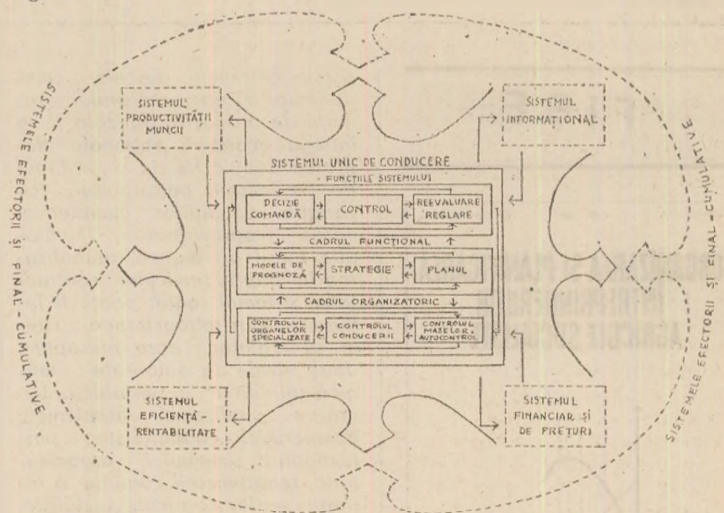
Între cele trei atribuții dialectice ale sistemului unic de conducere există o legătură indestructibilă și o condiționare reciprocă. Procesul conducerii ca act unic nu trebuie înțeles ca o trecere lineară de la decizie-comandă la control și la reevaluare-reglare și apoi din nou reluate de la capăt, ci ca un proces în evoluție ciclică, neîntrerupt, în care, la fiecare din funcții acționează elemente ale celorlalte funcții, ciclul logic fiind și invers, completându-se și intercondiționându-se una pe alta.

Astfel, în conținutul primei etape a luării deciziei și transmiterii comenzii se regăsesc invariabil elemente de reevaluare-reglare pe baza cunoașterii și controlului exercitat în fazele anterioare; controlul ca fază distinctă nu se poate face permanent, unitar și eficient fără ca în derularea acestuia să fie luate operativ și măsuri ce țin de esența deciziei și a comenzii și, implicit de reevaluare-reglare, iar în cea de a treia fază, reevaluarea-reglarea se iau noi decizii și se dau noi comenzi care asigură reluarea pe o nouă bază, superioară, a activității economice sau sociale respective.

Prin modul de organizare și funcționare, prin ierarhizarea sa, funcția de control nu numai că acoperă prin firele sale întregul sistem unic de conducere, dar simultan se regăsește și în celelalte funcții, căci de fapt și atunci cînd este vorba de funcțiile decizie-comandă și reevaluare-reglare se exercită într-o formă sau alta și control, aceasta deoarece în ultimă instanță munca de conducere în orice fază înseamnă și control.

Conceptul în care am dezvoltat considerațiile privitoare la sistemul unic de conducere, ca una din componentele de bază ale sistemului cibernetice general al societății socialiste ne îndreptățește să prezentăm în felul următor harta fluxurilor acestui sistem în legătura sa cu celelalte sisteme ce gravitează în spațiul activității economice și sociale naționale. (Fig. 2).

Fig. 2

În contextul prezentării din fig 2, sistemul unic de conducere este conceput în esența lui ca nod vital, ca sistem situat în centrul spațiului activității economice și sociale naționale, de la care radiază toate elementele componente ale funcțiilor acestui sistem — decizia-comanda, controlul și reevaluarea-reglarea — și către care converg, ca o necesitate obiectivă, de la toate sistemele, rapoartele, rezultatele și informațiile din viața și procesele economice și sociale, elemente care în ansamblul lor constituie baza de la care sînt reluate pe un plan superior noi activități economice și sociale.

Ștefan CRĂCIUN

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la deschiderea coloanei privind problemele științei conducerii societății. Ed. politică, București, 1972.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

P.C. MAHALANOBIS a depistat și numeroase obstacole de factură internă care împiedică dezvoltarea Indiei. El se referă astfel la persistența unor acute probleme în domeniul agriculturii, sector care se bazează încă pe latifundiile feudale (sistemul zamindaratului), la slaba acumulare datorată concentrării veniturilor în mâinile unui număr restrâns de privilegiați, la presiunea demografică necontrolată, la foșirea insuficientă și necorespunzătoare a resurselor umane și persistența unor forme arhaice, anacronice, de organizare socială (sistemul castelor), la puternicele prejudecăți religioase care se opun progresului etc. Ideea de forță a lui Mahalanobis este că strategia dezvoltării este sinonimă cu strategia schimbării structurii economiei, subdezvoltarea fiind ea însăși sinonimă cu deformarea acestei structuri. După părerea profesorului indian, cerința modificării structurii economiei este comună tuturor țărilor subdezvoltate; fiecare dintre acestea trebuie însă să adopte, potrivit gradului de răminere în urmă, valorilor naționale și condițiilor concrete, propria strategie de dezvoltare. Medicii tratează bolnavii, iar nu bolile — subliniază Mahalanobis — astfel încât strategia dezvoltării indiene nu se poate prescrie oricărei țări subdezvoltate. Există însă o condiție prealabilă a oricărei strategii care se vrea operațională, și anume **dezvoltarea economică independentă**, ceea ce presupune mobilizarea intensă a potențialului național-natural, uman, financiar.

Referindu-se la conținutul și semnificațiile independenței economice în condițiile adâncirii interdependențelor dintre state, Mahalanobis afirmă categoric că aceasta nu este cituși de puțin sinonimă cu autarhia, cu ignorarea circuitului economic mondial, sau cu refuzul asumării unor angajamente bi și multilaterale. Con-

Dezvoltarea economică independentă în gândirea lui P. C. Mahalanobis (II)

ceptul de independență economică al lui Mahalanobis situează factorul intern pe locul suprem în ierarhia factorilor dezvoltării, iar celui extern îi conferă o poziție într-un plan complementar. „Dependența actuală a Indiei de importul de bunuri capitale este o slăbiciune structurală fundamentală, care trebuie să fie corectată cât mai repede posibil”¹⁾, afirmă omul de știință indian, iar acest proces ar fi imposibil fără intervenția energetică a statului. El are în vedere că un asemenea rol îl poate îndeplini numai un stat democratic, chemat să acționeze în numele națiunii, al tuturor sectoarelor existente în economie, — să mobilizeze și coordoneze în mod unitar energiile țării, potențialul ei național.

Rolul sectorului de stat este legat, în primul rând, de asumarea sarcinilor de dezvoltare a acelor structuri ale economiei moderne în care, pentru inițiativa privată, rentabilitatea nu este imediată sau certă. În ce privește sectorul particular, în care se desfășoară cu deosebire procese de producție imediat naționale, ca și unele rentabile la nivel regional, P.C. Mahalanobis vede oportunitatea și posibilitatea producerii în mod economic în unități mici, artizanale, inclusiv cu munca la domiciliu, a multor articole care sînt fabricate acum în uzine mari. În aceste condiții, sectorul de stat are ca obiectiv

hotărîtor lichidarea deformării structurii economiei naționale, dezvoltarea ei multilaterală, independentă. Se susține largirea acestui sector prin preluarea de către stat din mina monopolurilor străine a tuturor bogățiilor naționale și a întreprinderilor de orice fel. Legat de cele arătate, sectorului de stat îl revine misiunea de a constitui sursa celor mai mari acumulări, rolul de a dirija resursele într-un mod rațional. Tot acestui sector trebuie să-i aparțină monopolul comerțului exterior, respectiv organizarea relațiilor economice externe în conformitate cu politica de independență economică.

Un loc aparte, cu numeroase valențe și semnificații în strategia indiană a dezvoltării independente îl ocupă **planificarea**. În India ultimelor trei decenii acest domeniu a constituit laboratorul gândirii economice și al experiențelor practice ale lui P.C. Mahalanobis. În viziunea profesorului indian, pentru a corespunde scopului ei, planificarea trebuie să se bazeze nu pe metode empirice ci pe metode și elemente riguroase, adaptate obiectivelor urmărite. În acest scop el a folosit pe larg econometria, statistica, sociologia și cercetarea operațională. După opinia lui Mahalanobis, ca să fie operațională și eficientă, planificarea „într-o economie mixtă, trebuie să fie comprehensivă, să cuprindă și sectorul public și pe cel privat și să exprime obiectivele atât în unități fizice, cât și valorice”. Iată de ce ni se pare o nedreptate faptul că, referindu-se la teoriile creșterii economice, americanul Schumpeter nu a menționat nici măcar în trecut prețioasele contribuții ale lui Mahalanobis la modelarea creșterii economice, rezultate la care acesta a ajuns, desigur pe alte baze și cu alte finalități, înaintea lui Harrod și Domar și independent de ei; Mahalanobis a elaborat chiar o variantă proprie a balanței legăturilor

FIȘE

● Dr. Cătu (Craiova), E. Jura (Cluj-Napoca) și N. Davideanu (Iași) publică în Editura didactică și pedagogică lucrarea **Organizarea și planificarea întreprinderilor agricole socialiste** (1978, 476 p.). Autorii concep întreprinderea agricolă ca un

sistem cibernetic deschis, componentă a macrosistemului ramurii de producție agricolă și o întregii economii naționale. Reglarea trebuie făcută și în funcție de factorii perturbatori, ca variația condițiilor climatice, lipsuri în aprovizionare, fluctuațiile forței de muncă, nerealizarea la timp a serviciilor contractate. Sistemul reglat poate fi influențat prin retroacțiunea sistemului reglator, care presupune două nivele de autoritate: tehnică-științifică și ierarhică. Lucrarea analizează problemele democrației cooperatiste, perfecționării sistemului organizatoric, rentabilizării continue a întreprinderilor agricole socialiste.

Metode și tehnici de conducere a unităților economice

● Catedra organizarea și conducerea unităților industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații din Academia „Ștefan Gheorghiu” a organizat — cu participarea unor specialiști de la alte catedre ale academiei, din institute de învăț-

mint superior, școli interjudețene de partid, centre departamentale de perfecționare — o dezbateri pe tema metodelor și tehnicilor moderne de conducere a unităților economice. Au fost luate în discuție concepte și noțiuni delimitorii privind formele, metodele și tehnicile de conducere verificate și îmbogățite în experiența românească, elemente teoretice, metodologice și practice privind analiza, proiectarea și implementarea lor, unele condiții de aplicare eficiente potrivit tipologiei unităților și proceselor de producție, cerințele noi pe care le pun în acest domeniu introducerea autoconducerii muncitorești, autogestunii și autofinanțării, noul mecanism economico-financiar.

Concluziile desprinse din această dezbateri și din alte consultări programate de catedră vor servi la definirea orientărilor pentru conceperea, dezvoltarea și introducerea a noi metode și tehnici, la stabilirea necesităților actuale de instruire și perfecționare a cadrelor de conducere, la definitivarea manualului de conducere, în curs de elaborare.

Economisirea — o avantajoasă sursă de energie

● *Lucrarea Ressources énergétiques mondiales 1985-2020* (Paris, 1978, 270 p.), realizată pe baza anchetelor de tip Delphi, la comanda Conferinței mondiale pentru energie care a avut loc anul trecut la Istanbul, oferă evaluări referitoare la resursele mondiale de petrol, gaz natural, cărbune, energie hidroelectrică, nucleară, energie noi (solară, geotermică, de fuziune ș.a.), precum și la evoluția cererii mondiale de energie în perioada 1985-2020. Se confirmă, printre altele, în cazul petrolului, încetinirea ratei de creștere a rezervelor anuale, care în anul 2000 va fi cel mult egală cu consumul din 1977. Petrolul neconvențional (din mări adânci și din zone polare, recuperare, sisturi bituminoase, nisipuri asfaltice, petrol sintetic) capătă o pondere semnificativă abia la începutul secolului viitor. Rezervele potențiale de cărbune sînt destul de ridicate pentru a satisface în viitor consumul de energie, dar sînt îndoieli, dat fiind efortul insuficient

dintre ramuri, paralel cu aceea a lui Wassyly Leontief și independent de acesta¹⁾.

Trei trăsături mai importante caracterizează concepția lui Mahalanobis cu privire la planificare: a) accentul pe planificarea în unități fizice; b) industrializarea accelerată, bazată pe ramurile producătoare de bunuri investiționale; c) înțelegerea necesității de a progresa în plan economic concomitent cu anumite schimbări în plan instituțional. Modelele elaborate de Mahalanobis pentru optimizarea deciziilor de planificare a dezvoltării independente a Indiei folosesc un aparat matematic larg și totodată simplu, bazat pe cercetarea operațională.

În acest cadru modelul cu un singur sector are în vedere numai producția industrială de bunuri investiționale, considerată sectorul generator al dezvoltării economice. Modelul cu două sectoare seamănă intrucitva cu schema lui Marx asupra reproducției și, mai ales, cu modelul economistului sovietic Feldman, elaborat în U.R.S.S. în 1928. Conceput îndeosebi ca un model de alocare, modelul cu patru sectoare, elaborat în 1955, a fundamentat dimensiunile celui de-al doilea plan cincinal al Indiei (1956-1960). Cele patru sectoare pentru care s-a elaborat acest model sînt: 1. industria producătoare de bunuri investiționale; 2. industria bunurilor de consum; 3. mica producție de bunuri de consum industriale și agricole; 4. serviciile.

Strategia de bază a planificării în India — afirmă Mahalanobis — trebuie să fie, pe de o parte, creșterea investițiilor în industria grea și a cheltuielilor pentru servicii; pe de altă parte este necesar să fie avută în vedere creșterea investițiilor și producției în industriile casnice și mici. Este interesantă și concepția profesorului asupra consecințelor tehnicii noi

într-o țară ca India. Pericolul subutilizării forței de muncă, susține economistul indian, decurge nu din promovarea tehnicii în sine ci din întirzierea procesului de adaptare a economiei la condițiile create prin tehnica modernă, altfel spus din nesincronizarea absorbției forței de muncă excedentare din ramurile superior utilizate tehnic, cu expansiunea celorlalte sectoare, îndeosebi a celui terțiar. Este deci indiscutabil că dezvoltarea economică a Indiei și chiar utilizarea deplină a forței de muncă trebuie să se bazeze pe tehnica cea mai nouă. În condițiile acestor linii fundamentale de gândire, modelul cu patru sectoare al lui Mahalanobis constituie o încercare de optimizare a ratei acumulării, ținînd seama de cîteva importanți factori de restricție, care provoacă limitarea ratei investițiilor în industriile grele; a) resursele de capital indigen; b) volumul fondului de consum; c) posibilitățile de calificare a forței de muncă la nivelul tehnic modern; d) gradul de folosire a mîinii de lucru; e) rigiditățile structurilor instituționale, administrative, etc. Mahalanobis evidențiază pentru fiecare factor restrictiv cîte o soluție. Ideea lui de bază o constituie stimularea și mobilizarea largă a sectorului particular, a micilor producători, în condițiile în care sectorul de stat are un rol hotărîtor.

În modelul său cu patru sectoare, Mahalanobis introduce unele corelații bazate pe influențele diferiților factori, inclusiv de natură exogenă, avînd în vedere, pe de o parte, pierderile din schimbul internațional neechivalente, iar pe de altă parte dificultățile provenite din penuria de capital. Profesorul indian se pronunță hotărît pentru dezvoltarea schimburilor comerciale internaționale echitabile și reciproc avantajoase. În acest cadru el are în vedere necesitatea unei reglementări și stabilirii echitabile a prețurilor pe piața

mondială, adoptarea unui sistem tarifar general preferențial pentru economiile rămase în urmă, schimbarea structurii exportului și importului pe baza industrializării.

Între componentele politicii de dezvoltare independentă a Indiei se înscrie, după opinia sa, creșterea producției bunurilor investiționale; asigurarea numărului și structurii necesare de cadre tehnice, creșterea capacităților tehnice și științifice proprii. „Problema crucială a dezvoltării independente — afirmă Mahalanobis — este cum să atragi și să menții un număr suficient de persoane competente în cercetarea științifică și tehnologică”²⁾, avînd în vedere că numai pe baza tehnicii noi poate fi susținută dezvoltarea.

Mahalanobis s-a angajat deschis și în alegerea căii social-politice de dezvoltare a Indiei, formulînd unele opțiuni socialiste. Desigur, el n-a fost un gânditor socialist, nici poziția sa de clasă și nici modelul său de dezvoltare nu sînt astfel concepute; viziunea sa reprezintă însă o opțiune conștientă către o nouă formă de organizare a societății care să permită eradicarea mai rapidă a subdezvoltării. Este semnificativ că Mahalanobis a criticat cu vehemență concepțiile acelor economiști burghezi din India care, prin interesele lor economice, se opunau nu numai căii socialiste de dezvoltare ci însăși dezvoltării economice independente a țării.

dr. Gheorghe CIULBEA

¹⁾ P. C. Mahalanobis, Operational Research Models in India, p. 69.

²⁾ M. Mukherjee, Scientific Approach in Planning, in „Essays on Econometrics and Planning”, p. 132, 1975.

³⁾ P. C. Mahalanobis, Talks on Planning, p. 72.

pentru descoperirea de noi zăcăminte și creșterea producției, în ce privește disponibilitatea lor în timp util.

În raport se apreciază că există în toate domeniile posibilități considerabile de economisire a energiei, ducînd spre anul 2020 la înjumătățirea raportului dintre CTE (cerere totală de energie) și PMB (produsul mondial brut). Raportul între cererea de electricitate și PMB va rămîne aproximativ la nivelul actual, dar producția de electricitate oferă un potențial considerabil de economisire a energiei. Se consideră că economisirea de energie va oferi o avantajoasă „sursă de energie” de schimb în timpul perioadei de tranziție, cînd se pare că producția de petrol nu va mai putea crește.

Reglarea homeostatică în planificare

● Václav Kluson propune în studiul Homeostatiká regulace v ekonomických systémech (Reglarea homeostatică în sistemele economice), apărut în revista cehoslovacă POLITICKÁ EKONO-

MIE (nr. 9/1978), o analogie homeostatică în domeniul conducerii planificate a economiei. S-ar crea, datorită caracterului stabilizator al mecanismului homeostatic, concordanței ce o implică între obiectivele și interesele parțiale și integrale, condițiile necesare pentru obținerea unui grad de dorit de descentralizare a deciziei și controlului și totodată pentru largirea activității de conducere și planificare a organelor centrale, îndeosebi în domeniul planificării structurale (pe termen mediu) și strategice (pe termen lung). În mecanismul homeostatic, echilibrul sistemului este condiționat de echilibrul fiecărui subsistem. Influențînd echilibrul particular, mecanismul propus ar duce la echilibrul întregului sistem. Mecanismul homeostatic asigură stabilitatea sistemelor, dar o stabilitate care nu este identică cu imobilismul, stagnarea. Numai sistemele cu un grad înalt de activism, capacități de efort și inventivitate pot fi stabile, deoarece ele dispun de capacitatea de a se

autoregla, de a menține variabilele esențiale ale sistemului în limite predeterminate și a se pune astfel în concordanță cu schimbările din mediul înconjurător. Autorul consideră că analogia ce o propune asigură ordonarea ierarhică a sistemelor conduse în așa fel încît acestea să acționeze, în anumite limite, după principiul autoreglării.

MACHINES ET EQUIPEMENTS ROUMAINS

● În numărul 4 al revistei trimestriale, tehnice și comerciale MACHINES ET EQUIPEMENTS ROUMAINS se prezintă pe larg realizările prestigioase ale industriei românești de construcții navale. Aceasta se numără printre subramurile care au cunoscut un dinamism excepțional în anii construcției so-

FIȘE

cialiste. În conținutul revistei găsim aspecte semnificative ale perioadei recente de dezvoltare a industriei navale române, ale realizărilor ei de un deosebit interes. În articole separate sînt prezentate activitatea curentă și de perspectivă a industriei navale românești în ansamblu, precum și a diferitelor ei părți constitutive — a Institutului de cercetări și proiectări pentru construcții navale Galați (ICEPRO-NAV), a celor șapte șantiere navale (din Constanța, Galați, Brăila, Oltenița, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu, Tulcea), a celor trei întreprinderi producătoare de utilaj naval mecanic și electric — toate reunite în Centrala industrială navală. În prezent, șantierele navale din țara noastră dispun de capacitatea de a executa o gamă foarte diversificată de vase avînd un tonaj pînă la 250 000 tdw. Un număr important de vase este exportat în diferite țări din Europa, Asia și Africa.

Economia de combustibil și materii prime — problemă centrală a întregii dezvoltări economice

REEVALUAREA REALITĂȚILOR ENERGETICE mondiale în ultimii câțiva ani a avut drept consecință, între altele, într-un număr tot mai mare de țări, perceperea într-un mod nou a caracterului limitat al resurselor respective, înțelegerea stringenței măsurilor de economisire, de reducere a pierderilor, de eliminare a oricărei risipe. În acest sens, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea din 3 august a.c. în fața activului central de partid și de stat, „România acționează cu toată fermitatea, punând problema economiei de combustibil și materii prime la ordinea zilei, ca o problemă centrală a întregii dezvoltări economice, colaborând cu alte țări pentru găsirea de noi surse de energie”. Așa cum se sublinia în expunere, pornindu-se de la caracterul planetar al problemei, este necesar ca în toate țările să se treacă la măsuri ferme de raționalizare a exploatării și utilizării resurselor naturale, la intensificarea, cu forțele comune ale tuturor statelor, a cercetării pentru găsirea de noi mijloace și posibilități de sporire a resurselor energetice și de materii prime. Totodată, având în vedere că criza energetică și de materii prime își are rădăcini în politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, în raporturile economice de inegalitate și inechitate dintre state, în folosirea pradănică a bogățiilor naționale ale unor țări și popoare, în fenomenele negative determinate de așa-zisa societate de consum din lumea capitalistă, care a generat și generează irosirea nejustificată a resurselor de materii prime și energie, soluționarea problemelor respective, cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „este strins legată de instaurarea noului ordin economic internațional, de promovarea unor relații noi între state, bazate pe egalitate, independență națională, pe interes reciproc”.

Conservarea energiei : sensuri și implicații

DINTRE MULTIPLELE ASPECTE pe care le comportă raționalizarea consumului de energie și materii prime, am abordat într-un alt articol (vezi „Revista economică” nr. 40 din 6 octombrie 1978) necesitatea unor reorientări determinate de amploarea risipei care se manifestă în prezent în multe țări, semnificația practică a unor acțiuni pentru sporirea gradului de eficiență a utilizării resurselor energetice, pentru reciclarea deșeurilor ea o cale de recuperare a unor materii prime și de economisire a energiei. Un interes neîndoielnic îl prezintă interconexiunile unor astfel de aspecte cu exigențele creșterii economice, și o primă problemă care atrage atenția sub acest raport este aceea a sensurilor noțiunii însăși de conservare a energiei.

Conservarea energiei este posibilă printr-o gamă întreagă de acțiuni, de la eliminarea risipei excesive pînă la o strictă raționalizare a consumului. În multe țări capitaliste dezvoltate, conservarea a însemnat pînă acum, de regulă, doar ceva mai multă atenție pentru ca energia să nu se piardă datorită unor neglijențe sau altor cauze asemănătoare. De exemplu, în urma unui control, experții unei firme americane au descoperit că fusese lăsat să funcționeze în timpul verii sistemul de topire a zăpezii pe căile de acces la o anumită instalație; „măsurile de conservare a energiei” au constat în întreruperea funcționării sistemului. Alte companii au procedat la măsuri de tipul reparării ferestrelor stricate sau al blocării unor uși prea mari. Asemenea măsuri, oricît de necesare, cu greu ar putea fi totuși considerate esența a ceea ce trebuie înțeles prin economisirea energiei. După părerea noastră, economisirea energiei implică înainte de toate măsuri ce țin de procesele de producție, de găsirea unor mijloace de a produce cu un consum energetic mai scăzut.

Comparațiile între țări, între diferite ramuri de activitate economică din aceeași țară, scot în relief că economisirea energiei, compatibilă cu creșterea economică, necesită îndeplinirea a două condiții: sporirea eficienței energetice a utilajelor, iar pe de altă parte îmbunătățirea funcționării și a întreținerii acestor utilaje. Îndeplinirea acestor condiții va duce, desigur la majorarea

relativă a cheltuielilor cu forța de muncă și a celor de capital, dar, per total, economia cheltuielilor cu combustibilul ar putea să mențină costurile stabile.

Toate acestea vor cere importante adaptări, legate de creșterea rolului forței de muncă, în special al celei de înaltă calificare, a ponderii tehnologiei de vîrf, a reutilizării sau reciclării unor materiale etc. Dar, în opinia unor autori (Denis Hayes, Rays of Hope, New York 1977, de exemplu) aceste adaptări vor fi mai puțin dureroase decît acelea care ar rezulta din implementarea unor programe masive de electrificare nucleară, sau prin creșterea dependenței de combustibili sintetici obținuți din cărbune sau sisturi. Se apreciază de către autori ca cel citat că adaptările necesare economisirii energiei sînt, în anumite limite, mai puțin costisitoare decît dezvoltarea accelerată a unor noi surse energetice.

Dimensiunile unor proiecții

DESIGUR, măsurile de conservare a energiei în industrie nu sînt întotdeauna ieftine. Dimpotrivă, capitalul cerut pentru reutilizarea unor linii tehnologice poate fi substanțial. Deoarece societatea nu dispune de capital în mod nelimitat, investițiile dintr-o ramură sau un domeniu reduc posibilitățile de a investi în alte ramuri sau domenii. În consecință, apare în mod firesc o „conurență” între cerințele financiare ale îmbunătățirii eficienței energetice și cele ale dezvoltării unor noi capacități energetice. Între cele două elemente concurente există, în funcție de condițiile concrete din fiecare țară, un punct optim, de echilibru, în care atît economisirea energiei cît și dezvoltarea unor noi surse energetice se poate face cu cheltuieli rezonabile sau, altfel spus, un punct în care cu același volum total al investițiilor se obțin efecte maxime. Bineînțeles găsirea acestui optim nu este deloc o problemă simplă și va cere în fiecare caz concret studii corespunzătoare, aprofundate.

Revenind la sensul noțiunii de conservare a energiei, și anume al laturii „economisire” a acestei noțiuni fără îndoială mai largi, merită reținută definiția succintă de la care pornește un studiu recent al O.C.D.E. asupra perspectivelor energetice mondiale, după cum prezintă interes înseși proiecțiile respective. Experții organizației amintite, luînd drept reper în timp anul 1985, consideră ca punct de plecare măsurarea rezervelor de economisire a energiei prin „posibilitățile de a reduce consumul de energie pe o unitate a volumului producției globale a sectorului în cauză” (Perspectives énergétiques mondiales, O.C.D.E., Paris 1977). Lucrarea citată, întemeiată pe o serie de studii recente, ajunge la concluzia că „există importante posibilități de a mai reduce cererea viitoare de energie dincolo de limitele fixate prin proiecțiile actuale pentru 1985”. Ce prevăd principalele dintre aceste proiecții sectorizate?

Industria, de exemplu, reprezintă 42% din consumul final total de energie al țărilor O.C.D.E. în 1974. Aproape două treimi din volumul respectiv de energie se consumă, în multe din țările membre ale organizației, în cadrul ramurilor cu intensitate energetică ridicată, în special în siderurgia, metalurgia neferoasă, industria sticlei, industria celulozei și a hîrtiei, industria chimică. Examinînd prioritar posibilitățile de economisire din aceste ramuri, experții ajung la concluzia că pînă în 1985 sînt posibile pe ansamblul sectorului industrial economii de 20—25%. Cifra este considerată cu atît mai realistă și realizabilă cu cît, în cursul perioadei 1960—1973, consumul de energie pe o unitate de volum al producției industriale a înregistrat o scădere de ordinul a 15% în zona O.C.D.E., și aceasta în condițiile cînd prețul petrolului era foarte scăzut, iar aprovizionarea abundentă.

Trebuie luate în calcul, desigur, și influențele care se exercită în sensul opus, al creșterii necesarului de energie. Printre acestea, experții situează pe un loc aparte accentuarea măsurilor de luptă contra poluării în industrie, cărora le atribuie o majorare

Proiecții comparate ale economiilor posibile de energie în câteva ramuri industriale din unele țări capitaliste, în procente din consumul de energie al anilor indicați

	S.U.A. 1980	Canada 1985	Japonia 1985	Franța 1985	Olanda 1985
Produse chimice	14	11	8	8	5
Celuloză și hârtie	12	32	6	18	15
Sticlă		45			
Ciment	14	33	13	20	—
Siderurgie		2	12	20	6
Aluminiu	13	7	7	7	10
Alte ramuri	13	13	2	15	
Ansamblul industriei prelucrătoare	15	16	8	16	8

Sursa: OCDE, Perspectives énergétiques mondiales, Paris, 1977, p. 73.

cu circa 5% a consumului industrial de energie pe ansamblul zonei O.C.D.E. În final, însă, se menține proiecția unor economii posibile de energie în întreaga industrie cu circa 15—20% pînă în 1985, bineînțeles sub rezerva măsurilor adecvate din partea autorităților și a unui climat favorabil investițiilor necesare.

Sînt semnificative și economiile considerate posibile în alte domenii de activitate. De exemplu, în transporturi, care în 1974 consumau 25,9% din întreaga cantitate de energie utilizată în țările O.C.D.E., se întrevăd pînă în 1985 economii de 21,8% în cazul țărilor europene membre ale organizației și de 30% în cazul Americii de Nord. Importante rezultate se așteaptă în acest domeniu în special de pe urma măsurilor pentru ridicarea simțitoare a randamentului energetic al autovehiculelor, actualmente apreciat ca foarte slab. În ceea ce privește locuințele, se consideră că o bună izolare termică a lor poate să micșoreze la jumătate cantitatea de energie necesară pentru încălzire. Mari posibilități de economisire se apreciază că oferă aparatele de uz casnic. S.U.A. de exemplu propunîndu-și să amelioreze randamentul lor energetic cu 20%. Pe ansamblul sectorului rezidențial și comercial experții contează pe realizarea unor economii situate între 15 și 20%. În fine, în însuși sectorul producției de energie se întrevăd posibilități considerabile de economisire, în special în producția de electricitate, prin reducerea pierderilor de conversiune grație unei eficacități sporite a echipamentelor.

Energiile reînnoibile și descentralizarea industrială

ALĂTURI DE EFORTURILE pentru conservarea energiei în general, în literatura tot mai bogată care se ocupă de aceste probleme se preconizează măsuri pentru economisirea combustibililor clasici — în special a petrolului — prin utilizarea unor resurse energetice alternative. O direcție mult dezbătută o constituie energia solară, în legătură cu care se apreciază îndebște că va fi utilizată în tot mai mare măsură pînă la sfîrșitul secolului, dar cu rezerva că numai acest lucru nu va putea reduce considerabil consumul de țitei.

S-au făcut primii pași pentru utilizarea altor resurse noi de energie dintre cele mai variate. De exemplu, de curînd unele cartiere ale orașului Chicago au fost trecute la alimentarea cu gaze produse de o instalație de reciclare din Oklahoma, care transformă în metan deseurile biologice a trei ferme de creștere a bovinelor (sistemul CRAP — Calorific Recovery Anaerobic Process). Gunoiul de grajd a 100 000 bovine este depozitat în bazine pline de bacterii, rezultînd pe zi 1,6 milioane mc metan plus produse secundare care sînt utilizate ca nutreț și îngrășăminte lichide.

Întrearea în funcțiune a sistemului CRAP a dat posibilitatea efectuării la nivel macroeconomic a unor calcule estimative. Din 380 de milioane tone gunoi de grajd bovin, cite rezultă anual în S.U.A., ar putea fi produse 952 unități BTU, adică 5% din consumul de gaz natural din această țară; necesarul de încălzire al unei familii americane ar putea fi asigurat în medie prin folosirea gunoiului a circa 28 bovine (Newsweek, 20 martie 1978).

Avantajul resurselor de energie de genul celor menționate este faptul că ele se reînnoiesc, deci că nu sînt limitate din punct de vedere fizic cum este mărimea unor zăcăminte. Unii autori apreciază că resursele energetice care se reînnoiesc — se are în vedere energia solară, coliană, biologică, hidraulică — reprezintă viitorul energetic al omenirii. Există însă și dezavantaje, principalul dintre ele fiind acela că aceste resurse, mult mai difuze decît combustibilii convenționali, nu pot genera ele sin-

gure cantitățile considerabile de energie cerute de actuala structură economică ce se bazează, de regulă, pe unități industriale mari, iar procesul de colectare și de transport al energiei spre o unitate centrală care să concentreze cantități suficiente ar fi mult prea costisitor. Autorii favorabili energiilor reînnoibile propun de aceea o descentralizare a activității industriale în unități de mărime medie și amplasarea acestor unități cu prioritate în acele regiuni în care resursele energetice care se reînnoiesc se găsesse din abundență.

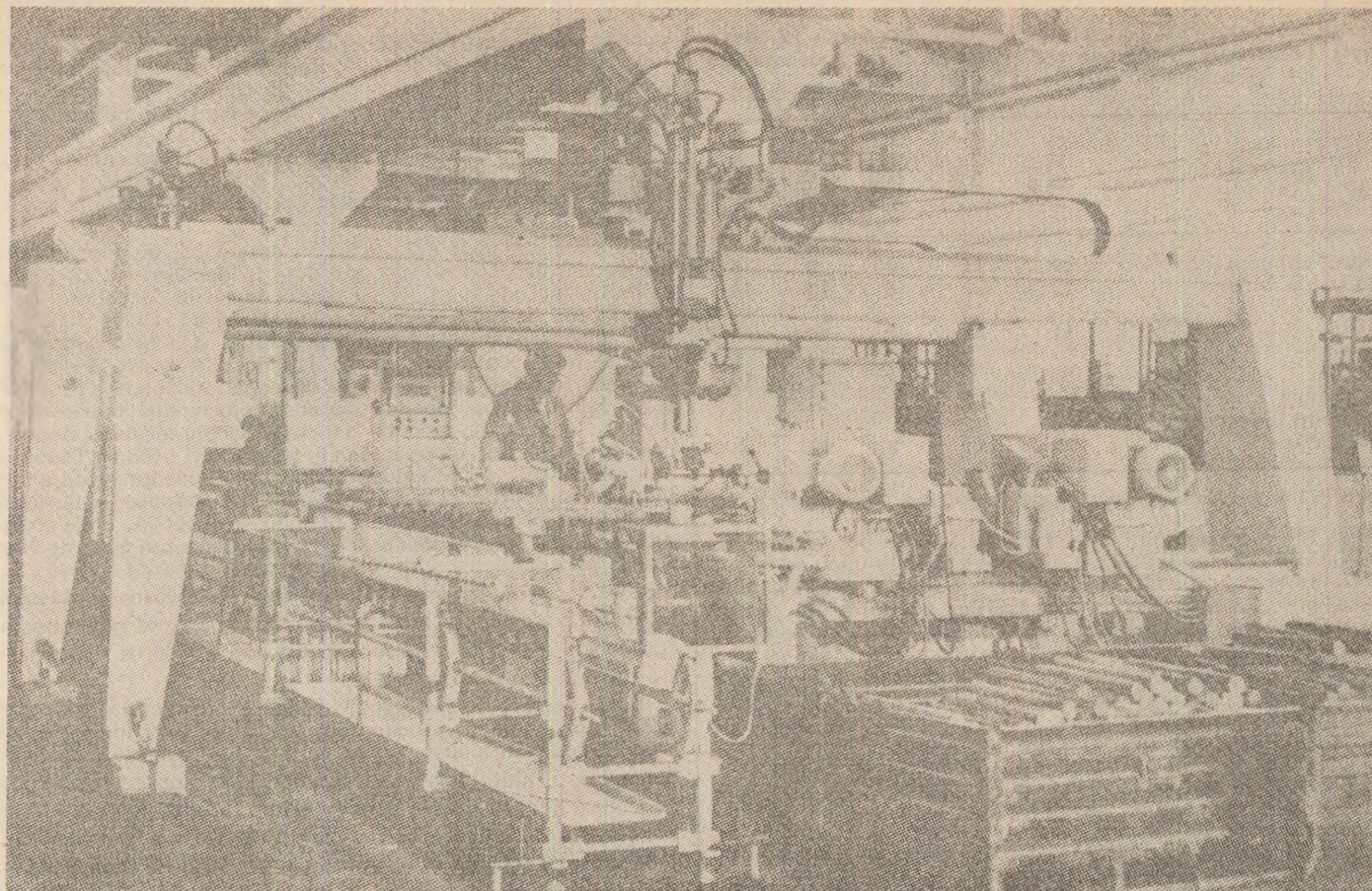
În sprijinul ideii arătate se sugerează că, de fapt, procesul descentralizării industriale este deja în desfășurare, în prezent, în multe țări ale lumii — de regulă în țările dezvoltate —, stimulat fiind de lupta împotriva poluării și a „relelor sociale“ pe care le generează aglomerarea populației și a activității economice în mari centre urbane. În Japonia a fost amplu dezbătută lucrarea fostului prim-ministru Tanaka, intitulată „Restructurarea arhipelagului japonez“, în care se propune crearea de zeci de orașe de mărime medie — cu circa 250 000 locuitori fiecare — care să descongestioneze actualele aglomerări urbane. Tendințele de descentralizare sînt evidente în Franța, unde guvernul a oferit industriei importante stimulente pentru a amplasa noile unități productive în afara Parisului, precum și în S.U.A. unde companiile își mută tot mai des unitățile productive din zona de Nord-Est în așa-numitele „state înșorite“ (cele din sud). Deși aceste deplasări nu au propriu-zis drept scop rezolvarea problemelor legate de adaptarea la resursele energetice care se reînnoiesc, ele sînt considerate a fi de natură să ușureze depășirea perioadei de tranziție în domeniul energetic.

Unele lucrări de specialitate susțin că dezideratul descentralizării industriale nu înseamnă că vor fi necesare mari transformări structurale pentru că, în realitate, o parte surprinzătoare din numărul unităților productive sînt și în prezent relativ mici. Se citează bunăoară cifre după care în S.U.A., deși 3% din numărul corporațiilor dețin nu mai puțin de 1/6 din toate unitățile productive și folosesc circa 3/4 din toată forța de muncă, numărul mediu al angajaților în fiecare unitate este de numai 20,3 persoane. Se face deci distincție între procesul obiectiv al concentrării și centralizării capitalului — care există și va continua — și mărimea unităților productive, acestea din urmă putînd opera în condiții optime chiar dacă nu sînt giganți din punct de vedere tehnologic. A spune că vor dispărea uzinele mari, sau că se va putea renunța la avantajul seriilor mari de producție, în special în ramurile care produc autoturisme, alte bunuri de uz îndelungat cu mare răspîndire, bunuri de larg consum etc. ar fi absurd. Dar, în același timp se poate afirma că uzinele-gigant nu constituie o necesitate general-valabilă, în multe ramuri industriale putîndu-se obține o eficiență ridicată, inclusiv sub raport energetic, și prin unități productive de mai mici dimensiuni.

Interconexiuni pentru studiu

BOGAȚIA DE ASPECTE pe care le comportă problematica economiei de combustibil și materii prime, importanța soluțiilor care se impun în acest domeniu fac ca aici să existe în continuare un cîmp larg de studiu și cercetare. Interconexiunile economisirii de resurse energetice cu exigențele creșterii economice creează un teren deosebit de fertil pentru o cooperare internațională pe tărîm tehnico-științific și economic. Dintre laturile acestei problematice care rețin în mod deosebit atenția iese în evidență, bunăoară, faptul — care a rezultat și din datele prezentate în cele de mai sus — că între reducerea consumurilor de energie și materii prime, de o parte, și menținerea unei creșteri economice mai mult sau mai puțin statornică nu există incompatibilitate. Merită studiată și o problemă înrudită și anume aceea a măsurii în care necesitatea stringentă a economiei de combustibil și materii prime constituie un impuls suplimentar pentru ridicarea eficienței producției. De o deosebită actualitate este de asemenea studierea interconexiunii complexe economisirii resurselor energetice — măsurile anti-poluare — creșterea economică, știindu-se că acțiunile pentru combaterea poluării au ca unul din efecte, cel puțin inițial, o sporire a consumului energetic. Asemenea abordări sînt de natură să scoată în relief cu și mai multă vigoare locul central pe care îl ocupă problematica economiei de combustibil și materii prime în întreaga dezvoltare economică din lumea contemporană.

Mugur ISARESCU

MANIPULATOARE CU PORTAL DIN FAMILIA „PIRIN”

MANIPULATOARELE cu portal din familia „Pirin” rezolvă problemele încărcării automate prin detalii simetric-rotative a unei largi game de strunguri incluse în linii tehnologice automate. Sînt create pe principiul agregat-modul cu acționare hidraulică și comandă cinematică-program și constituie unități independente dotate cu hidroagregat și dulap electric, proprii.

În funcție de operațiile pe care le execută, manipuloarele se împart în 4 variante : A. B. C. D, cu prindere directă sau reversibilă și posibilitatea schimbărilor de poziție a pieselor cu 180°, cu deviere sau fără devierea brațului de descărcare în plan perpendicular pe direcția de mișcare a carului.

	A	B	C	D
– Sarcina fiecărui braț			pînă la 40 kg	
– Cursa brațului	–	350	500	600
– Unghiul de prindere	180°	180°	–	–
Deschiderea lungimii portalului	4 500	5 000	5 500	6 000 (mm)
Deschiderea înălțimii portalului	–	1 900	2 120	–

Exportator :

„Machinoexport”

Sofia, R.P. Bulgaria

str. Aksakova, 5

telefon : 88 53 21

telex : 023 425

Telegrame : Machinoexport, Sofia

Inflația se menține la cote ridicate

RITMUL DE CREȘTERE a prețurilor, pe baza anuală, într-o perioadă de șase luni încheiată în august 1978 a fost pe ansamblul celor 24 de țări membre ale O.C.D.E. de 9,1%, iar

Elveția, 1,6% în R.F.G., 3% în Belgia la 10,2% în S.U.A., 10,8% în Canada, 11,6% în Franța, 11,9% în Italia.

În țările relativ mai puțin dezvoltate din O.C.D.E., ritmurile pe bază anuală au fost de regulă mai ridicate: 17,7% în Spania, 27,5% în Portugalia, 54,1% în

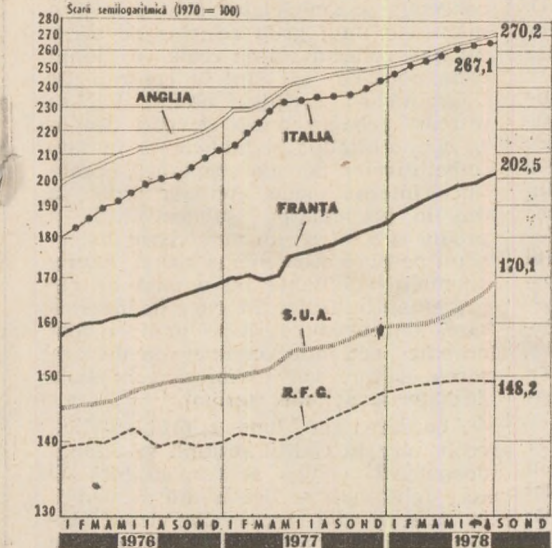
oțel pe un locuitor depășea anul trecut de 3—10 ori nivelul său mediu pe ansamblul țărilor nesocialiste dezvoltate și în curs de dezvoltare (117 kg/loc.), în timp ce în numeroase țări în curs de dezvoltare reprezenta 1/5—1/50 din acest nivel.

Persistența fenomenelor de recesiune în siderurgia țărilor nesocialiste a determinat și caracterul prudent al prognozelor. Se apreciază, de pildă, că în perioada 1978—1985 consumul de oțel va progresa în țările respective într-un ritm lent (cu 1,5% în medie pe an), iar capacitățile de producție siderurgice vor fi extinse îndeosebi prin măsuri de modernizare.

Producția și consumul mondial de grâu

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL mondial de grâu ar urma să fie anul acesta echilibrate, în jurul a 412 milioane t, indică ultimele estimări ale Departamentului american al Agriculturii. Stocurile mondiale de grâu, care totalizau 80,5 mil. t în luna iulie, ar urma să crească cu 700 000 t. Volumul comerțului mondial cu grâu în sezonul în curs este estimat la 75,8 mil. t.

Datorită unui exces al producției mondiale de cereale furajere mai mare decât cel așteptat inițial, stocurile ar urma să sporească pînă la sfîrșitul sezonului la 96,3 mil. t, față de 83 mil. t la începutul lui.

Evoluția indicelui prețurilor bunurilor de consum

într-o perioadă de 12 luni terminată tot în august — de 8,2%. Aceste ritmuri medii ascund însă o mare diversitate de situații și tendințe. În perioada de șase luni, ritmurile inflației variaau de la 1,4% în

Islanda, 57,1% în Turcia. Ritmurile diferențiate de depreciere a monedelor naționale au contribuit la însemnate modificări, și ele diferențiate, ale cursurilor valutare în ultima perioadă.

Decalaje flagrante

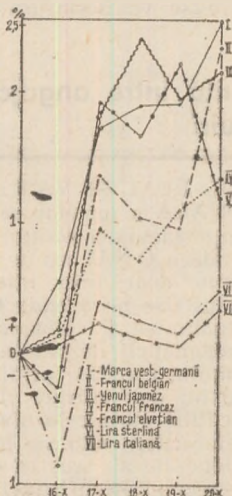
ANUL TRECUT producția de oțel s-a redus cu peste 5% în cazul țărilor Europei occidentale, cu circa 5% în cel al Japoniei, cu aproape

3% în S.U.A., în timp ce în America de Sud și într-o serie de țări în curs de dezvoltare din Asia s-au înregistrat sporuri. Se știe că în țările occidentale industrializate producția de

Dolarul S.U.A. a continuat să se deprecieze față de restul valutelor occidentale și în intervalul 16—20 X 1978. Presiunile asupra dolarului au fost determinate, pe de o parte, de reajustările de parități din cadrul grupării valutare vest-europene (reevaluarea mărcii vest-germane cu 4% față de coroana daneză și cea norvegiană și cu 2% față de florinul olandez și francul belgian și luxemburghez), iar, pe de altă parte, de anunțarea excedentului balanței comerciale japoneze pe luna septembrie a.c., de 2,1 miliarde dolari, unul din cele mai mari excedente lunare, determinat în primul rînd de creșterea cu 31% a exporturilor comparativ cu luna precedentă, la un nivel care constituie un record absolut al anilor postbelici (8,7 miliarde dolari). Ca urmare dolarul a continuat să fie oferit masiv pe piețele de schimb, în pofida dobinzilor atractive la depozitele în această valută și a intervențiilor continue și de proporții ridicate ale principalelor bănci centrale occidentale.

Marca vest-germană a înregistrat cel mai mare nivel de depreciere față de dolar: închiderea de 1.8250 mărci 1 dolar a fost cu 2,6% peste cea precedentă. Ca urmare a modificărilor parităților din „mini-șarpele” valutare vest-europene, afluxul de capitaluri străine în mărci vest-germane s-a accentuat, atîngînd circa 10 miliarde mărci, ceea ce a determinat o scădere a dobinzilor la depozitele în mărci și o intervenție din partea autorităților monetare centrale vest-germane în sensul majorării procentului rezervelor minime obligatorii. Francul belgian, cu toate ajustările sale față de marcă, s-a reprecizat în relația cu dolarul, cu peste 2,4% cotînd pe 20 X

EVOLUȚII MONETARE

la 28,80 franci 1 dolar. Yenul japonez a fost supus unor puternice tendințe „à la hausse”; la sfîrșitul acestei săptămîni el era tranzacționat la circa 182,50 yen/1 dolar. În condițiile creșterii excedentului comercial japonez, se consideră că în curînd moneda niponă va fi cotată la sub 180 yen/1 dolar. Francul elvețian, în ciuda intervențiilor repetate ale Băncii Centrale a Elveției (citate în primele 17 zile ale acestei luni la peste 3 miliarde dolari) a cotat la sfîrșitul perioadei analizate cu peste 1% peste închiderea precedentă (respectiv la 1,5175 franc/1 dolar). Cu o cotație de 4,21 franci/1 dolar, francul francez a terminat intervalul cu 1,3% peste închiderea de referință. Procente mai reduse de depreciere în relația cu dolarul au înregistrat lira sterlină (cu 0,5%, respectiv la 1,9990 dolari/1 liră la sfîrșitul săptămîinii) și lira italiană (la 812,50 lire/1 dolar). În această perioadă șilingul austriac a fost devalorizat „de facto” față de marca vest-germană cu 1%, noul punct de intervenție fiind stabilit la 7,33 șilingi/1 marcă vest-germană.

Aurul, după ce a fost tranzacționat la 18 X 1978 la 229,25 dolari/uncie, a închis la 227,95 dolari/uncie.

**Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN**

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20 octombrie, luîndu-se ca bază cursurile din 13 octombrie 1978

Cerințe ale edificării noii ordini economice internaționale

DEZBATERI RESPONSABILE ÎN CADRUL O.N.U. ASUPRA UNEI PROBLEMATICI ECONOMICE DE STRINGENTĂ ACTUALITATE

ÎN CADRUL lucrărilor sesiunii ordinare a Adunării Generale a O.N.U., care continuă să se desfășoare în aceste zile la sediul din New York al organizației, iese din nou și cu putere în evidență necesitatea unor strădanii colective ale statelor membre pentru identificarea celor mai potrivite căi și mijloace de întărire a organizației mondiale, a locului și rolului său în relațiile internaționale. Este bine cunoscut că preocupările în acest sens reprezintă o constantă în ansamblul politicii externe a României, în activitate internațională a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**. Țara noastră militează consecvent pentru ca O.N.U. să constituie un adevărat for al comunității mondiale, care să răspundă noilor realități ale lumii de azi, să promoveze ferm relații noi între state, bazate pe egalitate și echitate, pe respectul față de dreptul sacru al fiecărui popor de a-și alege de-sine-stătător calea dezvoltării economice, sociale și politice.

Printre problemele înscrise pe agenda sesiunii a XXXIII-a a Adunării Generale, care își așteaptă soluții conforme cu interesele legitime ale popoarelor, se remarcă și o serie de aspecte deosebit de importante ale vieții economice internaționale.

Numitor comun : căutarea de soluții pentru problemele reale ale lumii de azi

PARALEL cu dezbaterile generale din plenara sesiunii, unde problematica economică este reprezentată prin 15 teme de-sine-stătătoare, cu numeroase subdiviziuni, Comisia a II-a — pentru problemele economice și financiare — examinează în aceste săptămâni, punctele specifice cooperării economice internaționale ce i-au fost afectate. Mai întâi de toate Comisia va trebui să examineze raportul Consiliului Economic și Social care, în acest an, a avut de îndeplinit un mandat dintre cele mai complexe. Problemele examinate de ECOSOC, constituie, în majoritatea cazurilor, puncte individuale pe ordinea de zi a Comisiei a II-a, dar unele din ele figurează la capitolul „Raportul ECOSOC”, cum sînt : aplicarea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor ; resursele naturale ; societățile transnaționale ; îmbunătățirea cooperării și coordonării internaționale în cadrul sistemului O.N.U.

Dezvoltarea și cooperarea economică internațională constituie un subiect distinct, în cadrul căruia vor fi purtate discuții de fond referitoare la aspecte concrete dintre cele mai actuale cum sînt : restructurarea sectoarelor economice și social din sistemul Națiunilor Unite, cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare, mobilizarea

efectivă a femeilor în procesul dezvoltării, asistența multilaterală pentru dezvoltare, exploatarea resurselor naturale. Viitoarea sesiune a U.N.C.T.A.D. (Manila, 1979) va necesita și ea o atenție specială din partea Adunării Generale.

Ca și în anii precedenți, **industrializarea** ocupă un loc central în preocupările sesiunii. Analiza progreselor realizate de O.N.U.D.I. în îndeplinirea mandatului său, pe baza raportului Consiliului dezvoltării industriale, întărirea activităților operaționale în domeniul dezvoltării industriale în țările în curs de dezvoltare, precum și continuarea negocierilor în vederea transformării O.N.U.D.I. în instituție specializată a O.N.U. sînt elemente care vor da substanță dezbaterilor privitoare la rolul factorului instituțional în îndeplinirea industrializării.

Un important grup de probleme se axează pe activitățile operaționale în slujba dezvoltării. Printre ele figurează analiza progreselor realizate de Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, activitățile de cooperare tehnică ; activitățile privind populația, întreprinse sub egida O.N.U. ; programele U.N.I.C.E.F. ; îndeplinirea Programului alimentar mondial ; în sfîrșit, modul în care funcționează Fondul special al Națiunilor Unite pentru țările fără litoral.

Analiza recentei conferințe de la Buenos Aires privind cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare va reține, în mod firesc, atenția Comisiei a II-a, după ce rezultatele vor fi examinate în prealabil în cadrul ECOSOC. În același capitol de preocupări se înscrie accelerarea transferului de resurse reale către țările în curs de dezvoltare și, mai ales, problematica științei și tehnologiei în slujba dezvoltării. Reamintim că discutarea acestui ultim subiect vine după reuniunea europeană consacrată științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, găzduită la București în luna iunie 1978, și precedă Conferința mondială în aceeași materie care se va desfășura în 1979 la Viena.

Discordanță între angajamente și îndepliniri

VOLUMUL REAL ȘI VARIETATEA EXCEPȚIONALĂ a temelor economice supuse atenției actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. nu ar putea fi însă percepute doar prin intermediul punctelor înscrise pe agenda Comisiei a II-a. Actualitatea și valoarea intrinsecă a problematicii dezbătute rezultă cu și mai multă claritate prin situarea ei în contextul deliberărilor din forul plenar. Discuțiile purtate la nivelul miniștrilor afacerilor externe în cadrul Adunării Generale au scos în evidență necesitatea recunoașterii unui fapt in-

contestabil : actuala structură a raporturilor economice internaționale, mecanismele și instituțiile ce-i sînt proprii, concepute și „modelate” pentru a servi interesele unui grup restrîns de state, nu mai reflectă starea reală a lumii contemporane și sînt în contradicție flagrantă cu cerințele noului. Vechea ordine economică s-a dovedit deopotrivă inechitabilă și inefficientă în fața imperativelor noi ale cooperării economice internaționale. Actuala ordine a dus la perpetuarea subdezvoltării, a produs și a întreținut numeroase distorsiuni pe plan economic și social. Aceste anomalii, subliniate nu o dată de reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare, sînt chemate să le înlăture mai grabnic acțiunile concrete la declanșarea cărora vor trebui să contribuie dezbaterile actualei sesiuni.

Abordarea de fond a problematicii economice în cadrul sesiunii se anunță deopotrivă critică și responsabilă. O cere felul cum se desfășoară și stadiul în care se află negocierile vizînd statornicirea unei noi ordini economice internaționale. Faptele atestă că în cadrul tratativilor purtate pînă în prezent țările occidentale dezvoltate au încercat să acrediteze doar punctele lor de vedere, manifestînd lipsă de voință politică în fața necesității de a se trece la o fază de acțiune constructivă în edificarea noii ordini. Discordanța dintre angajamentele asumate prin documente O.N.U. adoptate prin consens și realizările efective apare tot mai evidentă.

Discuțiile s-au purtat și se poartă în scopul rezolvării unor probleme fundamentale pentru țările în curs de dezvoltare, cum sînt schimburile comerciale cu materii prime și sporirea încasărilor țărilor în curs de dezvoltare din exporturi (U.N.C.T.A.D.), facilitarea accesului produselor acestor state pe piețele țărilor dezvoltate (U.N.C.T.A.D., G.A.T.T.), ușurarea poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (U.N.C.T.A.D.), industrializarea (O.N.U.D.I.), îmbunătățirea volumului și calității alimentației (F.A.O.), reglementarea unor probleme financiare internaționale (F.M.I.). Or, negocierile respective au dus deseori la eșecuri, altele au fost întrerupte, sau au inițiat într-un impas pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, cunoscînd de cele mai multe ori un ritm deosebit de lent. Viața dovedește că țările dezvoltate ridică prea adesea obstacole în calea dialogului, străduindu-se să mențină statu-quo-ul pe planul raporturilor economice. Aceasta cînd, așa cum se arăta în plenara Adunării Generale, interdependența mondială trebuie să se întemeieze pe egalitate, echitate și justiție. O interdependență bazată pe statu-quo perpetuează relațiile de dependență dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Starea econo-

mică a lumii necesită, deci, măsuri hotărâte, neîntârziate, care să reprezinte rodul strădaniei colective a întregii comunități internaționale.

Preocupări legitime privind o nouă strategie internațională a dezvoltării

POZIȚIILE exprimate pînă în prezent în forul plenar al Națiunilor Unite, modul în care au debutat deliberările din Comisia a II-a îndreptățesc anticiparea că un subiect dominant al tuturor discuțiilor economice din cadrul actualei sesiuni îl va constitui elaborarea unei noi strategii internaționale a dezvoltării, în concordanță cu cerințele statornicirii unei noi ordini economice internaționale întemeiate ferm și inderogabil pe normele dreptului, justiției și echității. Atît substanța acestei problematice, cit și decizia de a se convoca în 1980 o sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată nemijlocit examinării modului în care se desfășoară programul făuririi unei noi ordini economice internaționale constituie garanții că recunoașterea primordialității subiectului se va confirma pe parcursul lucrărilor celui mai însemnat for diplomatic al zilelor noastre — Adunarea Generală a Națiunilor Unite.

Dezbaterile par a se canaliza, dealtfel, pe un făgaș marcat de un puternic realism. Prefațînd raportul ECOSOC pe anul în curs, președintele acestui organ, Donald O. Mills (Jamaica) arăta: „sîntem cu deosebire conștienți de dificultățile dialogului și negocierilor vizînd problema noii ordini economice internaționale, așa cum o ilustrează crearea Comitetului plenar (pentru noua ordine — n.n.) și rezultatele decepționante ale reuniunilor sale”. În aceeași prefață este însă reprobata absența unor reacții pozitive, după patru ani de dialog, în legătură cu problemele fundamentale prezentate de țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește statornicirea unei noi ordini economice internaționale. Cu toate că problemele sînt grave și se cristalizează tot mai mult convingerea generală că lumea se află în procesul unor transformări fundamentale, mai ales în domeniul relațiilor economice „continuă să se ezite mult în luarea unor măsuri pozitive, sau nu se manifestă voința sau puțința de a lua asemenea măsuri”.

Or, restructurarea raporturilor economice dintre statele lumii este o problemă de stringentă actualitate, iar soluțiile care se impun trebuie să meargă la rădăcina lucrurilor. În cadrul dezbaterilor din Adunarea Generală asupra dialogului Nord-Sud în vederea instaurării unei noi ordini economice mondiale s-a remarcat de exemplu că țările industrializate trebuie să înceapă să se întrebe dacă lumea a treia, care absoarbe în prezent 25% din exporturile lor, va mai putea sau va mai voi să se îndatoreze în continuare, susținînd economiile lor și, în definitiv, actuala ordine economică, ce continuă să aducă soluții de conjunctură la ceea ce reprezintă înainte de orice o criză de structură. Au fost citate un număr de remedii urgente ce trebuie aduse în această situație, ca: ridicarea tuturor măsurilor protecționiste, reinstaurarea ordinii în sistemul

monetar internațional, garantarea unor prețuri remunerative pentru țările în curs de dezvoltare etc.

Examinarea progreselor obținute în eforturile de instaurare a unei noi ordini economice internaționale este deseori îngreunată de întreprinderile contradictorii ce se dau acestei noțiuni. În cadrul Comisiei a II-a, s-a reamintit că, în spiritul documentelor adoptate în această privință de Adunarea Generală, noțiunea de nouă ordine exprimă dimensiunea internațională a unui proces mondial de restructurare a relațiilor politice, economice și sociale, vizînd să asigure tuturor demnitatea, justiția, bunăstarea materială și spirituală. Așa cum a rezultat și din dezbateri, acest proces este, în primul rînd, de competența fiecărei colectivități naționale, dar cooperarea internațională are un rol esențial în crearea unor condiții favorabile care să permită fiecărui popor să continue în mod eficace îndeplinirea obiectivelor proprii de dezvoltare. Or, cu toate că s-au obținut unele rezultate în îmbunătățirea „atitudinilor unor state occidentale, negocierile de pînă acum nu au reușit să transpună noțiunea de nouă ordine economică internațională în soluții concertate”. Referitor la acest ultim aspect, s-a relevat în discuții că în fond pe numeroase fronturi aceste negocieri și-au pierdut avîntul lor inițial, ori s-au bifurat spre acomodări parțiale, în loc să ducă la modificările radicale prevăzute; în fapt, în unele domenii cheie, progresele obținute au fost neglijabile.

Necesitatea unei înnoiri calitative reale a raporturilor economice dintre state

RADIOGRAFIEREA CRITICĂ a stării de lucruri iese se face însă pe un ton negativist. Spiritul constructiv, abordarea pozitivă prevalează de la începutul dezbaterilor din Adunarea Generală. Greșelile trecutului nu sînt doar blamate, ci din ele se încearcă să se desprindă învățăminte pentru viitor.

Una din lipsurile prezentului Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare o constituie concepția neconfirmată de viață potrivit căreia în economia mondială contemporană creșterea economică a țărilor dezvoltate s-ar transmite mai mult sau mai puțin automat spre țările în curs de dezvoltare prin intermediul mecanismelor comerciale, al transferului de tehnologie și al finanțării dezvoltării. În același timp s-a mai comis o eroare nu mai puțin gravă; nu s-a ținut seama în suficientă măsură de faptul că raporturile economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare sînt afectate de activitățile societăților transnaționale care controlează pe diferite căi o parte însemnată din comerțul țărilor în curs de dezvoltare și ajung, uneori, să domine producția lor internă. Recunoscîndu-se aceste greșeli caracteristice actualiei strategii internaționale a dezvoltării, în prezent se pune accentul pe necesitatea introducerii unor modificări structurale și a unor reforme instituționale în economia mondială, în conformitate cu cerințele unei înnoiri calitative reale a raporturilor economice dintre state, astfel încît decalajul dintre „cei avuți” și „cei neavuți” să poată fi redus trep-

tat, ajungîndu-se, în final, la eliminarea sa. Înlăturarea subdezvoltării reprezintă, deci, un obiectiv primordial al noii strategii internaționale a dezvoltării, independent de natura documentului în care își va găsi oglindirea acest imperativ.

Validarea justeței pozițiilor României

DEȘI DEZBATERILE DE FOND în legătură cu aspectele menționate mai sus vor continua de-a lungul mai multor săptămîni, se poate anticipa că statele recunosc tot mai mult primordialitatea politicilor și eforturilor naționale puse în slujba dezvoltării, valoarea extinderii colaborării multilaterale și multiforme, precum și actualitatea întrajutorării între țările rămase în urmă și statele dezvoltate. În acest mod se validează, și în acest cadru, justeța poziției pe care s-a situat țara noastră, potrivit căreia orice strategie de tip global trebuie să se întemeieze pe valorificarea a tot ceea ce s-a dovedit mai bun în strategiile și politicile de dezvoltare la scară națională, pornindu-se de la o cunoaștere profundă și de la o evaluare realistă și responsabilă a realităților sociale și economice din fiecare țară. Sinteza acestei concepții a fost exprimată cu deosebită vigoare, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin sublinierea că „singura cale pentru lichidarea subdezvoltării, pentru progresul economico-social, pentru ridicarea fiecărei națiuni la un grad de civilizație este efortul fiecărui popor; fără aceasta nu se poate realiza nici un progres”.

În lumina acestor adevăruri, apare tot mai evidentă însemnătatea organizării corespunzătoare a sesiunii speciale din 1980 a forului plenar al Națiunilor Unite, consacrată problemelor făuririi noii ordini economice internaționale. În concepția țării noastre, această sesiune va trebui să adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, întemeiate pe deplină egalitate și echitate. Evidențiînd acest imperativ, delegația română la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a arătat că pentru pregătirea corespunzătoare a reuniunii din 1980 va trebui să se treacă fără întârziere la elaborarea documentelor ce vor fi supuse dezbaterii. Acest punct de vedere se înscrie organic în concepția românească potrivit căreia soluționarea constructivă a problemelor complexe ale epocii contemporane impune participarea activă, la întreaga viață internațională, a tuturor statelor, indiferent de mărimea lor, și în primul rînd a țărilor mici și mijlocii, a statelor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate. În acest sens Organizația Națiunilor Unite oferă cadrul cel mai corespunzător pentru desfășurarea unui dialog responsabil și rodnic, fapt care impune, cu forța evidenței, noi măsuri pentru sporirea rolului său în relațiile internaționale actuale. Acesta este un postulat incontestabil ce își găsește reflectarea în întregul ansamblu al deliberărilor de pînă acum ale forului plenar al Națiunilor Unite.

Ioan VOICU

New York, octombrie

Economisirea — resursă energetică

CHIAR DUPĂ ce se face distincția necesară între risipă și pierderi în domeniul utilizării resurselor energetice, analiza acesteia arată că economisirea rămâne ea însăși o uriașă sursă de energie. Mobilizarea ei necesită desigur eforturi ample, începând cu cele din sfera cercetării științifice, deoarece o mare parte din pierderi se datorează unor cauze ce pot fi înlăturate prin soluții tehnice noi. În orice caz, disproporțiile actuale între volumul de ener-

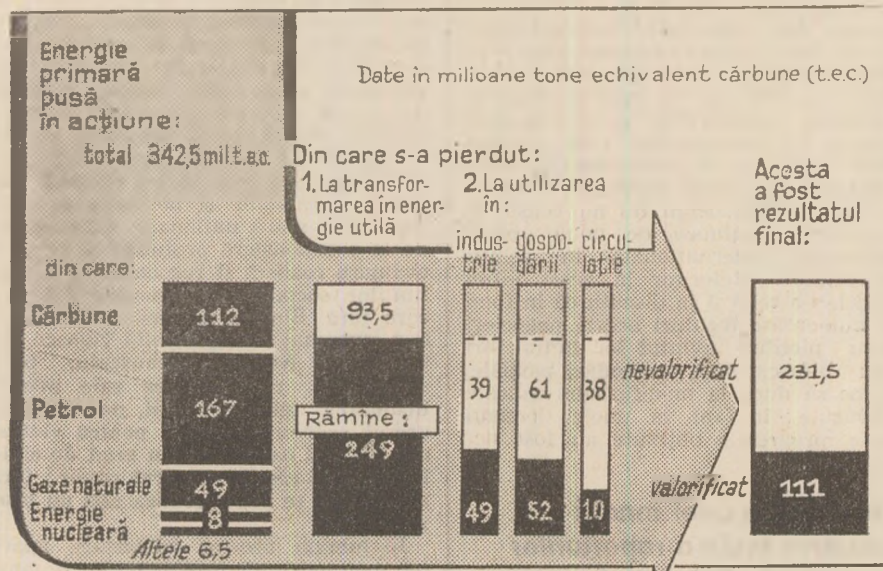
gie primară aplicată și volumul valorificat îndeamnă la depunerea mai grabnică a unor astfel de eforturi. Cazul economiei vest-germane, ilustrat prin grafic, arată că în 1976 s-au pierdut două treimi din energia primară pusă în acțiune. Peste un sfert din volumul energiei primare se pierde încă în faza transformării în energie utilă. În faza consumului final, pierderile proporționale cele mai mari se înregistrează în domeniul circulației, unde depășesc 75%. Dar și în gospodării ele sînt mai mari decît 50%, iar în industrie atîng aproape 45%. Nu este de mirare că și la niveluri ridicate de dezvoltare economică problema măsurilor pentru eliminarea pierderilor de energie se pune în modul cel mai acut.

tura urmînd să crească — în cazul țărilor Europei occidentale, de pildă — de la 8% în 1977 la 50—70% în ultimul deceniu al veacului.

Ungaria: ridicarea eficienței în producția de energie

ANALIZIND posibilitățile de reducere a pierderilor înregistrate în utilizarea purtătorilor primari de energie pentru producerea de energie electrică și termică în economia Ungariei revista **Figyelo** atrage atenția asupra rezervelor existente în acest sens în industria energiei electrice, căreia îi revin 63% din consumul (ca putere calorică) total de purtători de energie. Se apreciază că cele mai importante căi de economisire în acest domeniu constau în perfecționarea echipamentului din centralele electrice, aplicarea de tehnologii cu pierderi reduse de energie, modernizarea instalațiilor cuprinzînd cazane de abur și folosirea mai rațională a energiei termice.

Între altele, însemnate reduceri ale consumurilor specifice de combustibil se obțin prin sporirea capacității cazanelor de abur, prin înlocuirea unui număr mare de uzine electrice din întreprinderi printr-o termocentrală (în acest caz nivelul utilizării puterii calorice a purtătorilor de energie crește de la 30—35% la 60—70%). Se apreciază că realizarea programului deja aprobat de construire a unor termocentrale cu o capacitate totală de 616 MW va asigura economii comparative de 400 m. t.e.c. pe an, fără a mai vorbi de posibilitățile de folosire — drept combustibil — a deșeurilor din zonele urbane.

Rute transcontinentale pentru containere

EXTINDEREA utilizării containerelor în transporturile internaționale de mărfuri a determinat apariția unor noi rute comerciale, transcontinentale, cu un trafic tot mai intens. Printre acestea se numără și ruta Rotterdam-Yokohama, via Leningrad-portul Nahodka (URSS), pentru transportul mărfurilor între țările Europei occidentale, Japonia și țările Asiei de sud-est.

Lungimea acestei rute este de 13 870 km, față de 23 200 km via canalul Panama și 21 000 km via canalul de Suez. Întrucît pe cea mai mare parte a rutei, care utilizează magistrala feroviară transiberiană, deplasarea containerelor se efectuează cu trenuri expres, durata transportului mărfurilor se reduce la aproape jumătate față de celelalte două rute.

Avantajul timpului și costului mai redus în transportul mărfurilor pe „podul containerizat” Europa-Asia atrage un număr mereu crescînd de beneficiari din țările vest-europene, din Japonia, Filipine, Singapore și Hong Kong. Extinderea traficului în ambele sensuri este ilustrată de faptul că, în timp ce în 1970 pe această rută au fost transportate (în tranzit) circa 400 de containere cu mărfuri, anul trecut numărul lor a depășit 100 000. Iar darea în exploatare,

într-un viitor nu prea îndepărtat, a magistralei feroviare Baikal-Amur va permite sporirea capacității de trafic pe ruta menționată, a competitivității sale în raport cu alte rute ale fluxului transcontinental de containere.

Importatorii de gaze naturale

DEȘI LA GAZELE NATURALE raportul dintre rezervele sigure (circa 48,8 mii de miliarde mc, echivalentul consumului pe cincizeci de ani) și consumul lor anual în țările nesocialiste este mai favorabil decît în cazul petrolului, extinderea utilizării gazelor naturale este mai lentă decît a acestuia din urmă. Conform evaluărilor publicate de revista **Petroleum Economist**, anul trecut extracția de gaze naturale în scopuri comerciale a sporit, în țările nesocialiste, doar cu 1,8% față de 1976, respectiv la 976 miliarde mc. Trei țări — S.U.A., Olanda și Canada — au furnizat, împreună, circa 77% din volumul total al gazelor extrase.

Exportul de gaze naturale al țărilor nesocialiste a reprezentat circa 15% din cantitatea extrasă, principalii importatori fiind Statele Unite și țările Europei occidentale. După aprecierea specialiștilor aceste două regiuni se vor menține pe primele locuri printre importatori, ponderea gazelor importate în volumul total al consumului acest-

Instrument de reducere a cheltuielilor materiale

CONCLUZIILE unui simpozion asupra folosirii metodei analizei valorii în economia R. D. Germane, menționează, drept direcții principale în care este orientată analiza: ridicarea nivelului elaborărilor tehnico-științifice, urmîndu-se îmbunătățirea raportului dintre nivelul cheltuielilor și efectul final: intensificarea economisirii materiilor prime și materialelor; ameliorarea calității produselor. În cursul anului trecut, analiza valorii a fost aplicată la un număr de peste 2 000 de sarcini de plan în domeniul științei și tehnicii, aducîndu-și contribuția la intensificarea producției și ridicarea eficienței acesteia. Se apreciază că folosirea metodei a permis să se realizeze, pe ansamblul economiei R.D.G., economii de 500 milioane de mărci, iar în anul în curs se estimează că volumul acestora va fi cu 10% mai mare.

După aprecierea specialiștilor, există încă numeroase rezerve neutilizate pentru perfecționarea analizei valorii, preconizîndu-se, în acest sens, ca metoda să devină în toate stadiile producției (începînd cu proiectarea) veriga de legătură între tehnică și economie, ca ea să fie folosită mai larg în soluționarea tuturor problemelor raționalizării producției, în planificarea investițiilor capitale.

GLOSAR

Balanța comercială

UNA DIN EXPLICAȚIILE care se dau pentru căderea actuală a cursului dolarului pe piețele occidentale este aceea a marelui deficit al balanței comerciale a S.U.A. Ce legătură poate fi între balanța comercială a unei țări și situația monedei naționale a acelei țări?

Balanța comercială face parte din sistemul de balanțe al unei țări, adică din tablourile statistico-economice prin care se raportează și se compară indicatorii economici destinați să se echilibreze într-o perioadă de timp, în general un an. În balanța comercială se înscriu pe două coloane datele privind încasările și plățile provenind din comerțul exterior, pe grupe de mărfuri.

Balanța comercială poate fi echilibrată, activă sau pasivă. **Echilibrată** este aceea în care suma încasărilor din export este egală cu suma plăților pentru import. În practică, un echilibru perfect între încasări și plăți este aproape imposibil de realizat. Balanța este fie **activă** (excedentară) atunci când încasările din export depășesc plățile pentru import, fie **pasivă** (deficitară) atunci când plățile depășesc încasările.

Din balanța comercială rezultă nu numai starea de echilibru sau dezechilibru valoric al schimburilor comerciale ale unei țări, dar și nivelul de dezvoltare al țării. În 1938, exportul României era format în proporție de 80% din materii prime agricole și neagricole, în timp ce în prezent peste 50% din export îl constituie produsele prelucrate, între care mașini, utilaje, mijloace de transport, mărfuri industriale de larg consum etc.

Există țări cu balanțe comerciale tradițional active, altele cu balanțe tradițional pasive. S.U.A. — pentru a reveni la punctul de plecare — au avut în permanență balanțe comerciale excedentare, însă în ultimii ani, ele au devenit puternic deficitare. Cauzele sînt diferite: astfel, ritmul de creștere a productivității industriei americane a fost întrecut de alte țări și îndeosebi de Japonia și R.F.G., astfel încît numeroase produse ale industriei din S.U.A., altădată competitive pe piața externă, au ajuns să fie concurate cu succes de produsele japoneze și vest-germane; filialele externe ale concernelor americane au început să exporte chiar pe piața S.U.A., adică pe propria piață a capitalului, contribuind la deteriorarea balanței comerciale a S.U.A. Întrucît o balanță comercială deficitară reflectă o îndatorare a țării față de străinătate, deficiturile masive ale S.U.A. au fost interpretate drept un semn de slăbire la fel de masivă a poziției economice-financiare externe a S.U.A., iar aceasta a contribuit la slăbirea încrederii în dolar și, în final, la prăbușirea cursului dolarului pe piețele de schimb occidentale în anii '70 dincolo de ceea ce era considerat admisibil în trecut.

C. K.

Laureații

Premiului Nobel

Virgil Valentir, Pitești — 1) Informații despre laureatul din acest an al Premiului Nobel pentru economic, profesorul Herbert A. Simon, găsiți în nr. 42 din 20 octombrie al revistei noastre. Lista completă a laureaților anteriori ai acestui premiu, pe care o solicitați, este următoarea: Ragnar Frisch și Jan Tinbergen (1969), Paul Samuelson (1970), Simon Kuznets (1971), John Hicks și Kenneth Arrow (1972), Wassily Leontief (1973), Friedrich von Hayek și Gunnar Myrdal (1974), Leonid Kantorovici și Tjalling Koopmans (1975), Milton Friedman (1976), James Meade și Bertil Ohlin (1977).

2) Țările membre ale O.P.E.C. furnizează numai 3,2 la sută din produsele petrochimice și 6 la sută

din cele de rafinare obținute pe plan mondial, deși dețin 68 la sută din rezervele mondiale estimate și asigură 84 la sută din exportul mondial de petrol.

D.S.T.

Mircea Ionian, București — 1) Rățiunea creării drepturilor speciale de tragere a fost descrisă în nr. 40/1978, al „Revistei economice” la rubrica „Glosar”. Suma totală de D.S.T. care urmează a fi alocată în trei tranșe egale, — în baza hotărîrii recente sesiuni a F.M.I.—B.I.R.D. — în perioada 1979—1981 este de 12 miliarde D.S.T. și nu dolari cum a apărut în unele publicații (echivalentul în dolari al acestei sume fiind de circa 14,5 miliarde). Ținînd seama de cele 9,3 miliarde D.S.T. alocate în perioada 1970—1972, cînd a fost introdus noul instru-

ment de rezervă emis de F.M.I., la sfîrșitul anului 1981 totalul drepturilor speciale de tragere se va ridica la 21,3 miliarde D.S.T. De noua alocație de D.S.T. va beneficia de această dată și țara noastră, potrivit cu mărimea cotei sale la F.M.I.

2) La jumătatea anului în curs, monedele celor mai multe dintre țările membre ale F.M.I. flatau independent sau erau legate de alte monede care flotează. Dintre acestea din urmă 63 erau legate de o singură monedă care flotează (cele mai multe de dolarul S.U.A.), 15 erau legate de D.S.T. (care sînt evaluate zilnic pe baza unui „coș” de 16 valute), iar 17 erau legate de un grup de alte monede.

Inovație

Marin Airinei, Iași —

1) Date care să ilustreze scurtarea perioadei de timp de la punerea la punct a unei noutăți tehnice pînă la intrarea ei în producția de serie s-au mai publicat. Revenim totuși cu cîteva exemple. În cazul plexiglasului intervalul respectiv s-a situat între 1877 și 1935, iar în cel al ambreiajului hidrolic între 1904 și 1937; creionul cu pastă a trebuit să aștepte 30 de ani pentru a intra în producția de serie, iar magnetofonului i-au trebuit 39 de ani. În schimb turbinele au avut nevoie de numai 13 ani, tranzis-

torul de 10 ani, în vreme ce microprocesoarele — plăcuțele mici de numai cîteva milimetri care îndeplinesc astăzi funcția vechilor mașini de calcul mari cît niște dulapuri — au fost introduse incomparabil mai rapid.

2) Anglia dispune, într-adevăr, de mai multe resurse naturale decît alte țări vest-europene. Producția sa anuală de petrol brut a ajuns la 38 milioane tone, cea de gaze naturale la echivalentul a 59 mil. t. de cărbune, iar cea de cărbune este de peste 120 mil. t. Seculara industrie extractivă britanică furnizează, de asemenea, anual, circa 3 000 t cositor, 4 mil. t. minereu de fier, 12 000 t de minereuri complexe (plumb-zinc-cupru), 8 000 t potasă, 4 mil. t. caolin, 260 000 t ardezie, 90 mil. t. calcar și dolomită, 14 mil. t. gresie, nisip și pietriș, 40 mil. t. tuf vulcanic, 3 mil. t. gips, 200 000 t fluorină etc.

Insulele Solomon

Petre C. Petre, București — Devenite independente la 7 iulie 1978, în cadrul Commonwealth-ului, insulele Solomon au fost admise, la actuala sesiune a Adunării Generale, ca cel de al 150-lea membru al O.N.U. După obținerea independenței în 1970 de către insulele Fidji, insulele Solomon rămăseseră teritoriul cel mai întins administrat încă de Marea Britanie în Oceanul Pacific. Suprafața totală a acestui arhipelag de insule vulcanice și atoli de corali, cu capitala la Honiara, este

de 28 560 km², iar populația de 200 000 de locuitori, cu un ritm de creștere de 3 la sută pe an.

Economia insulelor este larg tributară agriculturii, care contribuie cu circa 60 la sută la crearea P.N.B., în vreme ce industria extractivă și prelucrătoare contează cu numai 2 la sută. Principalele produse de export sînt copra, lemnul și produsele de pescuit (împreună ele formau 85 la sută din exporturi în 1976), iar principalii parteneri comerciali sînt, la export, Japonia (peste 50 la sută), iar la import Australia (peste 40 la sută), urmată de Japonia și Marea Britanie. Moneda oficială proprie, creată în 1977, poartă numele de dolarul Insulelor Solomon și are aceeași valoare cu dolarul australian, care în ianuarie a.c. echivala cu 1,14 dolari S.U.A. Se estimează că numai 10 la sută din populația adultă a urmat cursurile unei școli elementare.

Pe la mijlocul secolului trecut, relevă o publicație a O.N.U., populația masculină a insulelor Solomon a fost victima unui trafic fără scrupule de forță de muncă ieftină spre plantațiile din Australia, Fidji, Noua Caledonie, Tahiti și chiar Peru.

ERATĂ. Autoarea articolului „Costa Rica: prioritatea în modificarea structurii producției”, apărut în nr. 41 din 13 X 1978, este Rodica Maria Rădulescu.

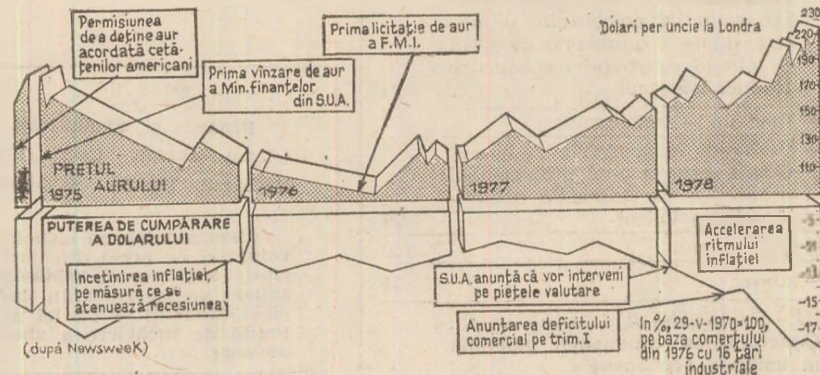
Aur

Ciprian Ciurea, Vașcău — Potrivit statutului modificat al Fondului Monetar Internațional care consacră restrîngerea rolului monetar al aurului, această organizație nu trebuie să influențeze prețul aurului pe piață

sau să stabilească un preț fix al metalului galben.

Prețul oficial al aurului de 35 dolari uncia de aur fin fusese stabilit încă din 1934 și preluat ca atare de acordurile de la Bretton Woods din 1944 care au dus la crearea F.M.I. În urma devalorizării dolarului din 1971 și 1973, prețul oficial al aurului devenise 38 și respectiv 42,22 dolari uncia.

Prețul liber pe piața aurului a cunoscut însemnate creșteri în perioadele de criză de încredere în anumeți monezi importante supuse depreciilor, în primul rînd în dolar. Graficul alăturat, referitor la ultimii ani, sugerează tocmai această legătură dintre evoluția puterii de cumpărare a dolarului și prețul aurului pe piața londoneză.

Sumarul nr. 43 din 27 octombrie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Un factor de bază pentru creșterea eficienței, pentru reducerea cheltuielilor materiale: Gospodărirea rațională a metalului (V. Boescu, Gh. Drăghici) 1
- Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor (Pompiliu Bădără) 3
- Producția fizică de utilaje tehnologice realizată integral la termenele stabilite (B. Pădure, L. Tintea) 5
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Prețul — instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic (Andrei Pincu, Marin Popescu) 7
- Economia sistemelor zonale (dr. N. Brașoveanu) 9
- Creșterea valorii pe tona de mărfuri exportate — un indicator sintetic al eficienței exporturilor (Mihai Scorțeanu) 11
- Sporirea depunerilor la C.E.C. expresie a ridicării nivelului de trai al populației (Mircea Popovici) 13
- Proiectul Legii învățământului în dezbatere publică
 - Spre o integrare cât mai eficientă cu cercetarea și producția (prof. dr. Al. Puiu)
 - Educația revoluționară a tinerii generații (prof. Ioan Boncotă)
 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Tehnici și metode moderne în conducerea științifică. Construcția modulară a sistemelor informatice (Pompiliu Aliu) 16

TEORII • IDEI

- Procesul circular activ. Soluții tehnice și organizatorice generatoare ale economisirii energiei (prof. dr. docent Vasile I. Nitu, Constanța Trifu) 18
- Controlul, componentă esențială a sistemului societății socialiste (I) (Ștefan Crăciun) 20
- Școli • curente • economiști. Dezvoltarea economică independentă în gândirea lui P.C. Mahalanobis (II). (dr. Gheorghe Ciulec) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune. Economia de combustibil și materii prime — problemă centrală a întregii dezvoltări economice (Mugur Isărescu) 24
- Tendințe — conjuncturi 27
- Dezbateri responsabile în cadrul O.N.U. asupra unei problematice economice de stringență actualitate (Ioan Voicu) 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMARULUI:
Generalizarea experienței înaintate
în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Prices, instrument for measuring and stimulating efficiency of scientific-technical progress (Andrei Pincu, Marin Popescu) 7
- The increase of value per ton of exported commodities, synthetic indicator of exports efficiency (Mihai Scorțeanu) 11
- The circular active process.
- Technical and organizational energy-saving solutions. (Prof. Dr. Vasile I. Nitu, Constanța Trifu) 18
- Control, an essential component of the system of socialist society (I) (Ștefan Crăciun) 20
- Saving energy and raw materials, a central problem of the entire economic development (Mugur Isărescu) 24
- Responsible debates at the UN concerning economic problems of a pressing topicality (Ioan Voicu) 28

DANS LE NUMERO

- Le prix — instrument de mesure et de stimulation de l'efficience du progrès scientifique et technique (Andrei Pincu, Marin Popescu) 7
- L'accroissement de la valeur par tonne de marchandises exportées — indicateur synthétique de l'efficience de l'exportation (Mihai Scorțeanu) 11
- Le processus circulaire actif.
- Solutions techniques et organisationnelles génératrices d'économies d'énergie (prof. dr. Vasile I. Nitu, Constanța Trifu) 18
- Le contrôle, composant essentiel du système de la société socialiste (I) (Ștefan Crăciun) 20
- L'économie de combustibles et matières premières — problème central de l'entier développement économique (Mugur Isărescu) 24
- Débats responsables à l'O.N.U. sur une problématique économique d'une pressante actualité (Ioan Voicu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Цена — инструмент для измерения и поощрения эффективности научно-технического прогресса (I) (Андрей Пинку, Марин Попеску)..... 7
- Рост стоимости на одну тонну экспортируемых товаров — обобщающий показатель эффективности вывоза (Михай Скорцяну) 11
- Активный круговой процесс.
- Технические и организационные решения, «генераторы» экономии энергии (др. доц. проф. Василе И. Ниту, Констанца Трифу) 18
- Контроль, существенная составная часть социалистического общества (I) (Штефан Крăциун) 20
- Экономия горючего и сырья — центральная проблема всего экономического развития (Мугур Исăреску) 24
- Ответственные дебаты в ООН по особо актуальной экономической проблематике (Иоан Воіку) 28

Redacția și administrația: Calca Dorobanților nr. 11-25, 71131 București, telefon 121360. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

„MAREA INDUSTRIE” A MICILOR MEȘTEȘUGARI

Artizanatul românesc a dobândit prin mina iscusită a omului, un loc de preț în lumea frumosului, fiind cunoscut astăzi nu numai în țară, ci și peste hotare. Noile valori, confirmare elocventă a nivelului artei meșteșugărești românești, se regăsesc într-o bogăție de sortimente ca : articole de ceramică, lemn, metal, sticlă, cusături, articole de piele, covoare, ii, confecții artisanale, impletituri, păpuși etc.

Cooperativele de artă populară și meșteșugărești artistice își largesc continuu potențialul tehnic, integrându-se într-un puternic flux de modernizare. Ritmul susținut de creștere a producției de artizanat va asigura în anii ce vin o mare varietate de produse, cu o puternică și autentică încărcătură spirituală. Realitate puternic ilustrată de expoziția permanentă de artizanat, care prezintă o gamă de circa 24 000 produse într-o mare varietate, și de o calitate deosebită.

În prezent, peste 90 de cooperative de artă populară și de meșteșuguri artistice, cu o bogată

experiență de producție, traduc în viață minunatele tradiții ale poporului român în acest domeniu. Tot în acest scop au fost organizate o serie de mari complexe ale cooperativelor de artă populară, cum sînt cele de la Curtea de Argeș, Suceava, Olt, București etc. Ca și Centrul de îndrumare a producției și creației de artă populară și meșteșuguri artistice din țara noastră, ce dispune de specialiști cu înaltă calificare, care orientează întreaga producție de artizanat. Au loc schimburi de experiență cu specialiști din țările socialiste, expoziții reprezentative.

Unitățile cooperației artisanale realizează sute de sortimente de bunuri de larg consum atât pentru țară cît și pentru export. Atenția este îndreptată spre diversificarea produselor, modernizarea și ridicarea calității.

DEPUNERILE PE BAZA DE CONSIMTĂMÎNT SCRIS

vă asigură

- economisirea cu regularitate, chenzinal sau lunar, a sumelor de bani consimțite de dv.;
- efectuarea operațiilor de depuneri la locul dv. de muncă;
- multiple avantaje în funcție de instrumentul de economisire ales de dv. pentru efectuarea depunerilor: dobânzi anuale, cîștiguri în bani și în obiecte, excursii peste hotare ș.a.

ianuarie

februarie

martie

aprilie

mai

iunie

iulie

august

septembrie

octombrie

noiembrie

CEC

LIBRET
DE
ECONOMII